

COMMERCIAL CORPORATION LAW
PALACKY UNIVERSITY IN OLOMOUC. GENIUS LOCI.

2017: VYBRANÉ VÝZVY V SLOVENSKOM PRÁVE OBCHODNÝCH KORPORÁCIÍ

MÁRIA PATAKYOVÁ - JANA DURAČINSKÁ - ANGELIKA MAŠUROVÁ
BRANISLAV JABLONKA - BARBORA GRAMBLIČKOVÁ - STANISLAV BARKOCI

MICHAL ČERNÝ (ED.) - 2017 IURIDICUM OLOMOUCENSE O.P.S.

Tato e-kniha/e-book obsahuje několik samostatných kapitol, které se zabývají vybranými otázkami slovenského práva obchodních korporací. E-kniha volně navazuje na sekci práva obchodních korporací a práva soutěžního mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny 2017. Jednotlivé kapitoly se zabývají samostatnými aktuální právními problémy slovenského obchodně-korporačního práva, a proto byla e-kniha nazvána **2017:Vybrané výzvy v slovenskom práve obchodných korporácií.**

Publikace je šířena pod licencí **Creative Commons 4.0, Attribution-NonCommercial-NoDerivatives.**

Dílo je možné opakovaně používat za předpokladu uvedení jmen autorů a jen na nekomerční účely, přičemž není možné z díla ani z jeho jednotlivých částí vyhotovit odvozené dílo formou zpracování nebo jiných změn.

Recenze: Prof. JUDr. Ivo Telec, CSc., Mgr. Tomáš Gongol, Ph.D.,
Editor: Michal Černý Ph.D. (Ed.)

Autoři kapitol:

Jana Duračinská - kapitola 2.

Branislav Jablonka - kapitola 4.

Angelika Mašurová - kapitola 3.

Mária Patakyová (ve spoluautorství s Barborou Grambličkovou a Stanislavem Barkocim) - kapitola 1.

© 2017 Mária Patakyová - Barbora Grambličková - Stanislav Barkoci, Jana Duračinská, Angelika Mašurová, Branislav Jablonka.

Vydalo: Iuridicum Olomoucense o.p.s.

ISBN: **978-80-87382-94-3** (PDF)

COMMERCIAL CORPORATION LAW
PALACKY UNIVERSITY IN OLOMOUC. GENIUS LOCI.

2017: VYBRANÉ VÝZVY V SLOVENSKOM PRÁVE OBCHODNÝCH KORPORÁCIÍ

MÁRIA PATAKYOVÁ - JANA DURAČINSKÁ - ANGELIKA MAŠUROVÁ
BRANISLAV JABLONKA - BARBORA GRAMBLIČKOVÁ - STANISLAV BARKOCI

MICHAL ČERNÝ (ED.) - 2017 IURIDICUM OLOMOUCENSE O.P.S.

PŘEDMLUVA

V rámci mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny 2017 byla již poněkolikáté otevřena sekce práva obchodních korporací a práva soutěžního. V rámci této sekce bylo předneseno množství zajímavých odborných příspěvků, a to z českého i slovenského práva.

Tyto příspěvky měly vysokou odbornou úroveň a jejich autoři je po přednesení na sekci ještě dále rozpracovali do samostatných textů.

Organizátoři sekce se proto rozhodli, že z příspěvků slovenských autorů ve vztahu k tématům ze slovenského práva bude uspořádána samostatná odborná publikace - elektronická kniha. Texty jednotlivých autorů tvoří samostatné kapitoly, které jsou obsaženy v této publikaci. Společným jmenovatelem všech kapitol je to, že zpracovaná témata představují aktuální výzvy v korporčním právu.

Věřím, že tato publikace přispěje k odborné diskuzi nad tématy a všeobecně k rozvoji právní vědy obchodně-korporačního práva.

Tento výstup je vydán pouze jako e-kniha/e-book, v univerzálním formátu PDF (portable document format) a je optimalizován pro čtení na tabletech o velikosti displeje 7,9". E-kniha však může čtena být na jakémkoliv zařízení, které je vybaveno příslušným softwarem.

Zvažte, zda-li jej musíte tisknout. Pokud se rozhodnete jej tisknout, je možné zvolit nejen formát A4, ale také odpovídající zmenšené tiskové formáty (dle voleb příslušné tiskárny).

Tato e-kniha je veřejně zpřístupněna pomocí veřejných depozitářů či repozitářů elektronických knih, zejména pak [depozitáře vydavatele](#).

Ke vstupu do depozitáře můžete použít také QR kód níže na této stránce.

Olomouc, říjen 2017

Michal Černý, Ph.D. (Ed.)

OBSAH

<u>Předmluva</u>	<u>4</u>
------------------	----------

<u>Obsah</u>	<u>5</u>
--------------	----------

<u>O autoroch</u>	<u>8</u>
-------------------	----------

Prof. JUDr. Mária Patakyová, PhD.	8
-----------------------------------	---

JUDr. Jana Duračinská, PhD.	8
-----------------------------	---

Dr. Iur. Angelika Mašurová, MLE	9
---------------------------------	---

JUDr. Barbora Grambličková LL.M.	10
----------------------------------	----

JUDr. Branislav Jablonka PhD.	11
-------------------------------	----

JUDr. Stanislav Barkoci PhD.	11
------------------------------	----

I. OBCHODNÉ VEDENIE A JEHO (POTENCIÁLNE?) VPLYVY NA PRÁVNE ÚKONY V MENE SPOLOČNOSTI

12

Vyhlasenie o výstupe z projektu	14
---------------------------------	----

1. Úvod kapitoly	15
------------------	----

2. Pojem obchodné vedenie	16
---------------------------	----

3. Subjekty vykonávajúce obchodné vedenie	19
---	----

4. Spôsob výkonu obchodného vedenia	21
-------------------------------------	----

5. Pôsobnosť konateľov v rámci obchodného vedenia a ich postavenie ako „gatekeepers“ v konaní spoločnosti smerom navonok	24
--	----

6. Nenaplnenie podmienok spôsobu rozhodovania v rámci obchodného vedenia	26
--	----

7. Nárok na náhradu škody v prípade nenaplnenia podmienok spôsobu rozhodovania v rámci obchodného vedenia	28
---	----

8. Žaloby a aktívna vecná legitímácia dotknutých subjektov na uplatnenie nároku náhrady škody	31
---	----

9. Záver kapitoly	34
-------------------	----

Použité zdroje v kapitole	37
---------------------------	----

Odborné monografie a iné odborné knihy	37
--	----

Odborné príspevky v časopisoch a zborníkoch	37
Právne predpisy Slovenskej republiky	37
Rozhodnutia, rozsudky a uznesenia súdov	38

II. POVINNOSŤ LOJALITY JEDINÉHO SPOLOČNÍKA SPOLOČNOSTI S RUČENÍM OBMEDZENÝM 39

Vyhlásenie o výstupe z projektu	41
1. Úvod kapitoly	42
2. Pokyny spoločníka riadiacemu orgánu vs záujmy spoločnosti	45
3. Odvodenie záujmu spoločnosti od záujmu veriteľov?	49
4. Povinnosť lojality jediného spoločníka spoločnosti s ručením obmedzeným	51
5. Vplyv vnútroorganizačnej štruktúry na existenciu povinnosti lojality	53
6. Vplyv záujmu veriteľov na oddelenie záujmov spoločnosti od záujmov „jej“ jediného spoločníka	55
7. Záver kapitoly	58
Použité zdroje v kapitole	60
Odborné monografie a iné odborné knihy	60
Odborné príspevky v časopisoch a zborníkoch	60

III. VEDĽAJŠIE DOJEDNANIA K AKCIONÁRSKEJ ZMLUVE PRI JEDNODUCHEJ SPOLOČNOSTI NA AKCIE 62

Prehlásenie o výstupe z projektu	64
1. Úvod kapitoly	65
2. Základné osobitosti jednoduchej spoločnosti na akcie	66
3. Osobitné ustanovenia o akcionárskych zmluvách	70
3.1. Druhy akcionárskych zmlúv výslovne upravené v Obchodnom zákonníku	70
3.2. Právo pridať sa k prevodu akcií	72
3.3. Právo požadovať prevod akcií	74

3.4. Právo požadovať nadobudnutie akcií	77
3.5. Spoločné ustanovenia týkajúce sa registrovaného práva pridať sa k prevodu akcií a práva požadovať prevod akcií	79
4. Vzťah osobitných ustanovení o vedľajších dojednaniach k akcionárskej zmluve pri JAS k ostatným akcionárskym dohodám	84
5. Záver kapitoly	89
Použité zdroje v kapitole	92
Odborné monografie a iné odborné knihy	92
Odborné príspevky v časopisoch a zborníkoch	92
<u>IV. KAUZÁLNY</u>	
<u>A ABSTRAKTNÝ AVAL</u>	94
1. Vymedzenie avalu (zmenkového ručenia)	95
2. Postavenie avalistu, akcesorita a subsidiarita pri avale	98
3. Kauzálny aval	101
4. Abstraktný aval	103
5. Záver kapitoly	104
Použité zdroje v kapitole	105
Odborné monografie a iné odborné knihy	105
Rozhodnutia, rozsudky a uznesenia súdov	105
<u>V. ZÁVĚREČNÉ SLOVO EDITORA</u>	106
Použité zdroje v kapitole	111
Odborné monografie a jiné odborné knihy	111

O AUTOROCH

PROF. JUDR. MÁRIA PATAKYOVÁ, PHD.

Prof. JUDr. Mária Patakyová, PhD. je verejnou ochrankyňou práv Slovenskej republiky a profesorkou obchodného práva na Katedre obchodného práva a hospodárskeho práva Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave.

Prof. Patakyová pôsobila na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave od ukončenia štúdia v roku 1985, a to s Cenou rektora. Začiatky pôsobenia na tejto univerzite boli spojené s internou vedeckou ašpirantúrou, ktorú zavŕšila v roku 1992 obhájením dizertačnej práce. Habilitačné konanie ukončila v roku 2000 vymenovaním za docentku v odbore obchodné právo. V roku 2010 bola vymenovaná za vysokoškolskú profesorku v odbore obchodné a finančné právo.

Na Univerzite Komenského zastávala množstvo akademických funkcií - bola prodekankou Právnickej fakulty zodpovednou za grantovú politiku a zahraničné vzťahy a koordinátorkou európskeho mobilitného programu LLP/Erasmusa, neskôr tiež prorektorkou pre legislatívu Univerzity Komenského.

Je autorkou množstva odborných publikácií, najmä komentára k Obchodnému zákonníku. Sústavne pôsobí vo vede obchodného práva.

JUDR. JANA DURAČINSKÁ, PHD.

JUDr. Jana Duračinská, PhD. je odbornou asistentkou na Katedre obchodného práva a hospodárskeho práva na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, na ktorej pôsobí od roku 2013. V súčasnosti pôsobí aj ako prodekanka Právnickej

fakulty pre medzinárodné vzťahy a cudzojazyčné štúdium a ako koordinátorka Erasmus+. Zároveň je od roku 1999 členkou Slovenskej advokátskej komory a v roku 2005 zložila advokátsku skúšku. Vo svojej praxi, ale aj v rámci výskumnej a publikačnej činnosti, sa zameriava najmä na právo obchodných spoločností a obchodné záväzkové vzťahy so špecializáciou na záväzkové vzťahy výstavbových projektov, a to aj z aspektu verejnoprávnej regulácie (zdaňovanie podľa smerníc EÚ, verejné obstarávanie, procesy konkurzu a reštrukturalizácie).

DR. IUR. ANGELIKA MAŠUROVÁ, MLE

Dr. iur. Angelika Mašurová, MLE absolvovala v roku 2001 Právnickú fakultu Viedenskej univerzity (Universität Wien) a v rokoch 2001-2002 študijný program „Európska právna prax“ (Europäische Rechtspraxis) na Hannoverskej univerzite (Universität Hannover). V roku 2012 ukončila doktorandské štúdium na Právnickej fakulte Viedenskej univerzity

(Universität Wien) prácou Ochrana menšinových akcionárov pri zlúčeníach, splynutiach a rozdeleniach podľa slovenského a rakúskeho práva (Schutz der Minderheitsaktionäre bei Verschmelzungen und Spaltungen im slowakischen und österreichischen Recht).

Od októbra 2016 pracuje ako odborná asistentka na Katedre obchodného práva a hospodárskeho práva Univerzity Komenského v Bratislave. Súčasne (od roku 2002) pôsobí na Výskumnom inštitúte pre právo strednej a východnej Európy na Ekonomickej univerzite vo Viedni (Forschungsinstitut für mittel- und osteuropäisches Wirtschaftsrecht/Wirtschaftsuniversität Wien). Profesne sa venuje predovšetkým právu obchodných spoločností v slovenskom, českom a rakúskom právnom poriadku. K vybraným témam v tejto oblasti, predovšetkým k problematike ochrany minoritných akcionárov a transformácie obchodných spoločností v rámci procesoch zlúčenia,

splynutia a rozdelenia, pravidelne publikuje na Slovensku i v zahraničí. Taktiež sa venuje prednáškovej činnosti, predovšetkým na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, na Ekonomickej univerzite vo Viedni (Wirtschaftsuniversität Wien) a na Odbornej vysokej škole Burgenland (Fachhochschulstudiengänge Burgenland), a aktívne sa zúčastňuje domácich i zahraničných konferencií a seminárov.

JUDR. BARBORA GRAMBLIČKOVÁ LL.M.

Autorka pôsobí ako interný doktorand na Katedre obchodného práva a hospodárskeho práva na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Svoj výskum zameriava na novo vznikajúce spoločnosti (start-up a spin-off spoločnosti) a štruktúru ich riadenia a kontroly. Magisterský stupeň štúdia ukončila na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave s vyznamenaním v roku 2012 a následne tu zložila aj rigoróznou skúšku v roku 2014, kde sa zamerala na výskum cezhraničného pohybu spoločností. V roku 2015 ukončila štúdium na Právnickej fakulte Helsinky univerzity v odbore medzinárodné obchodné právo. V priebehu štúdia vo Fínsku sa venovala analýze ochrany veriteľov v práve obchodných korporácií a deleniu vlastných zdrojov spoločností. Úspešne čerpala viac domácich a zahraničných grantových projektov. Na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave pôsobí ako pedagóg od roku 2014, kde vyučuje predmety v anglickom jazyku v oblasti práva obchodných korporácií, kontroly a riadenia spoločností. Ďalej publikuje v slovenskom aj anglickom jazyku.

JUDR. BRANISLAV JABLONKA PHD.

Autor je odborný asistent na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Je členom Katedry obchodného práva a hospodárskeho práva. Tiež pôsobí ako advokát.

JUDR. STANISLAV BARKOCI PHD.

JUDr. Stanislav Barkoci, PhD., absolvoval v roku 2007 Právnickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave, na ktorej následne v roku 2009 zložil rigoróznú skúšku a v roku 2015 ukončil doktorandské štúdium. Od roku 2011 pôsobí ako advokát a správca konkurznej podstaty. Pedagogicky pôsobil na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave od roku 2012. Je úspešným spoluriešiteľom viacerých grantových projektov, vrátane grantového projektu Univerzitný vedecký park Univerzity Komenského v Bratislave. V rámci vedeckej a publikačnej činnosti sa venuje problematike priemyselných práv, ich ochrane a využitiu v podnikateľskom prostredí, na uvedenú tému publikoval viacero odborných článkov, aktívne prezentovaných na domácich a zahraničných konferenciách. V praxi sa venuje insolvenčnému právu a právu obchodných spoločností.

I. OBCHODNÉ VEDENIE A JEHO (POTENCIÁLNE?) VPLYVY NA PRÁVNE ÚKONY V MENE SPOLOČNOSTI

PROF. JUDR. MÁRIA PATAKYOVÁ, PHD.

JUDR. BARBORA GRAMBLIČKOVÁ, LL.M.

JUDR. STANISLAV BARKOCI, PHD.

Anotácia: Absencia legálnej definície obchodného vedenia v Obchodnom zákonníku prináša teoretické aj praktické otázky spojené s výkladom tohto inštitútu, jeho aplikáciou na rozhodnutia vykonávané smerom do vnútra spoločnosti osobami vykonávajúcimi obchodné vedenie a právnymi dôsledkami týchto rozhodnutí. Zámerom autorov príspevku je identifikácia rozhodnutí spadajúcich pod obchodné vedenie, spôsob vykonávania obchodného vedenia, prípadne jeho delegovanie. Autori sa zároveň zaoberajú otázkou dôsledkov nenaplnenia podmienok obchodného vedenia v kontexte právnych úkonov vykonaných v mene spoločnosti a potenciálnymi nárokmi dotknutých subjektov uplatniteľnými v dôsledku porušenia podmienok obchodného vedenia.

Kľúčové slová: Obchodné vedenie; spôsob, subjekty a výkon obchodného vedenia; nenaplnenie podmienok výkonu obchodného vedenia; nárok na náhradu škody; žaloby a aktívna vecná legitimácia.

Abstract: Absence of definition of business management in the Commercial Code brings theoretical and practical questions connected with an interpretation of this institute, its application on decisions conducted inside the company by persons conducting business management and legal consequences of these decisions. The aim of the authors of this contribution is to identify the scope of decisions falling within the concept of business management, ways of execution of business management, and its possible delegation. Moreover, the authors deal with the issue and consequences of non-fulfilment of conditions for execution of business management within the company and the potential claims of affected entities, which are enforceable based on non-fulfilment of conditions for execution of business management.

Key words: Business management; ways, entities and execution of business management; non-fulfilment of conditions for execution of business management; claim for compensation of damage; actions and active substantive legitimacy.

VYHLÁSENIE O VÝSTUPE Z PROJEKTU

Táto kapitola vznikla vďaka podpore v rámci OP Výskum a vývoj pre dopytovo-orientovaný projekt: Univerzitný vedecký park Univerzity Komenského v Bratislave, ITMS 26240220086 spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

Podporujeme výskumné aktivity na Slovensku/
Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA,
VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Európska únia
Európsky fond regionálneho rozvoja

This contribution/publication is the result of the project implementation: Comenius University in Bratislava Science Park supported by the Research and Development Operational Programme funded by the ERDF

Grant number : ITMS 26240220086.

Podporujeme výskumné aktivity na Slovensku/
Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA,
VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Európska únia
Európsky fond regionálneho rozvoja

1. ÚVOD KAPITOLY

Cieľom príspevku je analýza inštitútu obchodného vedenia v rámci slovenského práva obchodných spoločností s akcentom na obchodné vedenie v spoločnosti s ručením obmedzeným. Hypotézou príspevku sú tvrdenia, že (i) obchodné vedenie nie je možné definovať, pretože jeho obsah variuje vzhľadom na veľkosť spoločnosti, resp. veľkosť podniku spoločnosti, predmet podnikania, organizačnú štruktúru a iné, (ii) obchodné vedenie môže byť v spoločnosti vykonávané rôznymi subjektami, a podľa toho sa modifikuje spôsob výkonu obchodného vedenia, (iii) obchodné vedenie, aj to ktoré je vykonávané inými subjektami ako konateľmi, a ktoré sa pretavuje do konania spoločnosti smerom navonok, je kryté povinnosťou konateľov vykonávať svoju pôsobnosť s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov, (iv) nedodržanie podmienok spôsobu rozhodnutia v rámci obchodného vedenia sa môže prejaviť vo vzniku zodpovednosti za škodu osôb porušujúcich svoje povinnosti pri rozhodovaní v rámci obchodného vedenia, ale nespôsobuje neplatnosť právneho úkonu, ktorý je výsledkom rozhodnutia v rámci obchodného vedenia.

2. POJEM OBCHODNÉ VEDENIE

Obchodný zákonník¹ nedefinuje pojem obchodné vedenie, napriek tomu, že ho nachádzame v mnohých jeho ustanoveniach a zároveň, ani rámcovo nevymedzuje, ktoré činnosti, rozhodnutia a úkony v rámci spoločnosti je možné zaradiť medzi obchodné vedenie.²

Obchodné vedenie je možné vymedziť ako vnútornú pôsobnosť spoločnosti³, v rámci ktorej sa kreuje jej vôľa, ktorá sa následne pretavuje do právnych úkonov vykonávaných konateľmi spoločnosti ako štatutárnymi orgánmi alebo inými osobami, ktoré konajú v mene spoločnosti na základe zákonného alebo zmluvného splnomocnenia. Obchodné vedenie je preto potrebné odlišiť od konania spoločnosti smerom navonok – obchodné vedenie je základným prvkom konania spoločnosti smerom navonok, avšak nie každé obchodné vedenie spoločnosti sa pretaví do konania spoločnosti smerom navonok.

Bližší výklad pojmu obchodné vedenie nachádzame v rozhodovacej praxi súdov, napríklad Najvyšší súd Českej republiky uviedol, že obchodné vedenie predstavuje najmä rozhodovanie o organizačných, obchodných, personálnych, finančných otázkach bežného života spoločnosti.⁴ Zároveň je pojem obchodné vedenie podrobnejšie analyzovaný v akademickej spisbe, ktorá stanovuje, že obchodné vedenie predstavuje správu rutinných záležitostí spoločnosti.⁵

---

¹ Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“).

² Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obo 20, 21/2011 zo dňa 31. mája 2012.

³ Bartová, Z. In Patakyová, M. a kolektív. *Komentár: Obchodný zákonník* 5. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2016, s. 420 a Blaha, M. In Patakyová, M. a kolektív. *Komentár: Obchodný zákonník* 5. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2016, s. 589.

⁴ Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky 29 Odo 479/2003, Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obo20, 21/2011 zo dňa 31. mája 2012, Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Sža 37/2015 zo dňa 1. decembra 2015, Blaha, M. In Patakyová, M. a kolektív. *Komentár: Obchodný zákonník*. 5. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2016, s. 589, Pala, R., Frindrich, J., Palová, I., Majeriková, M. In Ovečková, O. a kolektív. *Komentár: Obchodný zákonník. I. Zväzok*. Bratislava: Wolters Kluwer SK, 2017, s. 959.

⁵ Havel, B., *Obchodní korporace vo světle proměn: Variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*. Praha: Auditorium, 2010, s. 79 a Eliáš, K. *Obchodní společnosti*. Praha: C. H. Beck/SEVT, 1994, s. 98.

Nie všetky rozhodnutia v rámci spoločnosti je možné zaradiť pod obchodné vedenie, medzi rozhodnutia stojace mimo rozhodnutia v rámci obchodného vedenia je možné zaradiť rozhodnutia o iných vnútorných záležitostiach spoločnosti, ktoré sa týkajú spoločnosti a spoločníkov – napríklad zvolávanie a priebeh valného zhromaždenia (osobitná povinnosť zverená zákonom do pôsobnosti konateľov).⁶ Zároveň súhlasíme s *Havlom*, že medzi rozhodnutia spadajúce mimo rozhodnutia v rámci obchodného vedenia, aj keď s konceptom obchodného vedenia úzko súvisia, je možné zaradiť aj závažné rozhodnutia v rámci spoločnosti, ktoré majú dopad na podstatu objektu vlastníckeho práva spoločnosti.⁷ Tieto rozhodnutia sú zverené do rúk valného zhromaždenia spoločnosti.⁸ Ustanovenie § 125 Obchodného zákonníka stanovuje výlučnú pôsobnosť valného zhromaždenia rozhodovať o zásadných otázkach spoločnosti, táto zákonom zverená pôsobnosť valného zhromaždenia môže byť rozšírená, nemôže ale dôjsť k jej zúženiu v spoločenskej zmluve, v stanovách alebo v dohode spoločníkov. Rozšírenie „vplyvu“ valného zhromaždenia pri vnútornej pôsobnosti v rámci spoločnosti môže byť založené zákonom, spoločenskou zmluvou alebo stanovami spoločnosti.⁹ Valné zhromaždenie môže zároveň samo rozhodnúť o vyhradení si rozhodovania vecí, ktoré sú inak v pôsobnosti iných orgánov spoločnosti, napríklad v pôsobnosti dozornej rady, konateľov alebo iného orgánu spoločnosti.¹⁰

Na základe vyššie uvedeného sa domnievame, že nie je v zásade možné jednotne definovať pojem obchodné vedenie v rámci Obchodného zákonníka, keďže sa jedná o koncept naviazaný na

---

⁶ Blaha, M. in PATAKYOVÁ, M. a kol: Komentár: Obchodný zákonník (2016), s. 590; Mamojka, M. In Mamojka, M. a kolektív. *Obchodný zákonník – Veľký komentár. 1. Zväzok*. Bratislava: Eurokódex, 2016, s. 532 a Havel, B., *Obchodní korporace vo světle proměn: Variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*. Praha: Auditorium, 2010, s. 82.

⁷ Havel, B., *Obchodní korporace vo světle proměn: Variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*. Praha: Auditorium, 2010, s. 84.

⁸ § 125 ods. 1 Obchodného zákonníka.

⁹ § 125 ods. 1 pís. k) Obchodného zákonníka.

¹⁰ § 125 ods. 3 Obchodného zákonníka.

konkrétnu spoločnosť a preto je potrebné ho analyzovať prípad od prípadu vzhľadom na spoločnosť, jej veľkosť, resp. veľkosť podniku spoločnosti, predmet podnikania, organizačnú štruktúru.¹¹

---

¹¹ Blaha, M. In Patakyová, M. a kolektív. *Komentár: Obchodný zákonník*. 5. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2016, s. 589 a Pala, R., Frindrich, J., Palová, I., Majeriková, M. In Ovečková, O. a kolektív. *Komentár: Obchodný zákonník. I. Zväzok*. Bratislava: Wolters Kluwer SK, 2017, s. 959.

3. SUBJEKTY VYKONÁVAJÚCE OBCHODNÉ VEDENIE

Základným ustanovením regulujúcim obchodné vedenie v spoločnosti s ručením obmedzeným je § 134 Obchodného zákonníka, ktorý stanovuje, že „*Na rozhodnutie o obchodnom vedení spoločnosti, ktoré patrí do pôsobnosti konateľov, sa vyžaduje súhlas väčšiny konateľov, ak spoločenská zmluva neurčí vyšší počet hlasov.*“ Na základe analýzy znenia § 134 Obchodného zákonníka je možné dospieť k záveru, že obchodné vedenie spoločnosti je vykonávané konateľmi a inými orgánmi, alebo inými osobami, ktoré toto obchodné vedenie vykonávajú na základe zverenej pôsobnosti alebo delegácie obchodného vedenia nastavením vnútorných vzťahov v spoločnosti.¹²

Obchodné vedenie spoločnosti môže byť, okrem konateľov, v pôsobnosti valného zhromaždenia, dozornej rady alebo iných orgánov spoločnosti (napríklad Výbor pre odmeňovanie konateľov). Valné zhromaždenie môže mať v pôsobnosti obchodné vedenie na základe § 125 ods. 1 písm. k) Obchodného zákonníka, ktoré mu umožňuje rozhodovať o ďalších otázkach, mimo tých špecifikovaných v § 125 ods. 1 písm. a) až j) Obchodného zákonníka, ktoré do jeho pôsobnosti zveruje zákon, spoločenská zmluva alebo stanov spoločnosti. Vo vyššie uvedenom prípade, môže nastať situácia, že v rámci spoločenskej zmluvy alebo stanov bude vymedzené, že o obchodnom vedení v rámci spoločnosti rozhoduje valné zhromaždenie. Valné zhromaždenie si zároveň môže jednorazovo vyhradiť rozhodovanie o veciach, ktoré sú inak v pôsobnosti iných orgánov v spoločnosti¹³, a to napríklad aj možnosť rozhodovať o obchodnom vedení spoločnosti, v takomto prípade môžeme hovoriť o ad hoc „vyprázdnení“ obchodného vedenia, ktoré je inak v rukách konateľov alebo iných orgánov. Obchodné vedenie môže byť zverené do rúk dozornej rady na

---

¹² Blaha, M. In Patakyová, M. a kolektív. *Komentár: Obchodný zákonník*. 5. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2016, s. 589 a Pala, R., Frindrich, J., Palová, I., Majeriková, M. In Ovečková, O. a kolektív. *Komentár: Obchodný zákonník. I. Zväzok*. Bratislava: Wolters Kluwer SK, 2017, s. 959.

¹³ § 125 ods. 3 Obchodného zákonníka.

základe spoločenskej zmluvy, stanov alebo dohody spoločníkov. Rovnaké tvrdenie je platné aj pre zverenie obchodného vedenia do rúk iných orgánov kreovaných v rámci spoločnosti, s doplnením, že takéto obchodné vedenie môže byť bližšie špecifikované vo vnútorných predpisoch spoločnosti.

4. SPÔSOB VÝKONU OBCHODNÉHO VEDENIA

Spôsob výkonu obchodného vedenia, ktoré je v pôsobnosti konateľov, je bližšie špecifikovaný v § 134 Obchodného zákonníka. Toto ustanovenie uvádza, že na rozhodnutie v rámci obchodného vedenia, ktoré je v pôsobnosti konateľov sa vyžaduje súhlas väčšiny všetkých konateľov. Spoločenská zmluva môže stanoviť vyššie kvórum potrebné na prijatie rozhodnutia v rámci obchodného vedenia, ktoré je v pôsobnosti konateľov, avšak nemôže dôjsť k zníženiu zákonom vyžadovanej väčšiny.¹⁴ V prípade, ak by konatelia rozhodovali o záležitostiach, ktoré nie je možné subsumovať pod obchodné vedenie spoločnosti na základe § 134 Obchodného zákonníka¹⁵, tak sa bude na potrebnú väčšinu na prijatie uznesenia v rámci takéhoto rozhodnutia aplikovať § 66 ods. 4 Obchodného zákonníka, ktorý reguluje uznášaniaschopnosť štatutárneho orgánu a dozornej rady, a kvóra potrebného na prijatie rozhodnutia. V predmetnom prípade by na rozhodnutie, ktoré nie je možné zaradiť pod obchodné vedenie, postačovala väčšina hlasov prítomných konateľov, ak je štatutárny orgán uznášaniaschopný, to znamená, ak je prítomná nadpolovičná väčšina jeho členov.¹⁶ Toto pravidlo môže byť modifikované zákonom, spoločenskou zmluvou alebo stanovami.¹⁷

Obchodné vedenie, ktoré prináleží konateľom zaradujeme medzi pôsobnosť konateľov, z čoho vyplýva, že takéto obchodné vedenie musí byť v súlade s § 135a Obchodného zákonníka vykonávané s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov. Konatelia sú povinní zaobstarat' si a pri rozhodovaní zohľadniť všetky dostupné informácie týkajúce sa

---

¹⁴ Blaha, M. In Patakyová, M. a kolektív. *Komentár: Obchodný zákonník*. 5. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2016, s. 589.

¹⁵ Napríklad vyššie uvedené rozhodnutia o iných vnútorných záležitostiach spoločnosti, ktoré sa týkajú spoločnosti a spoločníkov – napríklad zvolávanie a priebeh valného zhromaždenia (osobitná povinnosť zverená zákonom do pôsobnosti konateľov).

¹⁶ § 66 ods. 4 Obchodného zákonníka.

¹⁷ § 66 ods. 4 Obchodného zákonníka.

predmetu rozhodnutia, zachovávať mlčanlivosť o dôverných informáciách a skutočnostiach, ktorých prezradenie tretím osobám by mohlo spoločnosti spôsobiť škodu alebo ohroziť jej záujmy alebo záujmy jej spoločníkov, a pri výkone svojej pôsobnosti nesmú uprednostňovať svoje záujmy, záujmy len niektorých spoločníkov alebo záujmy tretích osôb pred záujmami spoločnosti.

Zároveň je dôležité podotknúť, že na spôsob výkonu obchodného vedenia, ktoré je v pôsobnosti konateľov nie sú vyžadované žiadne formálne náležitosti. Obchodný zákonník nestanovuje akým spôsobom (napríklad potreba fyzického stretnutia, rozhodovanie na diaľku prostredníctvom technologických zariadení) rozhodujú konatelia a rovnako nie je špecifikovaná ani potreba písomného rozhodnutia. Domnievame sa, že práve s ohľadom na skutočnosť, že konatelia vykonávajú svoju funkciu nepretržite a neobmedzene vzhľadom na čas a priestor, tak by vyžadovanie napríklad písomnej formy a osobnej prítomnosti v prípade rozhodovania v rámci obchodného vedenia konateľov predstavovalo obmedzenie chodu spoločnosti.

Spôsob výkonu obchodného vedenia, ktoré je v pôsobnosti iného orgánu alebo inej osoby, na základe zverenej pôsobnosti alebo delegácie obchodného vedenia nastavením vnútorných vzťahov v spoločnosti závisí od vymedzenia statusu predmetného orgánu/osoby. V prípade, ak by bolo obchodné vedenie zverené do rúk dozornej rady na základe spoločenskej zmluvy, stanov alebo dohody spoločníkov, tak je na základe § 66 ods. 4 Obchodného zákonníka dozorná rada uznášaniaschopná, ak je prítomná nadpolovičná väčšina jej členov, uznesenia sú prijaté jednoduchou väčšinou, toto kvórum môže byť modifikované zákonom, spoločenskou zmluvou alebo stanovami.¹⁸

V prípade, ak je obchodné vedenie vykonávané valným zhromaždením, na základe toho, že si valné zhromaždenie na seba stiahlo pôsobnosť v rozhodovaní o veciach patriacich do

---

¹⁸ § 66 ods. 4 Obchodného zákonníka.

obchodného vedenia na základe § 125 ods. 1 písm. k) Obchodného zákonníka alebo, ak si valné zhromaždenie jednorazovo vyhradilo rozhodovanie o veciach, ktoré sú inak v pôsobnosti iných orgánov v spoločnosti na základe § 125 ods. 3 Obchodného zákonníka, tak vo vyššie uvedených prípadoch bude valné zhromaždenie rozhodovať prostou väčšinou hlasov prítomných spoločníkov¹⁹, valné zhromaždenie je schopné uznášanania, ak sú prítomní spoločníci, ktorí majú aspoň polovicu všetkých hlasov.²⁰ Obe vyššie uvedené skutočnosti ohľadom kvóra na prijatie rozhodnutia ako aj schopnosti uznášať sa môžu byť modifikované spoločenskou zmluvou.²¹

V prípade, ak je obchodné vedenie vykonávané iným orgánom v rámci spoločnosti na základe spoločenskej zmluvy, stanov alebo dohody spoločníkov, tak bude spôsob rozhodovania takéhoto orgánu bližšie špecifikovaný vo vyššie uvedených dokumentoch alebo iných vnútorných predpisoch spoločnosti.

---

¹⁹ § 127 ods. 3 Obchodného zákonníka.

²⁰ § 127 ods. 1 Obchodného zákonníka.

²¹ § 127 ods. 1 Obchodného zákonníka a § 127 ods. 3 Obchodného zákonníka.

5. PÔSOBNOSŤ KONATEĽOV V RÁMCI OBCHODNÉHO VEDENIA A ICH POSTAVENIE AKO „GATEKEEPERS“ V KONANÍ SPOLOČNOSTI SMEROM NAVONOK

Vyššie v texte sme už načrtli, že pôsobnosť konateľov môžeme rozdeliť medzi pôsobnosť vonkajšiu a vnútornú. Vonkajšia pôsobnosť konateľov predstavuje postavenie konateľa ako štatutárneho orgánu oprávneného konať vo všetkých veciach spoločnosti. Občiansky zákonník²² v § 20 ods. 1 stanovuje, že „*právne úkony právnickej osoby vo všetkých veciach robia tí, ktorí sú na to oprávnení zmluvou o zriadení právnickej osoby, zakladacou listinou alebo zákonom (štatutárne orgány)*.“ Z vyššie uvedeného vyplýva, že štatutárne orgány predstavujú osoby, ktoré sú oprávnené konať vo všetkých veciach spoločnosti.²³ V takomto prípade hovoríme o takzvanom „*všeobecnom konateľskom oprávnení*.“²⁴ Vnútorná pôsobnosť konateľov predstavuje rozhodovanie o vnútorných záležitostiach spoločnosti, ktoré predstavujú rozhodnutia spadajúce pod obchodné vedenie a iné rozhodnutia, napríklad vyššie spomenuté rozhodnutia ohľadom zvolania valného zhromaždenia.²⁵

Obchodný zákonník v § 135a ods. 1 prvá veta stanovuje, že „*Konatelia sú povinní vykonávať svoju pôsobnosť s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov*.“ Z toho vyplýva, že konatelia sú povinní vykonávať svoju pôsobnosť, tak vonkajšiu ako aj vnútornú, s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov. Ako sme už vyššie uviedli, nie všetko obchodné vedenie musí byť v pôsobnosti konateľov a nie

---

²² Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“).

²³ Patakyová, M. In Patakyová, M. a kolektív. *Komentár: Obchodný zákonník*. 5. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2016, s. 55.

²⁴ Fekete, I. *Občiansky zákonník – Veľký komentár. 1. Zväzok*. Prvé vydanie, Bratislava: Eurokódex, 2014, s. 170.

²⁵ Blaha, M. In Patakyová, M. a kolektív. *Komentár: Obchodný zákonník*. 5. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2016.

všetko obchodné vedenie sa pretaví do konania spoločnosti smerom navonok. Z vyššie uvedeného je možné vyvodiť záver, že aj v prípade, ak obchodné vedenie nie je v pôsobnosti konateľov, ale ak má byť pretavené do vonkajšieho sveta v podobe konania spoločnosti smerom navonok spadá do pôsobnosti konateľov. To znamená, že konatelia pôsobia v rámci spoločnosti ako „gatekeepers“.

6. NENAPLNENIE PODMIENOK SPÔSOBU

ROZHODOVANIA V RÁMCI OBCHODNÉHO VEDENIA

Ako sme už vyššie uviedli, obchodné vedenie predstavuje súčasť kreovania vôle spoločnosti, ktoré je následne pretavené do právnych úkonov vykonávanými štatutárnymi orgánmi alebo inými osobami, ktoré konajú v mene spoločnosti na základe zákonného alebo zmluvného splnomocnenia. Nie však každé obchodné vedenie je pretavené do konania spoločnosti smerom navonok.

Domnievame sa, že tak, ako nie je možné považovať uznesenie valného zhromaždenia za právny úkon, tak nie je možné ani rozhodnutie vo veci obchodného vedenia (vykonávané či už konateľmi alebo iným orgánom, alebo osobou) považovať za právny úkon. V zásade sa odporúča, aby vo vnútornom nastavení správy a riadenia spoločnosti boli stanovené formálne požiadavky na prijatie rozhodnutia o obchodnom vedení spoločnosti.

Naplnenie požadovaného spôsobu rozhodnutia vo veciach obchodného vedenia slúži na ochranu intraneov spoločnosti, to znamená, že jeho nedodržanie nemá vplyv na platnosť právneho úkonu navonok. Nedodržanie spôsobu rozhodnutia obchodného vedenia sa môže prejaviť vo vzniku zodpovednosti za škodu.

Nenaplnenie podmienok spôsobu rozhodovania vo veciach obchodného vedenia je možné analyzovať analogicky vzhľadom na dopady absentujúceho alebo neplatného rozhodnutia valného zhromaždenia spoločnosti (§ 125 ods. 1 písm. j) Obchodného zákonníka) na možnú neúčinnosť/neplatnosť právneho úkonu prejaveneho spoločnosťou navonok v prípade Zmluvy o predaji podniku alebo Zmluvy o predaji časti podniku. Spolu s *Blahom*²⁶ zastávame názor, že sa jedná o interný postup vo vnútri spoločnosti bez vplyvu na platnosť právneho úkonu navonok (Zmluva o predaji podniku alebo Zmluva o predaji časti podniku). Nedodržanie

---

²⁶ Blaha, M. In Patakyová, M. a kolektív. *Komentár: Obchodný zákonník*. 5. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2016, s. 548.

zákonem predpísaného spôsobu rozhodnutia obchodného vedenia sa môže prejavíť vo vzniku zodpovednosti za škodu osôb porušujúcich svoje povinnosti.²⁷ Vyššie uvedené je podporené Rozhodnutím Najvyššieho súdu Českej republiky 29 Cdo 3223/2010.²⁸ Rovnaký názor zastáva aj *Havel*²⁹, ktorý deklaruje, že dokonca absencia obchodného vedenia pred konaním spoločnosti smerom navonok nespôsobuje neplatnosť takto prejaveneho právneho úkonu, avšak nevylučuje vznik deliktuálnej zodpovednosti.³⁰

Z vyššie uvedeného vyplýva, že rozhodnutie o obchodnom vedení spoločnosti je interným postupom a nejedná sa o právny úkon, absencia alebo nenáležité vykonanie takéhoto obchodného vedenia nespôsobuje neplatnosť právneho úkonu spoločnosti a zakladá zodpovednosť za škodu osôb porušujúcich svoje povinnosti pri výkonnej činnosti konateľa.

---

²⁷ Blaha, M. In Patakyová, M. a kolektív. *Komentár: Obchodný zákonník*. 5. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2016, s. 548.

²⁸ Právní věty

V případě ustanovení § 193 odst. 2 obch. zák. však smluvní partner společnosti často nemá objektivně možnost zjistit, že smlouva podléhá označenému ustanovení a že k jejímu uzavření se vyžaduje souhlas dozorčí rady, popř. i valné hromady společnosti. Bude-li smlouva uzavírána před jejím zveřejněním (uložením do sbírky listin obchodního rejstříku), nemá smluvní partner společnosti objektivně možnost ověřit, zda hodnota převáděného majetku nepřesahuje jednu třetinu vlastního kapitálu vyplývajícího z poslední řádné účetní závěrky (nebo z konsolidované účetní závěrky, sestavuje-li společnost konsolidovanou účetní závěrku) a tudíž zda smlouva podléhá souhlasu dozorčí rady (popř. i valné hromady) akciové společnosti. Dovožovat za těchto okolností, že uzavřená smlouva nevyvolává (pro absenci zákonem vyžadovaného souhlasu) žádné právní účinky, by bylo v rozporu s principem právní jistoty a odporovalo by rozumnému uspořádání vztahů.

Z uvedených důvodů Nejvyšší soud uzavírá, že ustanovení § 193 odst. 2 obch. zák. nezakládá takové omezení oprávnění představenstva jednat jménem akciové společnosti, v jehož důsledku by smlouva uzavřená bez souhlasu dozorčí rady (popř. i valné hromady) nebyla účinná a nevázala společnost. Absence souhlasu dozorčí rady, popř. valné hromady, se smlouvou podléhající ustanovení § 193 odst. 2 obch. zák. tudíž neplatnost či neúčinnost smlouvy o převodu majetku nezpůsobuje.

²⁹ Havel, B., *Obchodní korporace ve světle proměn: Variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*. Praha: Auditorium, 2010, s. 80-81.

³⁰ *Havel* sa vo vyššie uvedenej konštatácii opiera o Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Odo 1108/2005 a Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Odo 479/2003.

7. NÁROK NA NÁHRADU ŠKODY V PRÍPADE NENAPLNENIA PODMIENOK SPÔSOBU ROZHODOVANIA V RÁMCI OBCHODNÉHO VEDENIA

Vzhľadom na skutočnosť, že v prípade rozhodnutí prijímaných v rámci obchodného vedenia nejde o právne úkony, nemožno rozhodnutia/úkony v rámci obchodného vedenia napadnúť neplatnosťou, avšak v nadväznosti na závery uvedené v predchádzajúcom texte, je možné konštatovať, že potenciálnym dôsledkom nenaplnenia zákonných podmienok obchodného vedenia je vznik nároku na náhradu škody. Potenciálny nárok na náhradu škody v tomto prípade predstavuje dôsledok nenaplnenia zákonných podmienok obchodného vedenia a existencie deliktuálnej zodpovednosti subjektov vykonávajúcich obchodné vedenie, vyplývajúcej z ustanovení Obchodného zákonníka, prípadne právnych predpisov upravujúcich zodpovednostné vzťahy aplikované na konkrétny druh subjektu, v ktorého pôsobnosti je obchodné vedenie. Otázkou vzniku nároku na náhradu škody je potrebné analyzovať na právnom základe vyplývajúcom zo všeobecných zákonných podmienok upravujúcich vznik nároku na náhradu škody v zmysle § 373 v kontexte § 757 Obchodného zákonníka, pričom je zároveň potrebné analyzovať konkrétnu právnu úpravu vzťahujúcu sa na jednotlivé subjekty, ktoré boli obchodným vedením poverené.

V prípade, že je obchodné vedenie v pôsobnosti konateľov Obchodný zákonník poskytuje priame nástroje na založenie a vyvodenie zodpovednosti za škodu spôsobenú konateľmi v dôsledku porušenia povinností v rámci obchodného vedenia. V zmysle § 135a ods. 2 Obchodného zákonníka sú konatelia, ktorí porušili svoje povinnosti pri výkone svojej pôsobnosti, povinní spoločne a nerozdielne nahradiť škodu, ktorú tým spoločnosti spôsobili. Ide o všeobecný zodpovednostný princíp upravujúci vzťah medzi konateľmi a spoločnosťou, ktorý je aplikovaný aj na pôsobnosť konateľov v rámci obchodného vedenia. Obchodné vedenie zverené

konateľom spoločnosti je ich pôsobnosťou, z čoho vyplýva záver, že s porušením povinností spojených s obchodným vedením je spojená zodpovednosť za prípadnú škodu, ktorá takýmto konaním spoločnosti vznikne a povinnosť vzniknutú škodu nahradiť.

V prípade zverenia obchodného vedenia do pôsobnosti dozornej rady³¹ je nárok na náhradu škody voči jej členom možné založiť obdobným mechanizmom ako pri konateľoch a to prostredníctvom § 139 ods. 4 Obchodného zákonníka, v zmysle ktorého sa na členov dozornej rady primerane aplikujú ustanovenia § 135a Obchodného zákonníka upravujúce povinnosti týkajúce sa nároku na náhradu škody vzniknutej spoločnosti.³²

Ako sme uviedli vyššie, jeden zo subjektov, v ktorého pôsobnosti môže byť na základe § 125 ods. 1 písm. k) a § 125 ods. 3 Obchodného zákonníka obchodné vedenie spoločnosti, je valné zhromaždenie. Domnievame sa, že zodpovednosť spoločníkov za škodu vzniknutú v spojitosti s obchodným vedením vykonávaným valným zhromaždením je možné založiť popri všeobecnom princípe úpravy vzťahov medzi spoločnosťou a spoločníkom vychádzajúcom z §261 ods. 6, písm. a), na právnom základe vyplývajúcom z § 66 ods. 3 prvá veta Obchodného zákonníka, v zmysle ktorého „*Vzťah medzi spoločnosťou a členom orgánu spoločnosti alebo spoločníkom pri zriaďovaní záležitostí spoločnosti*“³³ sa spravuje primerane ustanoveniami o mandátnej zmluve, ak zo zmluvy o výkone funkcie uzatvorenej medzi spoločnosťou a členom orgánu spoločnosti alebo spoločníkom, ak bola zmluva o výkone funkcie uzavretá alebo zo zákona nevyplýva iné určenie práv a povinností.“ V nadväznosti na uvedenú úvahu, je v zmysle §567 Obchodného zákonníka mandatár povinný pri zriaďovaní záležitosti postupovať s odbornou starostlivosťou a v prípade porušenia právnej povinnosti

---

³¹ Dozorná rada ako aj iné orgány spoločnosti nemajú právnu subjektivitu, preto sú pri zodpovednosti za škodu, zodpovednými osoby tvoriace predmetný orgán spoločnosti.

³² Bližšie pozri Blaha, M. In Patakyová, M. a kolektív. *Komentár: Obchodný zákonník*. 5. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2016, s. 603.

³³ Predložená úvaha vychádza z extenzívneho prístupu k výkladu pojmu „zriaďovanie záležitostí spoločnosti“, pod ktorý je v rámci tohto prístupu subsumované aj obchodné vedenie.

pri zariadovaní záležitosti spoločnosti v spojitosti obchodným vedením je možné na predmetný vzťah aplikovať podmienky zodpovednosti za škodu v zmysle právnej úpravy obsiahnutej v Obchodnom zákonníku.

V prípade, že je obchodné vedenie v pôsobnosti iného orgánu kreovaného spoločnosťou, je potrebné zodpovednosť za škodu posudzovať v závislosti od právnej povahy vzťahu medzi členmi tohto orgánu a spoločnosťou. Ak by išlo o pracovnoprávny vzťah, bude potrebné na zodpovednostné vzťahy aplikovať § 179 Zákonníka práce³⁴ a subsidiárne ustanovenia o zodpovednosti za škodu upravené v Občianskom zákonníku.

---

³⁴ Zákon č. 311/2011 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“).

8. ŽALOBY A AKTÍVNA VECNÁ LEGITIMÁCIA

DOTKNUTÝCH SUBJEKTOV NA UPLATNENIE NÁROKU

NÁHRADY ŠKODY

Praktické uplatnenie nároku na náhradu škody vzniknutej v dôsledku nenaplnenia zákonných podmienok obchodného vedenia spočíva okrem hmotnoprávných predpokladov založenia zodpovednosti za škodu aj v správnej aplikácii procesných nástrojov na uplatnenie nároku poškodeným subjektom. V ďalšom texte sa zameriame na pomenovanie východiskových rámcov na uplatnenie nároku na náhradu škody v závislosti od postavenia subjektu, ktorý nárok uplatňuje a proti ktorému je uplatňovaný. Zároveň podotýkame, že nie je naším cieľom analyzovať potenciálnu úspešnosť pri vymáhaní nároku, ktorá sa v praxi odvíja od mnohých faktorov. Preukazovanie mechanizmu vzniku škody a určenie jej výšky, za naplnenia požiadavky hodnoverného preukázania svojich tvrdení, býva pri škodách vzniknutých v nami popísaných situáciách veľmi problematické, preto vytvorenie presvedčivej dôkaznej základne na preukázanie svojich tvrdení ohľadne výšky škody a príčinnej súvislosti medzi vznikom škody a konaním subjektu porušujúceho svoju povinnosť býva v praktickej rovine rozhodujúcou úlohou.

V predchádzajúcej časti textu sme pri definovaní právneho základu založenia zodpovednosti za škodu zároveň identifikovali potenciálne pasívne vecne legitimované subjekty. Od konkrétneho subjektu, v pôsobnosti ktorého je obchodné vedenie, sa odvíja okruh aktívne vecne legitimovaných subjektov, ich argumentačný mechanizmus a v neposlednom rade aj charakter uplatňovaného nároku.³⁵

V prípade škody spôsobenej spoločnosťou je potrebné uvažovať o uplatnení nároku na náhradu škody v závislosti od toho, či bolo

---

³⁵ Bez ohľadu na charakter subjektov, od ktorého sa odvíja, či je nárok uplatňovaný spoločnosťou vykonávajúcou procesné úkony prostredníctvom štatutárneho orgánu alebo derivatívnou žalobou podávanou spoločníkom, tiež bez ohľadu na to, či ide o priamy nárok spoločnosti alebo reflexnú škodu spoločníka, či nárok na náhradu škody uplatňovaný veriteľom spoločnosti, pôjde o jeho uplatnenie prostredníctvom žaloby na splnenie povinnosti v zmysle § 137 písm. a) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Civilný sporový poriadok“).

obchodné vedenie v pôsobnosti konateľov alebo vykonávané iným subjektom. V prípade, obchodného vedenia v pôsobnosti iného subjektu, ktorým môže byť napríklad dozorná rada alebo orgán, ktorý bol spoločnosťou vytvorený, pôjde z pohľadu spoločnosti pri uplatňovaní jej nároku o klasické korporáčnne nastavenie, pri ktorom náleží štatutárnemu orgánu spoločnosti (v jeho pôsobnosti je aj obchodné vedenie) konať v mene spoločnosti. Je tak na štatutárnem orgáne, aby uplatňoval práva spoločnosti, v tomto prípade nárok náhradu škody.³⁶ Procesne ide o štandardnú situáciu, v ktorej aktívne legitimovaným subjektom je spoločnosť vykonávajúca procesné úkony prostredníctvom svojho štatutárneho orgánu.

Ak pôjde o situáciu obchodného vedenia v pôsobnosti konateľov je v praxi krajne nepravdepodobné³⁷ a v niektorých prípadoch nemožné, aby došlo k uplatneniu nároku na náhradu škody spoločnosťou zastúpenou konateľmi, ktorí sú pôvodcami škody, v týchto prípadoch je potrebné uplatniť nárok v zmysle § 122 ods. 3 Obchodného zákonníka derivatívnou žalobou podanou spoločníkom spoločnosti.³⁸ Vzhľadom na problematické zastupovanie spoločnosti v súdnych sporoch s členmi štatutárneho orgánu býva uplatnenie nároku na náhradu škody derivatívnou žalobou za uvedenej situácie optimálnym riešením, ktorým je možné chrániť záujem spoločnosti.³⁹

---

³⁶ Lasák, J. In Lasák, J., Havel, B. *Kompendium korporáčnneho práva*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 91.

³⁷ Ibid, s. 91.

³⁸ Bližšie pozri Blaha, M. In Patakyová, M. a kolektív. *Komentár: Obchodný zákonník*. 5. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2016, s. 536.

³⁹ Ďuračinská, J. *Uplatňovanie nárokov spoločnosťou a spoločníkmi voči členom štatutárných orgánov vzniknutých z porušenia ich povinností z hľadiska právnej komparatistiky*. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislavské právnické fórum, Sekcie obchodného práva, Inštitúty obchodného práva aplikovateľné pri riešení prejavov hospodárskej krízy v korporátnom a zmluvnom práve, s. 812.

Medzi aktívne vecne legitimované subjekty⁴⁰ v spojitosti s uplatňovaním nároku na náhradu škody je v prípade vzniku reflexnej škody⁴¹ potrebné zaradiť aj spoločníka spoločnosti, ktorý je oprávnený na podanie individuálnej žaloby vo vlastnom mene. V prípade uplatnenia reflexnej škody je nevyhnutné rozlíšiť, či došlo k vzniku škody priamo u spoločníka a či nejde o škodu spoločnosti, ktorej nahradením by došlo aj nahradeniu škody spoločníka spočívajúcej v znížení hodnoty jeho podielu. V praxi je práve rozlíšenie tejto škody problematickým aspektom jej uplatnenia.

---

⁴⁰ V kontexte § 135a ods. 5 Obchodného zákonníka, je potrebné zamyslieť sa aj nad aktívnou vecnou legitímáciou veriteľov spoločnosti, ktorí sú v zmysle uvedeného ustanovenia, za splnenia podmienok v ňom uvedených, oprávnení na uplatnenie nároku spoločnosti na náhradu škody voči konateľom. V tomto prípade však veritelia uplatňujú nárok na náhradu škody vo vlastnom mene a na vlastný účet. K uplatňovaniu nároku na náhradu škody veriteľmi pozri Blaha, M. In Patakyová, M. a kolektív. *Komentár: Obchodný zákonník*. 5. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2016, s. 597.

⁴¹ K problematike reflexnej škody pozri uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 29 Cdo 3180/2008 a Csach, K. *Reflexná škoda spoločníka s.r.o.* <http://www.lexforum.cz/211>.

9. ZÁVER KAPITOLY

Záverom je možné konštatovať, že obchodné vedenie je, ako uvádza Havel⁴², otvoreným pojmom práva obchodných spoločností. Vykonanou analýzou sme dospeli k záverom potvrdzujúcim hypotézy nastolené v úvode nášho príspevku.

Obchodné vedenie nie je možné v rámci obchodných spoločností definovať, jeho obsah variuje vzhľadom na veľkosť spoločnosti, resp. veľkosť podniku spoločnosti, predmet podnikania, organizačnú štruktúru a iné. Definovanie a presné vymedzenie obchodného vedenia by okliešťovalo potrebnú otvorenosť tohto pojmu, ktorá ja nevyhnutná vzhľadom na rôznorodosť tvorby vôle v rámci spoločnosti.

Obchodné vedenie môže byť v rámci spoločnosti v pôsobnosti konateľov, ale môže dôjsť k jeho zvereniu do rúk valného zhromaždenia (na základe § 125 ods. 1 písm. k) alebo § 125 ods. 3 Obchodného zákonníka), dozornej rady (na základe spoločenskej zmluvy, stanov alebo dohody spoločníkov), iného orgánu kreovaného v rámci spoločnosti (na základe spoločenskej zmluvy, stanov alebo dohody spoločníkov). V rámci vyššie uvedených prípadov dochádza k potrebe naplnenia rôznych podmienok na spôsob výkonu rozhodovania v rámci obchodného vedenia – v prípade obchodného vedenia v pôsobnosti konateľov podmienky výkonu upravuje § 134 Obchodného zákonníka a/alebo spoločenská zmluva, stanov, dohoda spoločníkov, v prípade obchodného vedenia vykonávaného valným zhromaždením podmienky výkonu rozhodnutí upravuje § 127 Obchodného zákonníka, v prípade obchodného vedenia vykonávaného dozornou radou bude relevantné ustanovenia § 66 ods. 4 Obchodného zákonníka a v prípade obchodného vedenia v rukách iného orgánu bude podrobnosti o podmienkach spôsobu výkonu rozhodnutí v rámci obchodného vedenia upravovať spoločenská zmluva, stanov,

---

⁴² Havel, B., *Obchodní korporace ve světle proměn: Variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*. Praha: Auditorium, 2010, s. 79.

dohoda spoločníkov a/alebo vnútorný predpis spoločnosti. Zároveň, ak dochádza k pretaveniu rozhodnutia prijatého v rámci obchodného vedenia ktorýmkoľvek z vyššie uvedených subjektov do konania spoločnosti smerom navonok, takéto konanie spoločnosti smerom navonok je kryté povinnosťou konateľov vykonávať svoju pôsobnosť s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov na základe § 135a Obchodného zákonníka. To znamená, že konatelia majú postavenie „gatekeepers“.

Nedodržanie predpísaného spôsobu rozhodovania v rámci obchodného vedenia sa môže prejavovať vo vzniku zodpovednosti za škodu osôb porušujúcich svoje povinnosti pri rozhodovaní v rámci obchodného vedenia. Nenaplnenie požadovaných podmienok alebo dokonca absencia rozhodnutia vo veci obchodného vedenia nespôsobuje neplatnosť právneho úkonu, ktorý je výsledkom rozhodnutia v rámci obchodného vedenia. Tak, ako nie je možné považovať uznesenie valného zhromaždenia za právny úkon, tak nie je možné ani rozhodnutie vo veci obchodného vedenia (vykonávané či už konateľmi alebo iným orgánom, alebo osobou) považovať za právny úkon. Rozhodnutie v rámci obchodného vedenia spoločnosti je preto interným postupom a nejedná sa o právny úkon, absencia alebo nenáležité vykonanie takéhoto rozhodnutia v rámci obchodného vedenia nespôsobuje neplatnosť právneho úkonu spoločnosti avšak zakladá zodpovednosť za škodu osôb porušujúcich svoje povinnosti.

Uplatniteľnosť nároku na náhradu škody sa pri okolnostiach analyzovaných v príspevku v základe odvíja od možnosti identifikácie subjektu porušujúceho právnu povinnosť v rámci vykonávania obchodného vedenia a následného založenia zodpovednosti za škodu takéhoto subjektu, ktorá sa odvíja od jeho postavenia v spoločnosti, prípadne právnej povahy vzťahu medzi týmto subjektom a spoločnosťou. Samotné uplatnenie nároku na náhradu škody po ustálení charakteru uplatňovanej škody (škoda vzniknutá spoločnosti alebo reflexná škoda vzniknutá spoločníkom)

a mechanizmu jej uplatnenia, či už prostredníctvom žaloby podanej štatutárnym orgánom alebo derivatívnej žaloby podanej spoločníkom, predstavuje proces náročný najmä unesenie dôkazného bremena ohľadne rozhodujúcich skutočností nevyhnutných pre úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody.

Prof. JUDr. Mária Patakyová, PhD.,

Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave.

Kontakt na autorku: maria.patakyova@flaw.uniba.sk

JUDr. Barbora Grambličková, LL.M.,

Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave.

Kontakt na autorku: barbora.czokolyova@uniba.sk

JUDr. Stanislav Barkoci, PhD.,

BARKOCI law firm, s.r.o.

Kontakt na autora: stanislav.barkoci@barkoci.sk

POUŽITÉ ZDROJE V KAPITOLE

Odborné monografie a iné odborné knihy

1. Eliáš, K. *Obchodní společnosti*. Praha: C. H. Beck/SEVT, 1994.
2. Fekete, I. *Občiansky zákonník – Veľký komentár. 1. Zväzok*. Prvé vydanie, Bratislava: Eurokódex, 2014.
3. Havel, B., *Obchodní korporace vo svĕtle promněn: Variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*. Praha: Auditorium, 2010.
4. Lasák, J., Havel, B. *Kompendium korporálního práva. 1. Vydání*. Praha: C. H. Beck, 2011.
5. Mamojka, M. a kolektív. *Obchodný zákonník – Veľký komentár. 1. Zväzok*. Bratislava: Eurokódex, 2016.
6. Ovečková, O. a kolektív. *Komentár: Obchodný zákonník. I. Zväzok*. Bratislava: Wolters Kluwer SK, 2017.
7. Patakyová, M. a kolektív. *Komentár: Obchodný zákonník 5. vydanie*. Bratislava : C. H. Beck, 2016.

Odborné príspevky v časopisoch a zborníkoch

1. Csach, K. *Reflexná škoda spoločníka s.r.o.* <http://www.lexforum.cz/211>.
2. Ďuračinská, J. *Uplatňovanie nárokov spoločnosťou a spoločníkmi voči členom štatutárnych orgánov vzniknutých z porušenia ich povinností z hľadiska právnej komparatistiky*. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislavské právnické fórum, Sekcie obchodného práva, Inštitúty obchodného práva aplikovateľné pri riešení prejavov hospodárskej krízy v korporátnom a zmluvnom práve.

Právne predpisy Slovenskej republiky

1. Zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov.

2. Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov
3. Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.
4. Zákon č. 311/2011 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov.

Rozhodnutia, rozsudky a uznesenia súdov

1. Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky 29 Odo 479/2003.
2. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Odo 1108/2005.
3. Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 29 Cdo 3180/2008.
4. Rozhodnutím Najvyššieho súdu Českej republiky 29 Cdo 3223/2010.
5. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obo 20, 21/2011 zo dňa 31. mája 2012.
6. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Sža 37/2015 zo dňa 1. decembra 2015.

II. POVINNOSŤ LOJALITY JEDINÉHO SPOLOČNÍKA SPOLOČNOSTI S RUČENÍM OBMEDZENÝM

JUDR. JANA DURAČINSKÁ, PHD.

Anotácia: Predkladaný text sa zameriava na povinnosť lojality jediného spoločníka voči „jeho“ spoločnosti s ručením obmedzeným a rieši otázku limitov spoločníka pri rozhodovaní o osude „jeho“ spoločnosti, a či je takýmto limitom práve povinnosť lojality. V slovenskej právnej úprave absentuje explicitná právna úprava povinnosti lojality spoločníka voči „jeho“ spoločnosti. Z tohto dôvodu sa pomocou komparácie s nemeckou a rakúskou právnou úpravou článok snaží odhaliť, či môže mať na posúdenie existencie povinnosti lojality vplyv iná vnútroorganizačná štruktúra, konkrétne viazanosť riadiaceho orgánu pokynmi spoločníka, a záujem veriteľov, najmä v prípade rozhodnutí ohrozujúcich existenciu spoločnosti.

Kľúčové slová: Spoločník, jednoosobová spoločnosť s ručením obmedzeným, povinnosť lojality, viazanosť pokynmi, konflikt záujmov, ochrana veriteľov, korporátny závoj

Abstract: The submitted text focuses on the duty of loyalty of the sole shareholder towards “his” limited liability company, and resolves the question of the limits to the shareholder’s decision about destiny of “his” company, and whether such a limit is the duty of loyalty. There is no explicit legal regulation of the duty of loyalty of the shareholder

towards „his“ company in the Slovak legislation. For that reason this article tries through the help of comparison with German and Austrian law to reveal whether the internal organization could have an influence on the examination of existence of the duty of loyalty, specifically the duty of the directors to follow the shareholder's direction, and the interest of the creditors, in particular in the case of decisions threatening the existence of the company.

Key words: Shareholder, limited liability company with sole shareholder, duty of loyalty, duty to follow the direction, conflicts of interests, creditors protection, corporate veil

VYHLÁSENIE O VÝSTUPE Z PROJEKTU

Tento príspevok je spracovaný v rámci projektu VEGA: 1/0875/1 s názvom „Riadenie a kontrola v atomistických a polykorporátnych štruktúrach“.

1. ÚVOD KAPITOLY

Slovenská odborná literatúra je zatiaľ skúpa na riešenie problematiky povinnosti lojality spoločníkov voči spoločnosti. Nespochybniteľne je to spôsobené predovšetkým absenciou explicitnej právnej úpravy, ktorá by takúto povinnosť spoločníkov kategoricky upravovala.⁴³ Právna prax si však už túto povinnosť všimla a boli už aj pokusy v konkrétnych súdnych konaniach na takúto povinnosť lojality spoločníka poukázať, podľa dostupných zdrojov⁴⁴ však zväčša bez významnej odozvy zo strany súdov, keďže v daných veciach absentoval priamy nexus s dôvodmi konečného rozhodnutia vo veci⁴⁵. Chýbajúcu explicitnú právnu úpravu som sa snažila kompenzovať hľadaním inšpirácie v českej, nemeckej a rakúskej právnej úprave a na základe komparácie odhaliť indicie povinnosti lojality spoločníka spoločnosti s ručením obmedzeným voči spoločnosti slovenskom právnom poriadku.

Motívom na odkrývanie povinnosti lojality spoločníka s. r. o. voči spoločnosti bol fakt, že v súčasnosti legislatívne bojujeme, resp. sa hádam snažíme bojovať s fenoménom cezhraničných štruktúr a prezentujeme hľadanie konečného užívateľa výhod, inak povedané fyzickú osobu na konci reťazca spoločností, ktorá skutočne spoločnosť ovláda a vo finále profituje z vykonaných transakcií.

V slovenských podmienkach vládne trend, ktorý vo Veľkej Británii prostredníctvom známeho prípadu *Salomon v. Salomon* [1897] viedol k vytvoreniu právnej bázy oddelenej právnej subjektivity spoločnosti od jej jediného spoločníka. Podľa dostupných informácií boli na Slovensku tri štvrtiny vzniknutých spoločností s ručením obmedzeným s jediným spoločníkom, pričom osoba spoločníka bola

---

⁴³ Absencia právnej úpravy sa týka len povinnosti lojality spoločníkov voči spoločnosti, nie povinnosti lojality medzi spoločníkmi pozri Mašurová A.: *Haftung wegen Verletzung der Treuepflicht* IN Winner M. (Hg.): *Haftungsrisiken für die Konzernmutter in Mittel- und Osteuropa*, Wien: facultas.wuv. 2013. s. 564

⁴⁴ Vyhľadávala a rešerovala som rozhodnutia dostupné prostredníctvom portálu www.justice.gov.sk a prostredníctvom portálu www.epi.sk [ku dňu 15.6.2017]

⁴⁵ Rozsudok Krajského súdu v Nitre zo dňa 26.6.2013, spisová značka: 15Cob/30/2013

totožná s osobou konateľa tejto spoločnosti.⁴⁶ Môže sa zdať, že trend spoločností s jediným spoločníkom vylučuje vytváranie cezhraničných štruktúr, už aj s ohľadom na slovenské *ex lege* reštrikcie v podobe zákazu reťazenia týchto spoločností. Naopak, Európska únia práve prostredníctvom jednoosobových spoločností sleduje zlepšenie cezhraničných možností pre malé a stredné podniky.⁴⁷ Znenie návrhu smernice zameranej na vytvorenie nového štatútu spoločností s ručením obmedzeným s jediným spoločníkom (*Societas Unius Personae* – ďalej aj len „SUP“) bolo spracované s cieľom uľahčiť zakladanie spoločností v zahraničí pre každého potenciálneho zakladateľa spoločnosti a najmä pre malé a stredné podniky, aby aj tieto mohli prostredníctvom zakladania dcérskych spoločností v iných štátoch plne využívať výhody vnútorného trhu. Samotný návrh smernice pripúšťa, že SUP môže byť atraktívny model práve pre skupiny spoločností, preto sa v návrhu smernice umožňuje jedinému spoločníkovi vydávať záväzné pokyny riadiacemu orgánu. Rada EÚ sa 28.5.2015 nakoniec dohodla na kompromisnom znení návrhu smernice, ktorý o. i. vypúšťa ustanovenie o pokynoch jediného spoločníka.⁴⁸ Vypustenie ustanovenia o pokynoch jediného spoločníka samo o sebe ešte nevyklučuje atraktivitu SUP práve pre skupiny spoločností.⁴⁹ Vzhľadom na uvedený trend som sa rozhodla nakoniec zúžiť pozornosť na povinnosť lojality jediného spoločníka s. r. o. voči „jeho“ spoločnosti.

---

⁴⁶ podľa prieskumu SroOnline.sk je 72 % novozaložených s.r.o. spoločnosťou s jediným spoločníkom a konateľom v tej istej osobe (údaj zverejnený 1.8.2013), dostupné na <https://podnikam.webnoviny.sk/tri-stvrtiny-zalozenych-s-r-o-su-jednoosobove-spolocnosti-kazda-15-ma-virtualne-sidlo/>

⁴⁷ Návrh Smernice Európskeho parlamentu a Rady o spoločnostiach s ručením obmedzeným s jediným spoločníkom/* COM/ 2014/ 0212 final – 2014/0120 (COD) * / dostupné na <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A52014PC0212>

⁴⁸<http://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2015/05/28-29-compet-single-member-private-companies/> ; kompromisné znenie návrhu dostupné na <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8811-2015-INIT/sk/pdf>

⁴⁹ Jung S., 'Societas Unius Personae (SUP) – The New Corporate Element in Company Groups' (2015) 26 *European Business Law Review*, Issue 5, s. 645–692

V tejto súvislosti vznikla otázka, či je jediný spoločník spoločnosti s ručením obmedzeným absolútnym pánom „svojho tvorstva“ a je všemocný pri rozhodovaní komu bude „jeho“ spoločnosť slúžiť a aký bude jej osud, taktiež či je jeho hospodársky záujem dôležitejší ako hospodársky záujem „jeho“ spoločnosti, resp. či sú tieto záujmy oddeliteľné. Súčasne sa snažím identifikovať limity „svojevôle“ spoločníka v rozhodovaní o osude spoločnosti, a či je takýmto limitom existencia jeho povinnosti lojality voči spoločnosti.

Povinnosť lojality spoločníka voči spoločnosti, alebo inak aj jeho povinnosť byť svojej spoločnosti verný, je jednou z foriem prejavu povinnosti lojality, ktorá zahŕňa aj ďalšie vernostné vzťahy – vzťah spoločnosti voči spoločníkom a vzťahy medzi spoločníkmi spoločnosti navzájom.

Povinnosť lojality voči spoločnosti vyžaduje správať sa voči spoločnosti oddane, aktívne podporovať jej ciele a chrániť ju pred škodou. Povinnosť lojality je generálnou klauzulou. Obsah a rozsah povinnosti lojality závisí od konkrétnych okolností, predovšetkým je bez ohľadu na právnu formu rozhodujúca reálna štruktúra spoločnosti.⁵⁰

---

⁵⁰ Raiser, T., Veil, R. *Recht der Kapitalgesellschaften*. 4. vyd., München: Verlag Franz Vahlen, 2006. s. 441 - 443

2. POKYNY SPOLOČNÍKA RIADIACEMU ORGÁNU VS ZÁJMY SPOLOČNOSTI

Návrh smernice o SUP pred prijatím jej kompromisného znenia priznával spoločníkovi SUP oprávnenie udeľovať záväzné pokyny riadiacemu orgánu. Obdobnú právnu úpravu – viazanosť konateľa pokynmi spoločníkov nachádzame v nemeckej⁵¹ a rakúskej právnej úprave⁵², takéto oprávnenie však neprislúcha jednotlivým spoločníkom, ale valnému zhromaždeniu. Podľa nemeckej odbornej literatúry nie sú spoločníci správcami spoločnosti, ale vlastníkami spoločnosti, ktorí prostredníctvom práva udeľovať pokyny vykonávajú svoje vlastnícke práva.⁵³ Jediný spoločník spoločnosti s ručením obmedzeným môže konateľovi udeľovať záväzné pokyny, a to aj neformálne, napríklad telefonicky.⁵⁴ Ak nie je v spoločenskej zmluve dohodnuté inak, nevytvára sa pre konateľa žiadna bezpríkazová zóna, znamená to, že spoločníci sú oprávnení udeľovať konateľovi záväzné pokyny v každej sfére obchodného vedenia.⁵⁵ Hranice obchodného vedenia stanovujú o. i. pokyny valného zhromaždenia,⁵⁶ v prípade spoločnosti s ručením obmedzeným s jediným spoločníkom pokyny tohto spoločníka. Znamená takáto poslušnosť konateľa, že spoločník je absolútnym pánom vlastného výtvoru – spoločnosti? Môžu záujmy spoločnosti, resp. povinnosť lojality spoločníka voči spoločnosti limitovať rozsah oprávnenia spoločníka udeľovať konateľovi pokyny?

---

⁵¹ § 37 ods. 1 Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbHG) Beschränkungen der Vertretungsbefugnis (Nemecko); Meyke R. Die Haftung des GmbH-Geschäftsführers, 5. Neubearbeitete Auflage, Köln: RWS Verlag Kommunikationsforum, 2007, str. 44, ISBN 978-3-8145-3290-5,

⁵² § 20 Abs. 1 GmbHG (Rakúsko)

⁵³ Wimmer – Leonhardt S., *Konzernhaftungsrecht. Die Haftung der Konzernmuttergesellschaft für die Tochtergesellschaften im deutschen und englischen Recht*, Tübingen: Mohr Siebeck, 2004. s. 197

⁵⁴ Kalls/Nowotny/Schauer: *Österreichisches Gesellschaftsrecht (2008)*, Wien: MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung GmbH, 2008. s. 1031

⁵⁵ *ibid*, s. 1031

⁵⁶ *ibid*, s. 1030

V tejto súvislosti som skúmala v nemeckom a rakúskom právnom prostredí spojitosť medzi právom spoločníka udeľovať pokyny konateľovi a ochranou záujmov spoločnosti ako entity s vlastnou právnou subjektivitou oddelenou od jej spoločníka, práve prostredníctvom povinnosti lojality.

Nemecký Oberlandesgericht (OLG) Frankfurt/ M. DB 1997 922 konštatoval, že hospodársky záujem spoločnosti (GmbH) nie je ako – taký chránený právnym poriadkom; záujmy spoločnosti nemôžu stanovovať hranice oprávneniu spoločníkov dávať pokyny. Spoločnosť je právnická osoba; spoločnosť vedie svoj život podľa svojej tvorby vôle, ktorý nie je nezávislý od vôle jej spoločníkov. Je na vôli spoločníkov uzatvárať riskantné, hospodársky málo perspektívne obchody a tieto presadiť, tak ako je na ich vôli zastaviť „beh podniku“ a zrušiť spoločnosť, majú právo plnenie spoločnosti „lacnejšie“ predat’ a slobodne sa vzdať dlhodobu výhodných zmluvných záväzkov. Aj pre spoločnosť zjavne hospodársky nevýhodné pokyny sú *gesellschaftsvertraglich* a *gesellschaftsrechtlich* nespochybniteľné a konateľ je povinný ich vykonať. OLG vo svojom rozhodnutí uznáva hranice viazanosti pokynmi tam, kde to vyplýva z požiadaviek zákona a mohli by byť dotknuté zákonom chránené práva tretích osôb. Tieto hranice ležia tam (§ 138 BGB)⁵⁷, kde by splnenie pokynu znamenalo insolvenčiu spoločnosti, a tým by boli veritelia neodvratne poškodení.⁵⁸ Taktiež nie sú pokyny spoločníka záväzné, keď nútia konateľa k nakladaniu s majetkom spoločnosti v hrubom rozpore s jeho povinnosťou starostlivosti⁵⁹ alebo vyplateniu súm v rozpore s § 30 GmbHG.⁶⁰ Fleck uvádza, že konatelia nie sú viazaní pokynmi v prípade, ak sú pokyny v rozpore

---

⁵⁷ § 138 Bürgerliches Gesetzbuch (BGB) Sittenwidriges Rechtsgeschäfts; Wucher

⁵⁸ Meyke R. *Die Haftung des GmbH-Geschäftsführers*, 5. Neubearbeitete Auflage, Köln: RWS Verlag Kommunikationsforum. 2007, s. 45

⁵⁹ *ibid*, s. 45

⁶⁰ § 30 Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbHG) Kapitalerhaltung

so zákonom alebo dobrými mravmi.⁶¹ Konateľ nie je oprávnený ignorovať pokyny len preto, že sa javia byť v rozpore so záujmami spoločnosti a v skutočnosti aj také sú.⁶² Spoločnosť s ručením obmedzeným nie je vôbec, pokiaľ nepoškodzuje veriteľov alebo minoritných spoločníkov, povinná na hospodársky zmysluplné konanie, dokonca môže sama seba kedykoľvek rozpustiť.⁶³

Odborná literatúra sa vyslovene nezmieňuje o hraniciach oprávnenia spoločníkov udeľovať pokyny konateľom v podobe povinnosti lojality spoločníkov voči spoločnosti. Skôr naopak, z rozhodnutí nemeckých súdov môžeme odvodiť širokospektrálne oprávnenie spoločníkov udeľovať konateľom pokyny, a to aj také, ktoré nie sú v súlade s hospodárskymi záujmami spoločnosti. Rešpektovanie pokynov spoločníkov konateľmi je podmienené tým, aby tieto pokyny boli v súlade so zákonom. Taktiež pokyny nesmú spôsobiť vážnu hrozbu poškodenia veriteľov spoločnosti. Pri dodržaní týchto podmienok poslušnosti je konateľ ako „sluha spoločníkov“ zásadne pokynmi spoločníkov viazaný a preto, keď nasleduje takýto pokyn musí byť vylúčené porušenie povinnosti lojality zo strany konateľa.⁶⁴ Záväznosť pokynov má teda vplyv na zodpovednosť konateľov.⁶⁵ V prípade, keď konatelia nasledujú takto stanovenú obchodnú politiku, aj keď považujú túto politiku za chybnú, nemôžu byť zodpovední za nedodržanie starostlivosti riadneho hospodára.⁶⁶

---

⁶¹Fleck, H. J. *Missbrauch der Vertretungsmacht oder Treubruch des mit Einverständnis aller Gesellschafter handelnden GmbH- Geschäftsführers aus zivilrechtlicher Sicht*. ZGR 1990, s. 31-49.

⁶² Meyke R. *Die Haftung des GmbH-Geschäftsführers*, 5. Neubearbeitete Auflage, Köln: RWS Verlag Kommunikationsforum, 2007 s. 11

⁶³ ibid

⁶⁴ Fleck, H. J. *Missbrauch der Vertretungsmacht oder Treubruch des mit Einverständnis aller Gesellschafter handelnden GmbH- Geschäftsführers aus zivilrechtlicher Sicht*. ZGR 1990, s. 35.

⁶⁵ Predmetom tohto článku nie je skúmanie trestnoprávnej zodpovednosti konateľov, ktorá môže byť posudzovaná odlišne (viď napríklad WINTER M: *Eigeninteresse und Treupflicht bei der Einmann-GmbH in der neueren BGH-Rechtsprechung*, *Zeitschrift für Unternehmens- und Gesellschaftsrecht* ZGR 4/ 1994, s. 575 alebo KASISKE P.: *Strafbare Existenzgefährdung der GmbH und Gläubigerschutz*, IN JR Heft 6/2011 s. 237)

⁶⁶Raiser, T., Veil, R. *Recht der Kapitalgesellschaften*. 4. vyd. München: Verlag Franz Vahlen, 2006. s. 518.

V slovenských podmienkach nie je konateľ viazaný pokynmi spoločníkov prostredníctvom uznesení valného zhromaždenia.⁶⁷ ⁶⁸Zodpovednosť pri výkone funkcie konateľa je upravená v § 135a Obchodného zákonníka. V zmysle uvedeného ustanovenia by akceptácia záväznosti pokynu pre konateľa znemožnila členovi štatutárneho orgánu uniesť svoju zodpovednosť, predovšetkým dodržať povinnosť lojality, keďže pre neho slovenský zákonodarca na rozdiel od rakúskej a nemeckej právnej úpravy žiadnu hranicu zodpovednosti v podobe záväznosti pokynu zo strany spoločníkov nestanovil.⁶⁹

---

⁶⁷ odlišný názor vid' rozsudok NS SR sp. zn. 4 Obdo 22/98 „uznesenie valného zhromaždenia je výsledkom procesu tvorby kolektívnej vôle obchodnej spoločnosti a je záväzné pre ostatné orgány spoločnosti“ (pozn. autora – uvedené rozhodnutie vychádzalo z právnej úpravy Obchodného zákonníka pred jej doplnením o ust. § 135a Obchodného zákonníka)

⁶⁸ Duračinská in Hurychová K., Borsík B., *Corporate Governance*, Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 144

⁶⁹ ibid

3. ODVODENIE ZÁUJMU SPOLOČNOSTI OD ZÁUJMU VERITEĽOV?

Hospodárske záujmy spoločnosti nepredstavujú limit pre oprávnenie spoločníkov dávať pokyny riadiacemu orgánu. Hranicu viazanosti pokynmi udelenými konateľovi zo strany spoločníkov však predstavuje pre konateľa vážna hrozba poškodenia veriteľov. Môžu to byť záujmy veriteľov, ktoré budú limitovať svojvôľu spoločníka pri rozhodovaní o osude spoločnosti?

Vo veci prejednávanej Najvyšším súdom Českej republiky sp. zn. 29 Odo 387/ 2006 zo dňa 26.06.2007 sa žalobkyňa domáhala určenia neplatnosti zmluvy, ktorej nebola žalobkyňa účastníčkou, s tvrdením, že zmluva je absolútne neplatná a jej postavenie ako veriteľky je v dôsledku jej uzatvorenia ohrozené. Žalobkyňa sa domáhala určenia neplatnosti zmluvy o prevode obchodného podielu v spoločnosti s ručením obmedzeným s jediným spoločníkom, ktorou mal byť prevedený obchodný podiel na nevierohodnú osobu, ktorá ako uviedla žalobkyňa, nemala zjavne záujem na pokračovaní podnikateľskej činnosti spoločnosti.⁷⁰ V uvedenom prípade vychádzal súd z povinnosti lojality spoločníka voči spoločnosti

---

⁷⁰ Najvyšší súd ČR pri posudzovaní naliehavého právneho záujmu uviedol, že *na právne postavenie žalobkyne môže mať vplyv aj to, ako je spoločnosť riadená. Jediný spoločník spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorý sám vykonáva pôsobnosť valného zhromaždenia, môže podstatne ovplyvniť (predovšetkým výkonom pôsobnosti valného zhromaždenia) kvalitu riadenia spoločnosti (jej obchodného vedenia). Pre uspokojenie pohľadávky žalobkyne môže byť zásadne významné i to, či jediný spoločník, pokiaľ zamýšľa ukončiť činnosť spoločnosti alebo pokiaľ to vyžadujú okolnosti, včas rozhodne o prípadnej likvidácii spoločnosti, ako bude likvidácia prebiehať, kto bude (či už rozhodnutím jediného spoločníka v pôsobnosti valného zhromaždenia alebo postupom podľa § 71 ods. 2 vety prvej a druhej obč. zák.) menovaný za likvidátora a v prípade vyhlásenia konkurzu, aj zabezpečením potrebnej súčinnosti so správcom konkurznej podstaty. Pre posúdenie naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení je preto podstatné, či sú správne jej tvrdenia o tom, že žalovaný vedome (bezplatne) previedol stopercentný obchodný podiel v spoločnosti na osobu, ktorá nebola schopná alebo ochotná sa ako spoločník podieľať na jej riadení, predovšetkým na zabezpečení jej kvalifikovaného obchodného vedenia. Tým skôr, ak sa ukáže, že prvý žalovaný obchodný podiel za týchto okolností prevádzal s cieľom vyhnúť sa povinnostiam, ktoré by mu plynuli s prípadnej likvidácie, resp. vyhlásenia konkurzu na majetok spoločnosti. K tomu ešte Najvyšší súd Českej republiky ďalej uviedol, že teória už skôr dovodila, že jednou zo zásad, ktorými sa riadi obchodný zákonník, je princíp lojality spoločníka voči spoločnosti, ktorý je základným východiskom všetkých jeho povinností. Princíp lojality je výkladovým pravidlom, v ktorého rámci je potrebné interpretovať jednotlivé čiastkové povinnosti spoločníka voči spoločnosti (viď Černá, S.: Obchodní právo. Akciová společnost. 3. Díl, ASPI. Praha 2006. S. 185 a n.). Pri použití princípu lojality je potom možné nespochybniteľne dovodiť, že jednou z povinností spoločníka pri prevode obchodného podielu je, aby prevodom obchodného podielu neúmerne a neodôvodnene neobrozil ďalšiu činnosť a existenciu spoločnosti, resp. aby právo previesť obchodný podiel nezneužil k obídeniu povinností, ktoré by mu inak plynuli z prípadnej likvidácie alebo vyhlásenia konkurzu na majetok spoločnosti.*

a z tejto povinnosti odvodil neprípustnosť ohrozenia existencie spoločnosti. Súd zohľadnil záujem žalobkyne ako veriteľky spoločnosti na uspokojení jej pohľadávky v závislosti od včasnosti a priebehu likvidácie spoločnosti. Najvyšší súd v uvedenom rozhodnutí poskytol ochranu veriteľovi spoločnosti práve prostredníctvom povinnosti lojality jediného spoločníka voči „jeho“ spoločnosti s ručením obmedzeným a cez záujmy veriteľa obmedzil svojvôľu spoločníka pri rozhodovaní o osude spoločnosti.

4. POVINNOSŤ LOJALITY JEDINÉHO SPOLOČNÍKA SPOLOČNOSTI S RUČENÍM OBMEDZENÝM

Ak sme pripustili, že jediný spoločník spoločnosti s ručením obmedzeným má „svoju“ spoločnosť vo svojej moci a rozhoduje o jej osude, môže mať potom spoločnosť iné záujmy ako jej jediný spoločník? Ťažko sa predstavuje, že takýto spoločník dlží „svojej“ spoločnosti vernosť. Pokiaľ jediný spoločník autonómne rozhoduje o cieľoch a záujmoch spoločnosti, je možné aby mala takáto jednoosobová spoločnosť vlastné, samostatné záujmy?

Povinnosť lojality viacerých spoločníkov voči spoločnosti je nespochybniteľná, avšak otázka prítomnosti tejto povinnosti v jednoosobovej spoločnosti s ručením obmedzeným potrápila aj nemeckú odbornú obec.⁷¹ Uznat' jednoosobovej spoločnosti riadne samostatné záujmy a súbežne priznať bez výnimky jej jedinému spoločníkovi právo autonómne, podľa svojej ľúbosti rozhodovať o cieľoch a záujmoch spoločnosti sa javí ako príliš radikálny záver.⁷²

Nemecký Bundesgerichtshof (BGH) vo svojej rozhodovacej činnosti popiera v jednoosobovej spoločnosti s ručením obmedzeným povinnosť lojality spoločníka voči spoločnosti práve z dôvodu, že neuznáva nezávislosť záujmov spoločnosti od záujmov jej spoločníka.⁷³ Rovnako sa nemôže spoločnosť odvolávať na povinnosť lojality, ak ide o konsenzuálne rozhodnutie všetkých spoločníkov.⁷⁴

V odbornej literatúre nachádzame názor, že popretie povinnosti lojality v jednoosobovej spoločnosti s ručením obmedzeným je príhodné. Na takýto prístup pritom nemá vplyv, či má takýto jediný spoločník kvalitatívne znaky podľa koncernového práva. Taktiež

---

⁷¹ Fleck, H. J. *Missbrauch der Vertretungsmacht oder Trenbruch des mit Einverständnis aller Gesellschafter handelnden GmbH-Geschäftsführers aus zivilrechtlicher Sicht*. ZGR 1990, s. 37

⁷² *ibid*

⁷³ Raiser, T., Veil, R. *Recht der Kapitalgesellschaften*. 4. vyd., München: Verlag Franz Vahlen, 2006. s. 442

⁷⁴ Kalls/Nowotny/SCHauer: *Österreichisches Gesellschaftsrecht* (2008), Wien: MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung GmbH, 2008.s. 1107

nepísaný zákaz konkurencie, ktorý sa odvodzuje od povinnosti lojality spoločníka voči spoločnosti, jedinému spoločníkovi voči ním držanej spoločnosti nevzniká.⁷⁵

---

⁷⁵ Henze H., Notz R. I. IN Hopt K. J., Wiedeman H.: *Aktiengesetz Grosskommentar*. 4. Neubearbeitete Auflage, Berlin: De Gruyter Rechtswissenschaften Verlags – GmbH, 2008. s. 115 - 116

5. VPLYV VNÚTROORGANIZAČNEJ ŠTRUKTÚRY NA EXISTENCIU POVINNOSTI LOJALITY

Ako som uviedla, v slovenskom právnom prostredí je v spoločnosti s ručením obmedzeným odlišná štruktúra v tom, že na rozdiel od nemeckej a rakúskej právnej úpravy nie sú konatelia viazaní pokynmi spoločníkov. V tejto „neposlušnosti“ konateľov má slovenská právna úprava bližšie k nemeckej a rakúskej právnej úprave vedenia akciovej spoločnosti, v ktorej nie sú členovia predstavenstva viazaní pokynmi valného zhromaždenia.⁷⁶

V nemeckej a rakúskej právnej úprave spoločnosti s ručením obmedzeným v zásade podriadenosť konateľov pokynom spoločníkov koncepčne degraduje spoločnosť s ručením obmedzeným na čistý účelový prostriedok jej spoločníkov, na rozdiel od akciovej spoločnosti, v ktorej je predstavenstvo nezávislé od pokynov povinné viesť spoločnosť v súlade s jej záujmami.⁷⁷ V slovenskej právnej úprave nie je rozdiel v postavení konateľov a členov predstavenstva, ktorí sú povinní viesť spoločnosť nezávisle od pokynov iných orgánov a o. i. v súlade so záujmami spoločnosti.

Môže mať rozdiel v štruktúre spoločnosti a rozdiel vo vzťahoch medzi orgánmi spoločnosti, konkrétne v otázke poslušnosti konateľa vplyv na posúdenie prítomnosti povinnosti lojality spoločníka? Respektíve posúdili by sme na základe zohľadnenia nezáväznosti pokynov neexistenciu povinnosti lojality v jednoosobovej slovenskej spoločnosti s ručením obmedzeným inak ako v nemeckej/ rakúskej spoločnosti s ručením obmedzeným?

Podľa nemeckej odbornej literatúry nezávislosť predstavenstva od pokynov v akciovej spoločnosti vedie len k osamostatneniu sa riadiaceho orgánu ako organizačnej jednotky; z toho nevyplýva žiaden východiskový bod pre oddelenie podnikateľského záujmu

---

⁷⁶ Raiser, T., Veil, R. *Recht der Kapitalgesellschaften*. 4. vyd., München: Verlag Franz Vahlen, 2006. s. 140

⁷⁷ Henze H., Notz R. I. IN Hopt K. J., Wiedeman H.: *Aktiengesetz Grosskommentar*. 4. Neubearbeitete Auflage, Berlin: De Gruyter Rechtswissenschaften Verlags – GmbH, 2008. s. 116

spoločníka od samotnej spoločnosti. Okrem toho, aj tak zostáva jedinému spoločníkovi akciovej spoločnosti, i keď v porovnaní so spoločnosťou s ručením obmedzeným len nepriamy⁷⁸, vplyv na obsadenie riadiaceho orgánu prostredníctvom ktorého môže zabezpečiť súbeh záujmov.⁷⁹

Uvedený prístup vedie k záveru, že bez ohľadu na vnútornú štruktúru spoločnosti a otázku poslušnosti riadiaceho orgánu, nie je v jednoosobovej kapitálovej spoločnosti prítomná na strane jediného spoločníka povinnosť lojality voči spoločnosti, nakoľko absentuje rozdielnosť záujmov. Záujmy jediného spoločníka nie sú v dôsledku inej organizačnej štruktúry iné ako záujmy „jeho“ spoločnosti. Rozdielna štruktúra spoločnosti teda neodôvodňuje iný ako prezentovaný názor o neexistencii povinnosti lojality spoločníka v jednoosobovej spoločnosti, nezáväznosť pokynov v slovenskej spoločnosti s ručením obmedzeným by z tohto hľadiska nevedla k inému záveru.

Z prezentovaného prístupu je súčasne možné odvodiť **základné kritérium** pre existenciu povinnosti lojality, a to **rozdielnosť záujmov**. **Povinnosť lojality nastupuje ako nástroj zvládnutia konfliktu záujmov, ktoré môžu nastať v korporáčnych vzťahoch.**

---

⁷⁸ V slovenských podmienkach by to záviselo od spôsobu kreovania predstavenstva v konkrétnom prípade (valné zhromaždenie alebo dozorná rada)

⁷⁹ Henze H., Notz R. I. IN Hopt K. J., Wiedeman H.: *Aktiengesetz Grosskommentar*. 4. Neubearbeitete Auflage, Berlin: De Gruyter Rechtswissenschaften Verlags – GmbH, 2008. s. 117

6. VPLYV ZÁUJMU VERITEĽOV NA ODDELENIE ZÁUJMOV SPOLOČNOSTI OD ZÁUJMOV „JEJ“ JEDINÉHO SPOLOČNÍKA

Ostal nezodpovedaný vplyv záujmu veriteľov na potenciálne rozštiepenie záujmov jediného spoločníka a „jeho“ spoločnosti. Do akej miery môžu záujmy vonkajších veriteľov spoločnosti ingerovať do oddelenia záujmu spoločníka od záujmu spoločnosti, čím by sa vytvoril priestor pre pôsobenie povinnosti lojality? Český Najvyšší súd vo vyššie uvedenom súdnom spore sp. zn. 29 Odo 387/ 2006 v zásade aplikáciou povinnosti lojality spoločníka voči „jeho“ spoločnosti uznal spoločnosti s ručením obmedzeným s jediným spoločníkom práve prostredníctvom záujmu veriteľa samostatný záujem na jej ďalšej neohrozenej existencii. Obchodná spoločnosť je entitou oddelenou od jej spoločníka, veritelia spoločnosti teda budú mať záujem na tom, aby spoločnosť ako ich dlžník sledovala svoj podnikateľský účel a aby nedošlo k ohrozeniu jej existencie a tým ohrozeniu uspokojenia ich pohľadávok. Snaha o zohľadnenie záujmu veriteľa na ďalšej existencii spoločnosti je preto pochopiteľná.

V nemeckej literatúre je zastúpený názor, že právo spoločníkov a obzvlášť tiež jediného spoločníka pôsobiť na majetok spoločnosti v jeho neprospech nachádza svoje hranice tam, kde je v hre ekonomická existencia spoločnosti.⁸⁰

Otázka vplyvu spoločníka ohrozujúceho existenciu spoločnosti a prehodnotenie odmietnutia povinnosti lojality spoločníka jednoosobovej spoločnosti, v prípade takého vplyvu, ostávalo v reťazi rozhodnutí BGH otvorené opakovanému preskúmaniu.⁸¹ Taktiež sa vytvorili rôzne názorové prúdy, ktoré sa rozchádzali v názore na existenciu povinnosti lojality spoločníka jednoosobovej

⁸⁰ Fleck, H. J. *Missbrauch der Vertretungsmacht oder Treubruch des mit Einverständnis aller Gesellschafter handelnden GmbH- Geschäftsführers aus zivilrechtlicher Sicht*. ZGR 1990, s. 37

⁸¹ Winter M. *Eigeninteresse und Treupflicht bei der Einmann-GmbH in der neueren BGH-Rechtsprechung*, Zeitschrift für Unternehmens- und Gesellschaftsrecht ZGR 4/ 1994, s. 570 - 594

spoločnosti.⁸² Nakoniec však BGH vo svojom rozhodnutí TBB (*TBB-Entscheidung*, ZIP 1993, 589, 593) všeobecne poprel možnosť porušenia povinnosti lojality zo strany jediného spoločníka voči „jeho“ spoločnosti s ručením obmedzeným, bez osobitného zohľadnenia vplyvu spoločníka ohrozujúceho existenciu spoločnosti.⁸³

Ochrana záujmov veriteľov za trvania spoločnosti nachádza svoje vyjadrenie v kogentných ustanoveniach týkajúcich sa ochrany majetku (*Vermögensbindung*) bez toho, aby to vo vnútornom vzťahu vytváralo vlastné záujmy spoločnosti oproti jej jedinému spoločníkovi. Nie je dôvod poskytnúť typicky vonkajším hospodárskym záujmom veriteľov na ich uspokojenie ochranu prostredníctvom vnútorných povinností spoločníka voči spoločnosti. V jednoosobovej spoločnosti nie je indícia inštitucionalizovať samostatné vonkajšie záujmy veriteľov do podoby vlastných záujmov spoločnosti, ktoré by mohli predstavovať východiskový bod pre povinnosť lojality jediného spoločníka; ponúkaná ochrana veriteľov prebieha iným spôsobom.⁸⁴

Medzi časťou odbornej verejnosti aj tak neostala úplne pochovaná nádej na znovu prehodnotenie prístupu BGH k neuznaniu samostatného záujmu jednoosobovej spoločnosti s ručením obmedzeným a popretiu prítomnosti povinnosti lojality jej jediného spoločníka.⁸⁵

---

⁸² Pozíciu zástancu existencie povinnosti lojality aj v prípade jediného spoločníka zastával *Jan Wilhelm*, ktorý túto povinnosť lojality - *aj jediného spoločníka* - zdôvodňoval oddelenosťou spoločníkov od spoločnosti, pričom majetok takejto spoločnosti s ručením obmedzeným je pre jej spoločníkov majetkom cudzím; s týmto majetkom nesmú spoločníci nakladať ako so svojim vlastným majetkom, majú dôležité postavenie púheho správcu (viď Winter M. *Eigeninteresse und Treupflicht bei der Einmann-GmbH in der neueren BGH-Rechtsprechung*, Zeitschrift für Unternehmens- und Gesellschaftsrecht ZGR 4/ 1994, s. 579)

⁸³ Winter M. *Eigeninteresse und Treupflicht bei der Einmann-GmbH in der neueren BGH-Rechtsprechung*, Zeitschrift für Unternehmens- und Gesellschaftsrecht ZGR 4/ 1994, s. 575

⁸⁴ Henze H., Notz R. I. IN Hopt K. J., Wiedeman H.: *Aktiengesetz Grosskommentar*. 4. Neubearbeitete Auflage, Berlin: De Gruyter Rechtswissenschaften Verlags – GmbH, 2008. s. 117

⁸⁵ Winter M. *Eigeninteresse und Treupflicht bei der Einmann-GmbH in der neueren BGH-Rechtsprechung*, Zeitschrift für Unternehmens- und Gesellschaftsrecht ZGR 4/ 1994, s. 594

Napriek uvedenému popretiu povinnosti lojality v jednoosobovej spoločnosti nemohlo ostať pôsobenie spoločníka na spoločnosť, ktoré ohrozuje jej ďalšiu existenciu a poškodzuje veriteľov bez ďalšieho zaslúženého záujmu. Ochrana veriteľov nie je pri jednoosobovej spoločnosti s ručením obmedzeným zabezpečená prostredníctvom povinnosti lojality jej spoločníka.⁸⁶ V prípade rozhodnutia spoločníkov (aj jediného spoločníka), ktoré ohrozuje samotnú existenciu spoločnosti nastupujú iné ochranné mechanizmy.

Jedným z mechanizmov je oslobodenie konateľa od jeho poslušnosti pokynmi spoločníka. Ak pôjde o rozhodnutie spoločníkov týkajúce sa zmenšenia základného kapitálu nastupujú kogentné ustanovenia § 30 a § 43 ods. 3 tretia veta GmbHG, podľa ktorých však nevzniká právo veriteľom na priame plnenie od konateľa. Konateľ, ktorý nasleduje také rozhodnutie spoločníkov nie je oslobodený od svojej povinnosti náhrady, v prípade ak je náhrada potrebná na uspokojenie veriteľov. Právne zostáva spoločnosť nositeľkou chránených záujmov, veritelia sú chránení len sprostredkovane (*reflexartig*).⁸⁷

Taktiež sa ochrana dotknutých veriteľov môže prejavovať v osobnom vonkajšom ručení (*persönliche Außenhaftung*) spoločníka, ktorý spôsobil existenciu ohrozujúci zásah alebo naisto spolupôsobil, pokiaľ nie je takýto zásah - pre „bilančnú neutralitu“ – z dôvodu porušenia § 30 ods. 1 GmbHG urovnateľný podľa § 31 GmbHG. Prichádza do úvahy aplikácia inštitútu „prepichovania“ korporátneho závoja alebo v nemeckých podmienkach tzv. *Durchgriffshaftung*.⁸⁸

---

⁸⁶ Höf J.: *Untreue im Konzern*, Springer, ISBN 978-3-86226-491-9

⁸⁷ Fleck, H. J. *Misbrauch der Vertretungsmacht oder Treubruch des mit Einverständnis aller Gesellschafter handelnden GmbH-Geschäftsführers aus zivilrechtlicher Sicht*. ZGR 1990, s. 38

⁸⁸ Henze H., Notz R. I. IN Hopt K. J., Wiedeman H.: *Aktiengesetz Grosskommentar*. 4. Neubearbeitete Auflage, Berlin: De Gruyter Rechtswissenschaften Verlags – GmbH, 2008. s. 118

7. ZÁVER KAPITOLY

Priznávam, že práve možnosť udeľovania záväzných pokynov konateľovi a možnosť zásahov spoločníka do vedenia spoločnosti ma priviedla k úvahe o rozsahu moci spoločníka nad vlastným výtvorom – spoločnosťou. Spoločník má širokospektrálne nástroje na rozhodovanie o „svojej“ spoločnosti, avšak nie je jej absolútnym pánom. Bez ohľadu na vnútornú štruktúru spoločnosti (vnútornými vzťahmi medzi orgánmi) sa neexistencia povinnosti lojality v jednoosobovej spoločnosti v nemeckom/ rakúskom právnom prostredí posudzuje z hľadiska vnímania spoločníka ako vlastníka spoločnosti, nie ako správcu cudzieho majetku spoločnosti. Z toho sa potom odvíja aj neoddeliteľnosť záujmov jediného spoločníka od záujmov jeho spoločnosti. No a tam, kde záujmy nie sú rozdielne, nie je potrebné sa starať o ich vyvažovanie, resp. riešenie ich konfliktu. Povinnosť lojality v takom nekonfliktnom prostredí nie je potrebná.

Prekvapivo teda povinnosť lojality nie je tým hľadaným limitom svojvôle spoločníka v rozhodovaní o osude „jeho“ spoločnosti. Ako som uviedla, pre jej prítomnosť je nevyhnutný konflikt (rozdielných) záujmov, čo v prípade jednoosobových spoločností absentuje.

Významným, a o to viac diskutovaným je záujem veriteľov ako limit svojvôle spoločníka pri nakladaní s „jeho“ spoločnosťou. Otázka vplyvu záujmu veriteľov na štiepenie záujmov v rámci spoločnosti a odvodenia osobitného záujmu spoločnosti práve od záujmu jej veriteľov (čo by opodstatňovalo priznanie povinnosti lojality aj jedinému spoločníkovi) je napriek v zásade ustálenej rozhodovacej činnosti BGH v odbornej obci nie rovnako vnímaná. Rozštiepenosť prístupu k uvedenej otázke je najmä v prípade rozhodnutí ohrozujúcich samotnú existenciu spoločnosti, ktoré sa negatívne dotýkajú záujmov veriteľov. Rozhodovacia činnosť BGH však v takom prípade nesiahá po povinnosti lojality, ale pripúšťa

použitie iných mechanizmov, o. i. aplikáciu inštitútu odhaľujúceho závoj korporácie - *Durchgriffshaftung*.⁸⁹

---

⁸⁹ Raiser, T., Veil, R. *Recht der Kapitalgesellschaften*. 4. vyd., München: Verlag Franz Vahlen, 2006. s. 457

POUŽITÉ ZDROJE V KAPITOLE

Odborné monografie a iné odborné knihy

1. Duračinská in Hurychová K., Borsík B. *Corporate Governance*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-654-9.
2. Mašurová A.: Haftung wegen Verletzung der Treuepflicht IN Winner M. (Hg.): *Haftungsrisiken für die Konzernmutter in Mittel- und Osteuropa*. Wien: facultas.wuv., 2013. ISBN 978-3-7089-1040-6.
3. Raiser, T., Veil, R. *Recht der Kapitalgesellschaften*. 4. vyd. München: Verlag Franz Vahlen, 2006. ISBN: 3-8006-3250-0.
4. Wimmer – Leonhardt S., *Konzernhaftungsrecht. Die Haftung der Konzernmuttergesellschaft für die Tochtergesellschaften im deutschen und englischen Recht*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2004. ISBN 3-16-148 238 – 7.
5. Kalls/Nowotny/Schauer: *Österreichisches Gesellschaftsrecht (2008)*. Wien: MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung GmbH, 2008. ISBN 978-3-214-15247-5.
6. Meyke R. *Die Haftung des GmbH-Geschäftsführers*. 5. Neubearbeitete Auflage. Köln: RWS Verlag Kommunikationsforum, 2007. ISBN 978-3-8145-3290-5.
7. Henze H., Notz R. I. IN Hopt K. J., Wiedeman H. *Aktiengesetz Grosskommentar*. 4. Neubearbeitete Auflage. Berlin: De Gruyter Rechtswissenschaften Verlags – GmbH, 2008. ISBN: 978-3-89949-470-9.
8. Höf J. *Untreue im Konzern*, Springer, ISBN 978-3-86226-491-9.

Odborné príspevky v časopisoch a zborníkoch

1. Jung S., 'Societas Unius Personae (SUP) – The New Corporate Element in Company Groups' (2015) 26 *European Business Law Review*. Issue 5, s. 645–692, ISSN: 0959-6941.

2. Fleck, H. J. *Missbrauch der Vertretungsmacht oder Treubruch des mit Einverständnis aller Gesellschafter handelnden GmbH- Geschäftsführers aus zivilrechtlicher Sicht.* ZGR 1990, s. 31-49.
3. Kasiske P. *Strafbare Existenzgefährdung der GmbH und Gläubigerschutz* IN JR Heft 6/2011 s. 237
4. Winter M. *Eigeninteresse und Treupflicht bei der Einmann-GmbH in der neueren BGH-Rechtsprechung, Zeitschrift für Unternehmens- und Gesellschaftsrecht* ZGR 4/ 1994, s. 570 - 594

III. VEDĽAJŠIE DOJEDNANIA K AKCIONÁRSKEJ ZMLUVE PRI JEDNODUCHEJ SPOLOČNOSTI NA AKCIE

DR. ANGELIKA MAŠUROVÁ, MLE

Anotácia: Predmetný článok bližšie rozoberá nové ustanovenia §§ 220w až 220z slovenského Obchodného zákonníka o vedľajších dojednaniach k akcionárskej zmluve pri jednoduchej spoločnosti na akcie, ktoré nadobudli účinnosť 01.01.2017. Autorka zároveň analyzuje, nakoľko nová právna úprava akcionárskych dohôd v rámci jednoduchej spoločnosti na akcie ponúka pre akcionárov tohto druhu spoločnosti výhodnejšie možnosti úpravy ich vzájomných vzťahov v zmysle efektívnosti a zjednodušenia v konkurenčnom prostredí. Článok sa taktiež zaoberá otázkami, aký dopad má prijatie predmetných osobitných ustanovení o akcionárskych dohodách na dohody medzi spoločníkmi ostatných obchodných spoločností, ktoré nie sú v zákone výslovne upravené resp. sú upravené len vo všeobecných ustanoveniach.

Kľúčové slová: Jednoduchá spoločnosť na akcie, dohody medzi spoločníkmi, vedľajšie dojednania k akcionárskej zmluve, právo pridať sa k prevodu akcií, právo požadovať prevod akcií, právo požadovať nadobudnutie akcií.

Abstract: This article deals in more detail with the new provisions of Sections 220w-220z of the Slovak Commercial Code regarding the subsidiary arrangements to the shareholders' agreement relating to the simple joint stock company that came into force on 1st January 2017. In the same time, the author analyses to what extent the new regulation on the agreements between the shareholders of the simple joint stock company provides the shareholders with more favourable possibilities to regulate their relations in the sense of effectiveness and simplification in a competitive environment. The article also deals with the question, what is the impact of the abovementioned special provisions regulating the shareholders' agreements on the agreements concluded between shareholders in other types of companies.

Key words: Simple joint stock company, agreements between shareholders, subsidiary arrangements to the shareholders' agreement, tag along right, drag along right, deadlock provision.

PREHLÁSENIE O VÝSTUPE Z PROJEKTU

Táto práca bola spracovaná v rámci projektu APVV-16-0553 “Premeny a inovácie konceptu kapitálových spoločností v podmienkach globalizácie”, ktorý je podporovaný Agentúrou na podporu výskumu a vývoja.

1. ÚVOD KAPITOLY

Slovenský zákonodarca zaviedol novelou Obchodného zákonníka⁹⁰ (ďalej len „ObZ“) č. 389/2015 Z. z. do slovenského právneho poriadku nový typ kapitálovej obchodnej spoločnosti: Jednoduchú spoločnosť na akcie (ďalej len „JAS“),⁹¹ ktorá nemá žiadnu predlohu v európskom práve obchodných spoločností.⁹²

Hlavným cieľom zákonodarcu v súvislosti s úpravou JAS bola predovšetkým snaha o zavedenie kapitálovej spoločnosti s vyššou mierou flexibility v porovnaní s dovtedajšími zaužívanými formami, t. j. akciovou spoločnosťou (ďalej len „a. s.“) a spoločnosťou s ručením obmedzeným (ďalej len „s. r. o.“), ktorá by ponúkala komplexné riešenie pre rizikové investovanie do obchodných spoločností.⁹³

Primárnou cieľovou skupinou pre JAS majú byť podľa zákonodarcu zakladatelia *startupov*, ako podnikateľských iniciatív s vysokým inovačným a rastovým potenciálom, ktorí si nemôžu zabezpečiť financovanie prostredníctvom bánk. Z dôvodu rizikového investovania do základného imania spoločnosti mal zákonodarca okrem toho snahu nastaviť pre investorov JAS flexibilné možnosti vstupu, koexistencie a výstupu v porovnaní s tým, čo dovtedy umožňovali existujúce formy obchodných spoločností v právnom poriadku Slovenskej republiky.⁹⁴

---

⁹⁰ Zákon č. 513/1991 Z. z.

⁹¹ Obchodné meno jednoduchej spoločnosti na akcie musí podľa § 220h ods. 2 ObZ obsahovať buď označenie "jednoduchá spoločnosť na akcie" alebo skratku "j. s. a.". Z dôvodu prehľadnosti, aby nedochádzalo k zámene s akciovou spoločnosťou, používa autorka v texte medzičasom v praxi zaužívanú skratku „JAS“ – Jednoduchá akciová spoločnosť.

⁹² Pala, R. – Frindrich, J. – Kormaník, I. – Miháliková, K. In Ovečková, O. a kolektív. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I. § 1-260*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. S. 1493.

⁹³ Dôvodová správa k zákonu č. 389/2015 Z. z. Všeobecná časť.

⁹⁴ Ibid.

2. ZÁKLADNÉ OSOBITOSTI JEDNODUCHEJ SPOLOČNOSTI NA AKCIE

Podľa zákonnej definície v ust. § 220h ods. 1 ObZ sa pod jednoduchou spoločnosťou na akcie rozumie taká spoločnosť, ktorej základné imanie je rozvrhnuté na určitý počet akcií s určitou menovitou hodnotou. Spoločnosť zodpovedá za porušenie svojich záväzkov celým svojím majetkom. Akcionár neručí za záväzky spoločnosti. Napriek tomu, že sa pri JAS nejedná len o istú modifikovanú formu „klasickej“ a. s., ale o skutočne nový druh kapitálovej spoločnosti,⁹⁵ aplikujú sa na ňu do značnej miery primerane ustanovenia o akciovej spoločnosti.⁹⁶

Na rozdiel od a. s. a s. r. o. predmetom činnosti JAS môže byť výlučne podnikateľská činnosť.⁹⁷ JAS môže zmeniť svoju právnu formu priamo len na akciovú spoločnosť. Žiadna obchodná spoločnosť alebo družstvo nemôže zmeniť právnu formu na JAS.⁹⁸ Na druhej strane Obchodný zákonník upravuje v súvislosti s JAS výnimku z požiadavky rovnakej právnej formy podľa § 69 ods. 2 ObZ, keď umožňuje zlúčenie JSA s a. s., ktorá bude jej právnym nástupcom.⁹⁹

Hodnota základného imania v JAS musí byť podľa § 220t ods. 2 ObZ aspoň 1 euro. Zakladateľská listina, zakladateľská zmluva alebo stanovky spoločnosti môžu určiť, že menovitá hodnota akcií sa vyjadruje v eurocentoch alebo v kombinácii eur a eurocentov.¹⁰⁰ Táto možnosť predstavuje zásadný rozdiel v porovnaní s a. s., u ktorej je výška minimálneho základného imania zákonne stanovená

---

⁹⁵ Ibid.

⁹⁶ § 220h ods. 4 ObZ vymenúva ustanovenia upravujúce a. s. v Obchodnom zákonníku, ktoré sa na JAS nepoužívajú: Ustanovenia § 155 ods. 1, 5 a 6, § 161d ods. 2, § 178 ods. 7, § 191, 193, 196, § 200 ods. 1 druhej vety a tretej vety a odseky 5 a 6 a osobitné ustanovenia o verejnej akciovej spoločnosti.

⁹⁷ Porovnaj § 56 ods. 1 ObZ.

⁹⁸ § 220zl ObZ.

⁹⁹ § 220zk ObZ.

¹⁰⁰ § 220i ods. 2 ObZ.

vo výške 25 000 Eur a u ktorej sa uplatňuje kogentné ust. § 157 ods. 1 ObZ, ktoré vyžaduje, aby menovitá hodnota akcie bola vyjadrená celým kladným číslom.¹⁰¹

Pred vznikom JAS musí byť upísaná celá hodnota základného imania a splatené všetky vklady. JAS môže v zmysle § 220t ods. 1 ObZ založiť jedna osoba alebo viacero osôb, pričom založenie na základe výzvy na upisovanie akcií nie je dovolené, rovnako nie je dovolené obchodovať s akciami na regulovanom trhu.¹⁰²

Na rozdiel od a. s. akcie JAS môžu mať v zmysle § 220i ods. 1 prvá veta ObZ len zaknihovanú podobu a môžu znieť len na meno. Na druhej strane JAS môže vydávať ako kmeňové akcie, tak aj akcie s osobitnými právami. Rozsah týchto práv nie je zákonom vopred určený. Môže ísť najmä o rozdielny rozsah nároku na podiel zo zisku alebo na likvidačnom zostatku, rozdielny rozsah počtu hlasov akcionára, či rozdielny rozsah práva na poskytovanie informácií o spoločnosti.¹⁰³ Pri vydávaní akcií s osobitnými právami je JAS v zásade flexibilná, napr. neplatí obmedzenie vydávania prioritných akcií podľa § 159 ods. 1 ObZ.¹⁰⁴ Spoločnosť však musí rešpektovať zákaz vydávania úrokových akcií.¹⁰⁵

Podľa výslovnej právnej úpravy spoločnosť môže vydávať akcie, s ktorými nie sú spojené hlasovacie práva,¹⁰⁶ len ak je aspoň s jednou

---

¹⁰¹ K predmetnej problematike pozri bližšie Patakyová, M. – Grambličková, B. *Capital doctrine in the European Union - a lesson to learn from Finland?* In *The Lawyer quarterly : international journal for legal research*, 2016, 3, s. 137-155.

¹⁰² Porovnaj Šuleková, Ž. *Jednoduchá spoločnosť na akcie – nová forma obchodnej spoločnosti*. In *Súkromné právo*, 2016, 6, s. 3.

¹⁰³ Dôvodová správa k zákonu č. 389/2015 Z. z. Osobitná časť. Bod 14.

¹⁰⁴ Pálka, R. In Patakyová, M. a kolektív. *Obchodný zákonník. Komentár. 5. vydanie*. Bratislava : C. H. Beck, 2016. S. 958; Pala, R. – Frindrich, J. – Kormaník, I. – Miháliková, K. In Ovečková, O. a kolektív. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I. § 1-260*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. S. 1504.

¹⁰⁵ Pálka, R. In Patakyová, M. a kolektív. *Obchodný zákonník. Komentár. 5. vydanie*. Bratislava : C. H. Beck, 2016. S. 953; Pala, R. – Frindrich, J. – Kormaník, I. – Miháliková, K. In Ovečková, O. a kolektív. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I. § 1-260*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. S. 1504.

¹⁰⁶ Ak sa na valnom zhromaždení o určitej záležitosti vyžaduje hlasovanie podľa druhu akcií, majiteľ akcií bez hlasovacieho práva je oprávnený podľa § 220i ods. 7 ObZ o tejto záležitosti na valnom zhromaždení hlasovať.

akciou spoločnosti spojené hlasovacie právo. Súd aj bez návrhu zruší spoločnosť a nariadi jej likvidáciu, ak spoločnosť nemá aspoň jedného akcionára, ktorý je majiteľom akcie, s ktorou sú spojené hlasovacie práva, alebo v spoločnosti nemožno hlasovacie práva vykonávať.¹⁰⁷

Štruktúra akcionárov JAS je transparentná, nakoľko títo musia byť zverejnení vo verejnom registri akcionárov, ktorý vedie príslušný centrálny depozitár, ktorým je Národný centrálny depozitár cenných papierov, a. s.¹⁰⁸ Informácie o akcionároch v rozsahu údajov zapísaných v registri akcionárov (s výnimkou rodného čísla akcionára - fyzickej osoby) sa na základe § 107d ods. 3 zákona o cenných papieroch a investičných službách¹⁰⁹ (ďalej len „ZCP“) zverejňujú na webovom sídle Národného centrálného depozitára cenných papierov, a. s. Významným rozdielom vo vzťahu k a. s. je, že každý je oprávnený požiadať príslušný centrálny depozitár nielen o vydanie aktuálneho výpisu z registra akcionárov alebo o potvrdenie o tom, že v registri akcionárov určitý zápis nie je,¹¹⁰ ale aj o úplný výpis z registra akcionárov, ktorý obsahuje každú zmenu od zápisu jednoduchej spoločnosti vrátane dátumu účinnosti týchto zmien a dátumu ich zápisu do registra akcionárov.¹¹¹

Stanovy môžu vylúčiť resp. obmedziť prevoditeľnosť akcií JAS¹¹² ako aj vylúčiť možnosť ich dedenia, čím ju právna úprava do istej miery približuje k právnemu režimu s. r. o. Aj z hľadiska usporiadania vnútorných pomerov sa JAS sčasti približuje k s. r. o., predovšetkým v súvislosti s tým, že dozorná rada nie je obligatórne

---

¹⁰⁷ § 220i ods. 5 a nasl. ObZ.

¹⁰⁸ Pozri čl. 57 Prevádzkového poriadku Národného centrálného depozitára cenných papierov, a. s.

¹⁰⁹ Zákon č. 566/2001 Z. z.

¹¹⁰ § 107d ods. 5 ZCP.

¹¹¹ § 107d ods. 6 ZCP.

¹¹² Právny úkon, ktorým sa akcie previedli v rozpore s obmedzením alebo vylúčením je podľa § 220k ods. 3 ObZ neplatný.

kreovaným orgánom¹¹³ a aj v prípade, ak je zriadená, zákon nepredpisuje povinnú účasť zástupcov zamestnancov v dozornej rade, ako aj tým, že právna úprava pripúšťa prijímanie rozhodnutí akcionárov mimo valného zhromaždenia.¹¹⁴

Ďalšou osobitosťou JAS je skutočnosť, že právna úprava umožňuje akcionárom za stanovených podmienok vystúpiť zo spoločnosti.¹¹⁵ U a. s. takáto možnosť prichádza do úvahy len vo výnimočných situáciách, akými sú prípady zlúčení, splynutí resp. rozdelení obchodných spoločností.¹¹⁶ V prípade a. s., ktorých akcie boli prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu, môžu akcionári vystúpiť zo spoločnosti v rámci uplatnenia právneho inštitútu *sell out*.¹¹⁷

Na neposlednom mieste priniesla nová právna úprava JAS aj osobitné ustanovenia o akcionárskych dohodách medzi akcionármi tejto spoločnosti. Tieto sú predmetom hlbšej analýzy v nasledovnom texte.

---

¹¹³ § 220ze ods. 1, § 220zc ods. 4 ObZ.

¹¹⁴ § 220zb ObZ.

¹¹⁵ Právo vystúpiť zo spoločnosti možno pri splnení zákonných podmienok uplatniť v prípade, ak bola prevoditeľnosť akcií vylúčená resp. obmedzená, pozri k tomu podrobne §§ 220k ObZ a nasl.

¹¹⁶ Pozri bližšie § 218j ObZ.

¹¹⁷ Pozri bližšie § 118j ZCP.

3. OSOBITNÉ USTANOVENIA O AKCIONÁRSKÝCH ZMLUVÁCH

3.1. Druhy akcionárskych zmlúv výslovne upravené v Obchodnom zákonníku

Obchodný zákonník v § 220w ods. 1 *expressis verbis* upravuje v súvislosti s JAS tri druhy dohôd akcionárov v zmysle § 66c ObZ¹¹⁸ ktoré môžu akcionári tejto spoločnosti medzi sebou uzavrieť. Jedná sa o akcionárske zmluvy, ktorých predmetom je buď právo pridať sa k prevodu akcií („*tag along right*“) alebo právo požadovať prevod akcií („*drag along right*“), resp. právo požadovať nadobudnutie akcií („*deadlock provision*“ / „*shoot-out*“).

S predmetnými právami možno nakladať len zároveň s dotknutými akciami.¹¹⁹ V zmysle § 220w ods. 6 OBZ môže byť s jednou akciou spojené len jedno predkupné právo, jedno právo pridať sa k prevodu, jedno právo požadovať prevod a jedno právo požadovať nadobudnutie akcií. Na druhej strane z jedného predkupného práva, jedného práva pridať sa k prevodu, jedného práva požadovať prevod a jedného práva požadovať nadobudnutie akcií môže byť oprávnených viacero osôb. Časti akcionárskej zmluvy, na základe ktorých má vzniknúť ďalšie právo v rozpore s obmedzeniami podľa tohto ustanovenia, sú neplatné.

Zákon určuje aj špecifické formálne požiadavky na predmetné akcionárske dohody v tom zmysle, že podpisy na akcionárskych zmluvách sa musia úradne osvedčiť, pričom akcionárska zmluva nenadobudne účinnosť skôr ako dňom úradného osvedčenia pravosti podpisov zmluvných strán.¹²⁰

Na základe § 220w ods. 8 ObZ sa na ustanovenia akcionárskej zmluvy, ktoré upravujú právo pridať sa k prevodu akcií, právo

---

¹¹⁸ K predmetnému všeobecnému ustanoveniu ohľadom dohôd medzi spoločníkmi pozri podrobne nižšie 4.

¹¹⁹ § 220w ods. 5 ObZ.

¹²⁰ § 220w ods. 2 ObZ.

požadovať prevod akcií a právo požadovať nadobudnutie akcií nepoužijú ustanovenia o zmluve o budúcej zmluve (§§ 289 až 292 ObZ). To predovšetkým znamená, že žiadna zo strán tejto dohody sa nebude môcť pri výklade predmetných práv odvolávať na ustanovenia tohto inštitútu, ktoré by mohli viesť k zrušeniu zmluvnej povinnosti, ale v danej súvislosti sa budú uplatňovať osobitné ustanovenia o vedľajších dojednaniach k akcionárskym zmluvám.¹²¹

Osobitosť pri JAS predstavuje skutočnosť, že tak právo pridať sa k prevodu akcií, ako aj právo požadovať prevod akcií môžu byť dohodnuté aj ako práva, ktoré vznikajú registráciou podľa osobitného predpisu.¹²² Pre registrované práva potom platia pravidlá obdobné vecným právam.¹²³ Právo pridať sa k prevodu akcií i právo požadovať prevod akcií tak registráciu nadobudnú kvázi vecno-právny charakter bez toho, aby o ne bol rozšírený *numerus clausus* vecných práv v Občianskom zákonníku.¹²⁴ V takom prípade na zriadenie práva pridať sa k prevodu akcií i práva požadovať prevod akcií zákon v § 220w ods. 3 ObZ vyžaduje notársku zápisnicu podľa §§ 46 až 55 Notárskeho poriadku.¹²⁵ Postačí pritom, aby iba vedľajšie dojednanie o práve pridať sa k prevodu akcií alebo práve požadovať prevod akcií bolo vyhotovené vo forme notárskej zápisnice – ako príloha predmetnej akcionárskej dohody.¹²⁶

---

¹²¹ Pala, R. – Frindrich, J. – Kormaník, I. – Miháliková, K. In Ovečková, O. a kolektív. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I. § 1-260*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. S. 1560. V tomto zmysle aj Pálka, R. In Patakyová, M. a kolektív. *Obchodný zákonník. Komentár. 5. vydanie*. Bratislava : C. H. Beck, 2016. S. 981.

¹²² §§ 107e až 107n ZCP. Aj v tomto prípade vedie príslušný register Národný centrálny depozitár cenných papierov, a. s.

¹²³ Dôvodová správa, Osobitná časť, Bod 14.

¹²⁴ K tomu kriticky Pala, R. – Frindrich, J. – Kormaník, I. – Miháliková, K. In Ovečková, O. a kolektív. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I. § 1-260*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. S. 1556.

¹²⁵ Zákon č. 323/1992 Zb.

¹²⁶ Pala, R. – Frindrich, J. – Kormaník, I. – Miháliková, K. In Ovečková, O. a kolektív. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I. § 1-260*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. S. 1554.

3.2. Právo pridať sa k prevodu akcií

Právo pridať sa k prevodu akcií podľa § 220x ods. 1 ObZ oprávňuje oprávneného akcionára previesť jeho akcie zároveň¹²⁷ s akciami iného – povinného – akcionára. Tomuto právu zodpovedá povinnosť povinného akcionára, pri prevode svojich akcií na tretiu osobu súčasne umožniť, aby oprávnený akcionár mohol previesť svoje akcie na tú istú tretiu osobu za rovnakých¹²⁸ podmienok.¹²⁹ Jedná sa o právny inštitút, ktorý sa spravidla používa na ochranu minoritných akcionárov, ktorí plnia predovšetkým funkciu investorov. Títo sa v prípade zmeny majoritného akcionára, ktorá obyčajne so sebou prináša aj podstatnú zmenu pomerov v spoločnosti, môžu rozhodnúť, či v spoločnosti ostatnú alebo ju opustia spolu s majoritným akcionárom.¹³⁰ Povinný akcionár je pred prevodom svojich akcií povinný informovať tretiu osobu o existencii a podmienkach práva pridať sa k prevodu akcií.¹³¹

Čo sa týka obsahu dojednania o práve pridať sa k prevodu akcií, zákon ustanovuje v § 220x ods. 3 ObZ len všeobecné (rámcové) náležitosti. Na základe toho predmetné dojednanie musí podľa obsahovať:

a) určenie podmienok na výkon práva pridať sa k prevodu akcií,

---

¹²⁷ Použitie pojmu „zároveň“ neznamena, že všetky dotknuté zmluvy musia byť uzatvorené súčasne resp. že všetky dotknuté zmluvné vzťahy musia byť obsiahnuté v jednom dokumente. Porovnaj v súvislosti s právnym inštitútom *drag-along* Janáč, V. *Právo požadovať prevod akcií (drag-along právo) – vybrané aspekty*. In *Súkromné právo*, 2015, 10-11, s. 23.

¹²⁸ V praxi sa môžu vyskytnúť problémy v súvislosti s identifikáciou „rovnakých podmienok“ v prípade, ak JAS vydala viac druhov akcií, nakoľko § 220i ods. 3 ObZ umožňuje spoločnosti vydávať neuzavretý počet rozličných druhov akcií, s ktorými sú spojené rozličné práva, porovnaj Pálka, R. In Patakyová, M. a kolektív. *Obchodný zákonník. Komentár. 5. vydanie*. Bratislava : C. H. Beck, 2016. S. 983 a nasl.; Pala, R. – Frindrich, J. – Kormaník, I. – Miháliková, K. In Ovečková, O. a kolektív. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I. § 1-260*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. S. 1564; Šuleková, Z. *Jednoduchá spoločnosť na akcie – nová forma obchodnej spoločnosti*. In *Súkromné právo*, 2016, 6, s. 8.

¹²⁹ § 220x ods. 2 ObZ.

¹³⁰ Pala, R. – Frindrich, J. – Kormaník, I. – Miháliková, K. In Ovečková, O. a kolektív. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I. § 1-260*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. S. 1563.

¹³¹ § 220x ods. 4 ObZ.

b) určenie rozsahu alebo spôsob určenia rozsahu, v akom oprávnený akcionár toto právo môže vykonať,

c) lehotu alebo spôsob určenia lehoty, v ktorej možno právo pridať sa k prevodu akcií po splnení stanovených podmienok vykonať.

Ako už bolo spomenuté vyššie, právo pridať sa k prevodu akcií je možné registrovať v príslušnom centrálnom depozitári. V takomto prípade má oprávnený akcionár v prípade porušenia práva pridať sa k prevodu akcií zo strany povinného akcionára podľa § § 220x ods. 5 ObZ nasledovné možnosti:

Oprávnený akcionár sa môže jednak domáhať, aby tretia osoba, ktorá nadobudla akcie povinného akcionára, nadobudla aj jeho akcie, na ktoré sa vzťahuje akcionárska dohoda, a to za podmienok, za ktorých nadobudla akcie od povinného; toto právo zanikne, ak ho oprávnený akcionár neuplatní do jedného roka od prevodu akcií povinného akcionára na tretiu osobu.¹³² Jedná sa o lehotu na uplatnenie predmetného práva na súde, pričom oprávnený akcionár bude v tomto prípade žiadať o nahradenie prejavu vôle tretej osoby¹³³ podľa § 229 Civilného sporového poriadku.¹³⁴

Oprávnený akcionár môže svoj nárok uplatniť aj priamo voči povinnému akcionárovi a domáhať sa od neho, aby nadobudol predmetné akcie za podmienok, za ktorých previedol svoje akcie na tretiu osobu. Toto právo taktiež zanikne, ak ho oprávnený akcionár neuplatní do jedného roka od prevodu akcií povinného akcionára na tretiu osobu.¹³⁵

---

¹³² § 220x ods. 7 ObZ.

¹³³ Pala, R. – Frindrich, J. – Kormaník, I. – Miháliková, K. In Ovečková, O. a kolektív. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I. § 1-260*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. S. 1569.

¹³⁴ Zákon č. 160/2015 Z. z.

¹³⁵ § 220x ods. 7 ObZ.

Ak oprávnený akcionár ani jedno z hore uvedených práv neuplatní, zostane mu právo pridať sa k prevodu akcií zachované. To v praxi znamená, že pokiaľ tretia osoba, ktorá nadobudla akcie od povinného akcionára, neskôr tieto svoje akcie ďalej prevedie, ocitne sa v právnej pozícii povinného akcionára z práva pridať sa k prevodu akcií.¹³⁶

Pokiaľ právo pridať sa k prevodu akcií nebolo registrované, oprávnený akcionár má na základe § 220x ods. 6 ObZ len právo domáhať sa, aby povinný akcionár nadobudol jeho akcie za podmienok, za ktorých previedol svoje akcie na tretiu osobu. Aj v tomto prípade sa uplatní jednoročná prekluzívna lehota.¹³⁷

3.3. Právo požadovať prevod akcií

Právo požadovať prevod akcií oprávňuje v zmysle § 220y ods. 1 ObZ oprávneného akcionára v prípade, že sa rozhodne previesť svoje akcie na tretiu osobu, súčasne požadovať od povinného akcionára, aby aj on zároveň previedol svoje akcie na túto tretiu osobu. Právu oprávneného akcionára požadovať prevod akcií z povahy veci zodpovedá povinnosť povinného akcionára, zároveň s prevodom akcií oprávneného akcionára previesť svoje akcie na tretiu osobu za rovnakých podmienok¹³⁸ ako oprávnený akcionár.¹³⁹ Nedodržanie rovnakých podmienok nespôsobuje podľa tu prezentovaného názoru neplatnosť zmluvy o prevode akcií na tretiu osobu.

---

¹³⁶ Pálka, R. In Patakyová, M. a kolektív. *Obchodný zákonník. Komentár. 5. vydanie*. Bratislava : C. H. Beck, 2016. S. 983.

¹³⁷ Pálka, R. In Patakyová, M. a kolektív. *Obchodný zákonník. Komentár. 5. vydanie*. Bratislava : C. H. Beck, 2016. S. 983.

¹³⁸ Ohľadom problému v súvislosti s identifikáciou "rovnakých podmienok" v prípade, ak JAS vydala viac druhov akcií pozri hore pozn. pod čiarou č.128.

¹³⁹ § 220y ods. 2 ObZ.

Predmetný právny inštitút môže v praxi slúžiť na ochranu minoritných ako aj majoritných akcionárov v prípade, že buď jedna alebo druhá skupina má záujem predat' „firmu“ tretej osobe, ktorá však má záujem len na získaní všetkých resp. určitého počtu akcií predmetnej spoločnosti.¹⁴⁰

Zákon v § 220y ods. 3 ObZ len veľmi všeobecne upravuje podstatné náležitosti dojednania o práve požadovať prevod akcií. Toto musí obsahovať jednak určenie podmienok na výkon predmetného práva a jednak určenie rozsahu alebo spôsob určenia rozsahu, v akom oprávnený akcionár toto právo môže vykonať. Právo požadovať prevod akcií zakotvené v akcionárskej dohode sa nemusí nutne vzťahovať na všetky akcie povinného akcionára.¹⁴¹

Pokiaľ právo požadovať prevod akcií bolo registrované a kúpna cena pre povinného akcionára bola zložená do notárskej úschovy alebo je v prospech povinného otvorený neodvolateľný akreditív a splnenie týchto podmienok osvedčil notár, zákon umožňuje oprávnenému akcionárovi v prípade splnenia podmienok na výkon práva požadovať prevod akcií dotknuté akcie povinného akcionára previesť na tretiu osobu. Oprávnený akcionár pritom bude konať v mene a na účet povinného akcionára.¹⁴² V takomto prípade budú oprávnený akcionár a tretia osoba, v prospech ktorej bola predmetná akcionárska dohoda uzatvorená, do značnej miery chránení pred transakciami s akciami, ktoré by odporovali akcionárskej dohode. Oprávnený akcionár môže celú transakciu vykonať bez súčinnosti povinného akcionára, nakoľko mu zákon za týmto účelom udeľuje plnomocenstvo *ex lege*.¹⁴³

---

¹⁴⁰ Pala, R. – Frindrich, J. – Kormaník, I. – Miháliková, K. In Ovečková, O. a kolektív. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I. § 1-260*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. S. 1572.

¹⁴¹ Pálka, R. In Patakyová, M. a kolektív. *Obchodný zákonník. Komentár. 5. vydanie*. Bratislava : C. H. Beck, 2016. S. 986.

¹⁴² § 220y ods. 4 ObZ.

¹⁴³ Porovnaj Pálka, R. In Patakyová, M. a kolektív. *Obchodný zákonník. Komentár. 5. vydanie*. Bratislava : C. H. Beck, 2016. S. 986.

Zákon má snahu chrániť práva tretích osôb aj vtedy, keď dôjde k porušeniu práva požadovať prevod akcií, ktoré nebolo registrované. V takomto prípade sa nadobúdateľ, ktorý nadobudol akcie od oprávneného akcionára, môže na základe § 220y ods. 5 lit a) ObZ buď do jedného roka od prevodu akcií¹⁴⁴ domáhať, aby povinný akcionár na neho previedol dotknuté akcie v súlade s právom požadovať prevod akcií, a to za podmienok, za ktorých nadobudol akcie oprávneného akcionára alebo na základe § 220y ods. 5 lit b) ObZ zostane nadobúdateľovi akcií právo požadovať prevod akcií zachované.

Postavenie nadobúdateľa je v prvom prípade posilnené tým, že uplatňovanie práva voči povinnému akcionárovi je výlučne v jeho dispozícii; zákon nevyžaduje žiadny úkon zo strany oprávneného akcionára ani osobitnú dohodu medzi oprávneným akcionárom resp. povinným akcionárom a nadobúdateľom.¹⁴⁵ Jedinou podmienkou je, že nadobúdateľ získal akcie od oprávneného akcionára a povinný akcionár v rozpore s akcionárskou dohodou odmietne previesť na nadobúdateľa svoje akcie. V prípade súdneho sporu bude nadobúdateľ žiadať o nahradenie prejavu vôle povinného akcionára podľa § 229 Civilného sporového poriadku.¹⁴⁶

---

¹⁴⁴ Pokiaľ nadobúdateľ akcií neuplatní predmetné právo do jedného roka od prevodu akcií oprávneného, toto právo v zmysle § 220y ods. 6 ObZ zanikne.

¹⁴⁵ Porovnaj Pálka, R. In Patakyová, M. a kolektív. *Obchodný zákonník. Komentár. 5. vydanie*. Bratislava : C. H. Beck, 2016. S. 986.

¹⁴⁶ Pala, R. – Frindrich, J. – Kormaník, I. – Miháliková, K. In Ovečková, O. a kolektív. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I. § 1-260*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. S. 1578.

§ 220y ods. 5 písm. b) ObZ doktrína vykladá v tom zmysle, že pokiaľ nadobúdateľ ostane nečinný, t. j. nebude uplatňovať svoj konkrétny nárok voči povinnému akcionárovi, prekluzívna lehota podľa § 220y ods. 6 ObZ vôbec nezačne plynúť a právo požadovať prevod akcií mu zostane zachované pre prípad, že by sa v budúcnosti rozhodol akcie, ktoré nadobudol od oprávneného akcionára, ďalej previesť. Nadobúdateľ sa tak stane sám oprávneným akcionárom z predmetného práva.¹⁴⁷

Tu treba poukázať na to, že právo požadovať prevod akcií, ktoré nebolo registrované, zanikne, ak povinný akcionár prevedie svoje akcie na tretiu osobu (napr. pretože prevoditeľnosť predmetných akcií nebola obmedzená). Na rozdiel od toho pri registrovanom práve, pokiaľ povinný akcionár prevedie na ďalšiu osobu svoje akcie, vstupuje táto tretia osoba priamo do jeho povinností previesť svoje akcie zároveň s oprávneným akcionárom.¹⁴⁸

3.4. Právo požadovať nadobudnutie akcií

Právo požadovať nadobudnutie akcií oprávňuje v zmysle § 220z ods. 1 ObZ oprávneného akcionára určiť cenu jednej akcie a žiadať od povinného akcionára, aby na neho previedol akcie za takto určenú cenu. Za oprávneného sa považuje akcionár, ktorý ako prvý doručí svoj návrh s určením ceny za jednu akciu inému akcionárovi. Ak povinný akcionár predložený návrh oprávneného akcionára neprijme v lehote a spôsobom určeným v akcionárskej zmluve, je na základe § 220z ods. 2 ObZ povinný akcionár povinný za rovnakých podmienok nadobudnúť akcie od oprávneného akcionára.

---

¹⁴⁷ Pálka, R. In Patakyová, M. a kolektív. *Obchodný zákonník. Komentár. 5. vydanie.* Bratislava : C. H. Beck, 2016. S. 986 a nasl.

¹⁴⁸ Pála, R. – Frindrich, J. – Kormaník, I. – Miháliková, K. In Ovečková, O. a kolektív. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I. § 1-260.* Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. S. 1575.

Predmetné dojednania majú „podchytit“ situáciu, keď viacerí akcionári ovládajúci spoločnosť majú približne rovnaké postavenie a nie sú schopní dohodnúť sa na zásadných otázkach riadenia spoločnosti,¹⁴⁹ pričom zákon umožňuje predmetné právo dojednať medzi všetkými, ako aj iba niektorými akcionármi JAS resp. obmedziť jeho výkon na určité dopredu definované situácie.¹⁵⁰ Taktiež nič nebráni tomu, aby predmetné právo mohol uplatniť len jeden akcionár.¹⁵¹

Ani v tomto prípade zákon bližšie nešpecifikuje podstatné náležitosti akcionárskej dohody, len všeobecne stanovuje, že príslušné dojednanie o práve požadovať nadobudnutie akcií musí obsahovať určenie podmienok na jeho výkon.¹⁵²

Zákon pre toto vedľajšie dojednanie nepredpisuje žiadnu osobitnú právnu formu, t. j. musí spĺňať iba formálne požiadavky pre akcionársku zmluvu v zmysle § 220w ods. 2 ObZ (osvedčenie podpisov). Na rozdiel od práva pridať sa k prevodu akcií i práva požadovať prevod akcií toto právo nie je možné registrovať a pripísať mu tak vecno-právne účinky. To súvisí predovšetkým s tým, že sa jedná o právo pôsobiace výlučne *inter partes* a nedotýka sa právneho postavenia tretích osôb stojacich mimo JAS. Nemožnosť registrácie predmetného práva znamená však na druhej strane aj to, že v prípade disponovania s akciami akcionárom, ktorý je účastníkom dohody, nebude právo požadovať nadobudnutie akcií pôsobiť aj voči nadobúdateľom týchto akcií.¹⁵³

---

¹⁴⁹ Porovnaj Pálka, R. In Patakyová, M. a kolektív. *Obchodný zákonník. Komentár. 5. vydanie*. Bratislava : C. H. Beck, 2016. S. 988; Pala, R. – Frindrich, J. – Kormaník, I. – Miháliková, K. In Ovečková, O. a kolektív. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I. § 1-260*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. S. 1582.

¹⁵⁰ Pala, R. – Frindrich, J. – Kormaník, I. – Miháliková, K. In Ovečková, O. a kolektív. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I. § 1-260*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. S. 1585.

¹⁵¹ Pálka, R. In Patakyová, M. a kolektív. *Obchodný zákonník. Komentár. 5. vydanie*. Bratislava : C. H. Beck, 2016. S. 988.

¹⁵² § 220z ods. 3 ObZ.

¹⁵³ Pálka, R. In Patakyová, M. a kolektív. *Obchodný zákonník. Komentár. 5. vydanie*. Bratislava : C. H. Beck, 2016. S. 989.

V prípade, že povinný akcionár v rozpore s podmienkami výkonu práva požadovať nadobudnutie akcií neuzavrie zmluvu o nadobudnutí akcií oprávneného akcionára, môže sa oprávnený akcionár do jedného roka domáhať na súde, aby bol prejav povinného akcionára nahradený súdnym rozhodnutím.¹⁵⁴

3.5. Spoločné ustanovenia týkajúce sa registrovaného práva pridať sa k prevodu akcií a práva požadovať prevod akcií

Premlčanie registrovaných práv

Právo pridať sa k prevodu akcií a právo požadovať prevod akcií, ktoré boli registrované, sa na základe § 220w ods. 4 ObZ nepremlčujú a v rozsahu stanovenom týmto zákonom pôsobia pri prevode akcií na základe zmluvy aj voči právnym nástupcom majiteľa akcií, s ktorými je spojená povinnosť zodpovedajúca týmto právam; ak ich oprávnený nevykoná, zostávajú mu zachované aj voči právnemu nástupcovi majiteľa akcií, s ktorými je spojená povinnosť zodpovedajúca týmto právam. A to napriek tomu, že tieto osoby nie sú účastníkmi akcionárskej zmluvy, nakoľko predmetné práva boli registrované a tým pádom aj sprístupnené tretím osobám. V danej súvislosti však treba poukázať na to, – ako už bolo uvedené vyššie – že konkrétne nároky z porušenia týchto registrovaných práv v zmysle § 220x ods. 7 a § 220y ods. 6 podliehajú osobitne upravenej preklúzii a sú tak vyňaté z režimu premlčania. Nemožnosť premlčania sa naopak uplatní pri nároku na zachovanie práva pridať sa k prevodu akcií podľa § 220x ods. 5 písm. c), ktoré zostáva zachované oprávnenému akcionárovi a pri nároku na zachovania práva požadovať prevod akcií podľa § 220y ods. 5 písm. b), ktoré spolu s nadobudnutím akcií získava nadobúdateľ.¹⁵⁵

Materiálna publicita

¹⁵⁴ § 220z ods. 3 ObZ.

¹⁵⁵ Pala, R. – Frindrich, J. – Kormaník, I. – Miháliková, K. In Ovečková, O. a kolektív. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I. § 1-260*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. S. 1557.

Treba poukázať taktiež na to, že v súvislosti s účinkami zápisov do registra práv požadovať prevod akcií resp. do registra práv pridať sa k prevodu akcií sa v zmysle § 107n ods. 2 a nasl. ZCP uplatnia rovnaké princípy materiálnej publicity ako pri obchodnom registri.¹⁵⁶

Zapísané údaje sú účinné voči tretím osobám ich zverejnením. To neplatí, ak zapísaná osoba preukáže, že tretia osoba o týchto údajoch vedela. Zapísaná osoba sa však nemôže na tieto údaje odvolávať voči tretím osobám do 15 dní odo dňa ich zverejnenia, ak tretie osoby preukážu, že o nich nemohli vedieť.

Ak je nesúlad medzi zapísanými a zverejnenými údajmi, nemožno voči tretím osobám namietat' zverejnené znenie. Tretie osoby sa môžu odvolávať na zverejnené znenie, ak zapísaná osoba nepreukáže, že tretím osobám boli známe zapísané údaje. Tretie osoby sa však vždy môžu odvolávať na obsah údajov, ktoré ešte neboli zapísané do registra akcionárov, okrem prípadu, ak ich účinky nastanú až zápisom do registra akcionárov.

Ak je nesúlad medzi údajmi zverejnenými o zahraničnej osobe v Slovenskej republike a údajmi zverejnenými o zahraničnej osobe v štáte, v ktorom má sídlo, možno sa odvolávať na údaje zverejnené o zahraničnej osobe v Slovenskej republike.

Záložné právo a zabezpečovací prevod práva

V prípade, že na akcie ohľadom ktorých bolo registrované právo pridať sa k prevodu akcií alebo právo požadovať prevod akcií, je zriadené zmluvné záložné právo alebo takéto akcie sa stali predmetom zabezpečovacieho prevodu práva, pričom oprávnený akcionár s tým vyjadril písomný súhlas, veriteľ môže podľa § 220w ods. 7 ObZ vykonať tieto zabezpečovacie práva bez ohľadu na existenciu povinnosti zodpovedajúcej takýmto právam a tieto práva prevodom na nadobúdateľa akcií na základe výkonu záložného práva alebo zabezpečovacieho prevodu práva zanikajú.

---

¹⁵⁶ Porovnaj Pálka, R. In Patakyová, M. a kolektív. *Obchodný zákonník. Komentár. 5. vydanie.* Bratislava : C. H. Beck, 2016. S. 983.

Osobitosti registrácie

Príkaz na registráciu práva pridať sa k prevodu akcií ako aj práva požadovať prevod akcií v príslušnom centrálnom depozitári môže dať na základe § 107h ods. 2 ZCP resp. § 107l ods. 2 ZCP buď oprávnený alebo povinný akcionár z predmetného práva. Prílohou príkazu na registráciu je písomné potvrdenie o obsahu dohody akcionárov, ktorou sa zakladá právo pridať sa k prevodu akcií resp. právo požadovať prevod akcií, ktoré musí byť podpísané povinným, ako aj oprávneným z predmetného práva, pričom podpisy sa musia osvedčiť.¹⁵⁷

Príkaz na registráciu práva pridať sa k prevodu akcií ako aj práva požadovať prevod akcií sa v zmysle § 107h ods. 6 ZCP resp. § 107l ods. 6 ZCP podáva centrálnemu depozitárovi, ak sú údaje o majiteľovi akcie evidované na účte majiteľa vedenom centrálnym depozitárom, alebo členovi, ak sú údaje o majiteľovi akcie evidované na účte majiteľa vedenom členom. Člen je povinný po prijatí príkazu bezodkladne postúpiť tento príkaz centrálnemu depozitárovi, ktorý zabezpečí jeho registráciu.

Centrálny depozitár po vykonaní registrácie práva pridať sa k prevodu akcií resp. práva požadovať prevod akcií bezodkladne zaeviduje túto skutočnosť aj na účte majiteľa akcie, ak sa účet majiteľa vedie v jeho evidencii, alebo bezodkladne oznámi túto skutočnosť členovi, u ktorého sa vedie účet majiteľa akcie. Člen je povinný po oznámení centrálného depozitára o vykonaní registrácie v registri práv pridať sa k prevodu akcií resp. v registri práv požadovať prevod akcií bezodkladne zaevidovať túto skutočnosť na príslušnom účte.¹⁵⁸

Ak nastanú zmeny údajov týkajúce sa práva pridať sa k prevodu akcií resp. práva požadovať prevod akcií, osoba, ktorej sa zmena údajov

---

¹⁵⁷ § 107h ods. 4 ZCP resp. § 107l ods. 4 ZCP. Bližšie k obsahu príkazu a písomného potvrdenia porovnaj § 107h ods. 3 ZCP resp. § 107l ods. 3 ZCP.

¹⁵⁸ § 107h ods. 7 ZCP resp. § 107l ods. 7 ZCP

týka, je povinná dať príkaz na zmenu registrácie bezodkladne odo dňa, keď nastala skutočnosť, z ktorej vyplýva zmena údajov o predmetnom práve. Ak nemožno určiť osobu, ktorej sa zmena údajov týka, má túto povinnosť povinný akcionár z predmetného práva. Ak sú návrh na registráciu zmeny údajov povinné podať viaceré osoby, považuje sa táto povinnosť za splnenú, ak ju splní jedna z nich. Ak sa zmena práva týka údajov uvedených v písomnom potvrdení ktoré tvorí obligatórnu prílohu príkazu na zápis, povinná osoba musí doložiť písomné potvrdenie o zmene obsahu akcionárskej zmluvy.¹⁵⁹

Osobitné ustanovenia o zodpovednosti za škodu

V súvislosti s registráciou zákonodarca upravil aj osobitné ustanovenie týkajúce sa zodpovednosti za škodu. Kto dal neoprávnene príkaz na registráciu práva pridať sa k prevodu akcií alebo práva požadovať prevod akcií, ich zmenu alebo zánik alebo ich dal nesprávne, neúplne alebo oneskorene, zodpovedá na základe § 107h ods. 11 ZCP resp. § 107l ods. 11 ZCP za škodu, ktorú tým spôsobil.

Zánik registrovaných práv

K zániku registrovaného práva pridať sa k prevodu akcií, ako aj registrovaného práva požadovať prevod akcií môže dôjsť podľa § 220w ods. 9 ObZ v nasledovných situáciách:

- a) ak sa vykonali,
- b) zánikom akcií, s ktorými sú spojené,
- c) uplynutím času, na ktorý boli zriadené,
- d) registráciou vzdania sa práva,
- e) registráciou dohody oprávneného a povinného,
- f) zmenou právnej formy spoločnosti,

---

¹⁵⁹ Porovnaj § 107h ods. 8 ZCP a § 107l ods. 8 ZCP.

- g) zlúčením alebo splynutím spoločnosti, ak právnym nástupcom nie je jednoduchá spoločnosť na akcie,
- h) nadobudnutím akcií z konkurznej podstaty alebo v exekúcii,
- i) iným spôsobom uvedeným v zákone alebo dohodnutým v akcionárskej zmluve.

Po zániku práva pridať sa k prevodu akcií resp. práva požadovať prevod akcií centrálny depozitár vykoná výmaz práva z registra práv pridať sa k prevodu akcií resp. z registra práv požadovať prevod akcií. Výmaz sa podľa § 107h ods. 9 ZCP resp. § 107l ods. 9 ZCP vykoná tak, že centrálny depozitár zapíše do registra práv pridať sa k prevodu akcií resp. do registra práv požadovať prevod akcií dátum zániku práva v súlade s ustanoveniami Obchodného zákonníka. Oprávnený akcionár z predmetného práva je povinný dať príkaz na registráciu výmazu práva z príslušného registra bezodkladne po zániku tohto práva. Rovnako povinný akcionár z predmetného práva môže dať príkaz na registráciu výmazu, je však povinný súčasne predložiť písomné potvrdenie vystavené oprávneným akcionárom z príslušného práva alebo inú listinu, ktorá preukazuje zánik tohto práva.

4. VZŤAH OSOBITNÝCH USTANOVENÍ O VEDĽAJŠÍCH DOJEDNANIACH K AKCIONÁRSKEJ ZMLUVE PRI JAS K OSTATNÝM AKCIONÁRSKYM DOHODÁM

Dohody medzi spoločníkmi obchodných spoločností sa v slovenskom právnom prostredí v praxi vyskytovali už aj v minulosti,¹⁶⁰ a to napriek tomu, že táto problematika s výnimkou ust. § 186a ObZ,¹⁶¹ ktoré sa uplatňuje v súvislosti s dohodami ohľadom výkonu hlasovacích práv v rámci akciových spoločností, nebola do prijatia novely č. 389/2015 Z. z. výslovne upravená. Rovnako v právnej doktríne prevládal názor, že dohody medzi spoločníkmi upravené mimo korporačných dokumentov sú platné, pokiaľ svojím obsahom nie sú v rozpore s kogentnými právnymi predpismi.¹⁶² Na druhej strane súdy takéto dohody nie vždy akceptovali,¹⁶³ čo pre potencionálnych investorov mohlo predstavovať právnu neistotu.¹⁶⁴

---

¹⁶⁰ Porovnaj Janáč, V. *Právo požadovať prevod akcií (drag-along právo) – vybrané aspekty*. In *Súkromné právo*, 2015, 10-11, s. 22.

¹⁶¹ Pozri hneď nižšie.

¹⁶² Baňacká, L. *Dohody o výkone hlasovacieho práva*. In: *Právo a obchodovanie*. Košice : UPJŠ, 2008, s. 1 a nasl.; Šuleková, Z. *Vedľajšie dojednania spoločníkov*. In: *Akademické akcenty 2013*. Žilina : Eurokódex, 2014, s. 213. Pre české právne prostredie porovnaj napr. Černá, S. *Vedľajšie dohody (sideletters) spoločníkov kapitálových spoločností*. In *obchodněprávní revue*, 2011, 14, s. 1-10; Novotná, M. *Rozhodování o neplatnosti usnesení orgánu obchodní korporace v intencích základních zásad soukromého práva*. In *Bulletin advokacie*, 2016, 3, s. 41-43.

¹⁶³ Dôvodová správa k zákonu č. 389/2015 Z. z. Osobitná časť. Bod 7.

¹⁶⁴ Pozri k tomu Janáč, V. *Právo požadovať prevod akcií (drag-along právo) – vybrané aspekty*. In *Súkromné právo*, 2015, 10-11, s. 22.

Spolu s výslovnou úpravou osobitných ustanovení o vybraných vedľajších dojednaniach k akcionárskej zmluve v súvislosti s JAS sa nutne vynára otázka, aký vplyv majú tieto ustanovenia na ostatné akcionárske dohody resp. dohody medzi spoločníkmi iných obchodných spoločností. Slovenský zákonodarca k tomu zaujal jednoznačný postoj v dôvodovej správe: „*Takéto dojednania boli prípustné aj podľa súčasnej právnej úpravy a v ostatných typoch spoločností. Ich kodifikácia však prinesie zmluvným stranám väčšiu právnu istotu. Výlučne pre potreby JSA však bude možné dojednať tag-along a drag-along ako práva viaznuce na akciách spoločnosti a registrované podľa osobitného predpisu.*“¹⁶⁵

Obchodný zákonník problematiku (ne)možnosti uzatvárania dohôd medzi spoločníkmi obchodných spoločností pôvodne výslovne upravoval v § 186a ObZ len v súvislosti s akciovými spoločnosťami, ktorých akcie boli verejne obchodovateľné, a to tým spôsobom, že prehlasoval dohody medzi akcionármi akciových spoločností s verejne obchodovateľnými akciami, na základe ktorých sa títo akcionári zaviazali, že uplatnia svoje hlasovacie právo na valnom zhromaždení dohodnutým spôsobom, za neplatné. Rovnako neplatné boli ustanovenia stanov, ktoré zaväzovali akcionárov pri uplatnení hlasovacích práv k takémuto postupu.¹⁶⁶

Novelou č. 500/2001 Z. z. sa právna úprava od 01.01.2002 zmenila v tom zmysle, že zákon pre všetky akciové spoločnosti (t. j. nie len pre tie s verejne obchodovateľnými akciami) v § 186a ods. 1 OBZ dohody medzi akcionármi až na výslovne stanovené výnimky pri postupe ohľadom výkonu hlasovacích práv povolil. Predmetné obmedzenia sa týkajú záväzkov akcionárov voči spoločnosti alebo niektorému z jej orgánov, alebo členovi jej orgánov ohľadom výkonu hlasovania v nasledovných prípadoch:

---

¹⁶⁵ Cit. Dôvodová správa k zákonu č. 389/2015 Z. z. Osobitná časť. Bod 14.

¹⁶⁶ Porovnaj znenie § 186a ObZ v znení účinnom od 01.07.1999 do 31.12.2001:

„(1) Neplatné sú dohody, ktorými sa akcionár zaväzuje, že uplatní svoje hlasovacie právo na valnom zhromaždení dohodnutým spôsobom.

(2) Ustanovenia stanov, ktoré zaväzujú akcionárov pri uplatnení hlasovacích práv k postupu podľa odseku 1, sú neplatné.

(3) Ustanovenia odsekov 1 a 2 sa vzťahujú len na spoločnosti, ktorých akcie sú verejne obchodovateľné.“

- a) záväzok dodržovať pri hlasovaní pokyny spoločnosti alebo niektorého z jej orgánov o tom, ako majú hlasovať,
- b) záväzok hlasovať za návrhy predkladané orgánmi spoločnosti alebo
- c) záväzok uplatniť hlasovacie právo určitým spôsobom, alebo nehlasovať ako protiplnenie za výhody poskytnuté spoločnosťou.

Dohody, ktoré zaväzujú akcionárov k hore uvedeným výkonom hlasovacích práv sú *ex lege* neplatné, rovnako ako aj ustanovenia stanov, ktoré zaväzujú akcionára v rámci hlasovania k takýmto postupom.¹⁶⁷

Ako už bolo spomenuté vyššie, ostatné dohody medzi akcionármi resp. spoločníkmi týkajúce sa hlasovania alebo aj iných náležitostí sa považovali od prijatia novely č. 500/2001 Z. z. za platné, ak nebol daný iný dôvod neplatnosti, napr. rozpor z dobrými mravmi. Na predmetnej situácii nič nezmenila ani výslovná úprava vybraných akcionárskych dohôd pri novej forme obchodnej spoločnosti – jednoduchej spoločnosti na akcie.¹⁶⁸

Napriek tomu slovenský zákonodarca považoval za potrebné spolu s novou úpravou vybraných osobitných dojednaní k akcionárskym zmluvám v súvislosti s JAS zaradiť medzi všeobecné ustanovenia o obchodných spoločnostiach ďalšie nové všeobecné ustanovenie: § 66c ObZ, ktorý dohody medzi spoločníkmi upravuje nasledovným spôsobom:

- (1) Písomnou dohodou medzi spoločníkmi si môžu strany dohodnúť vzájomné práva a povinnosti vyplývajúce z ich účasti na spoločnosti, a to najmä*
- a) spôsob a podmienky výkonu práv spojených s účasťou na spoločnosti,*
  - b) spôsob výkonu práv súvisiacich so správou a riadením spoločnosti,*
  - c) podmienky a rozsah účasti na zmenách základného imania a*
  - d) vedľajšie dojednania súvisiace s prevodom účasti na spoločnosti.*

¹⁶⁷ § 186a ods. 2 OBZ.

¹⁶⁸ Patakyová, M. In Patakyová, M. a kolektív. *Obchodný zákonník. Komentár. 5. vydanie.* Bratislava : C. H. Beck, 2016. S. 309.

(2) *Rozpor rozhodnutia orgánu spoločnosti s dohodou medzi spoločníkmi nespôsobuje jeho neplatnosť.*

Tu treba zdôrazniť, že novela nezavádza nové možnosti uzatvárania akcionárskych dohôd, ale predstavuje len „*legislatívne potvrdenie doterajšieho právneho stavu a praxe*“¹⁶⁹ Predmetné ustanovenie má zabrániť záveru, že dohody medzi spoločníkmi je možné uzatvoriť iba vtedy, ak to zákon pripúšťa.¹⁷⁰

Napriek tomu, že § 66c ObZ mal prispieť k väčšej právnej istote, vynárajú sa v súvislosti s ním ďalšie otázky, a síce ohľadom formy a obsahu akcionárskych dohôd uzatváraných mimo osobitných dohôd upravených výslovne pri JAS. Už z gramatického výkladu („*najmä*“) v § 66c ods. 1 ObZ sa dá odvodiť, že ustanovenie len demonštratívne určuje, čo môže byť predmetom dohôd uzatvorených medzi spoločníkmi, neobsahuje teda konečný výpočet prípustných zmluvných dojednaní. Spoločníci obchodných spoločností mimo rozsahu pôsobnosti §§ 220w-220z ObZ môžu teda medzi sebou uzatvárať aj iné dohody ako výslovne uvedené v § 66c ods. 1 ObZ, pokiaľ tieto dohody nebudú v rozpore s kogentnými zákonnými ustanoveniami. Druhá otázka sa vynára v súvislosti s formou dohôd uzatvorených medzi spoločníkmi mimo rozsahu pôsobnosti §§220w-220z ObZ, nakoľko ust. § 66c ods. 1 ObZ hneď na začiatku uvádza: „*Písomnou dohodou medzi spoločníkmi si môžu strany dohodnúť vzájomné práva a povinnosti vyplývajúce z ich účasti na spoločnosti, a to najmä...*“

---

¹⁶⁹ Cit. Pálka, R. In Patakyová, M. a kolektív. *Obchodný zákonník. Komentár. 5. vydanie.* Bratislava : C. H. Beck, 2016. S. 979.

¹⁷⁰ Csach, K. In Ovečková, O. a kolektív. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I. § 1-260.* Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. S. 476.

Autorka sa prikláňa k názoru, že predmetné ustanovenie nevytvára osobitný typ zmluvy, ani zmluvu nepodriaduje osobitným pravidlám, preto z neho nie je možné vyvodit', že by dohody medzi spoločníkmi boli všeobecne podriadené písomnej forme.¹⁷¹ V tejto súvislosti uvádza: K. Csach: „Vzhľadom na svoj deklaratívny účel by komentované ustanovenie nemalo byť vykladané ako generálne sprísnenie podmienok na uzatvorenie akýchkoľvek dohôd týkajúcich sa vzájomných práv vyplývajúcich z účasti na spoločnosti (napr. podmienkou písomnej formy).“¹⁷²

V prípade porušenia dohôd medzi spoločníkmi, ktoré neboli uzatvorené medzi akcionármi JAS za podmienok podľa §§ 220w a nasl. ObZ, sa uplatnia všeobecné inštitúty zmluvného práva, predovšetkým náhrada škody resp. zmluvná pokuta, pokiaľ bola dojednaná.¹⁷³ Osobitné právne následky porušenia neregistrovaných práv v zmysle §§220x-220z ObZ sa podľa tu prezentovaného názoru bez príslušnej zmluvnej úpravy medzi dotknutými stranami nebudú aplikovať na dohody medzi spoločníkmi iných obchodných spoločností.

---

¹⁷¹ Csach, K. In Ovečková, O. a kolektív. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I. § 1-260*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. S. 477. Pozri aj Lysina, T. – Zelenáková, M. In Mamojka, M. a kolektív. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. 1. zväzok. § 1- § 260*. Žilina : Eurokódex, 2016. S. 947. Iný názor zastáva Husár, J. In Suchoža, J. a kolektív. *Obchodný zákonník a súvisiace predpisy. Komentár*. Bratislava : Eurounion, 2016. S. 243.

¹⁷² Cit. Csach, K. In Ovečková, O. a kolektív. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I. § 1-260*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. S. 477.

¹⁷³ Porovnaj Csach, K. In Ovečková, O. a kolektív. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I. § 1-260*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. S. 483.

5. ZÁVER KAPITOLY

Cieľom právnej úpravy JAS ako nového typu kapitálovej obchodnej spoločnosti bola podľa dôvodovej správy¹⁷⁴ predovšetkým snaha o zjednodušenie, transparentnosť a flexibilitu korporačného práva. Takto nastavené právne prostredie by malo podľa predstavy slovenského zákonodarca osloviť predovšetkým potencionálnych investorov do *startupov*, nakoľko štatutárne právo obchodných spoločností, predovšetkým kapitálových spoločností, predstavovalo do prijatia novely č. 389/2015 Z. z. prevažne kogentnú právnu úpravu.¹⁷⁵ Tomuto účelu má slúžiť aj výslovná úprava osobitných vedľajších dojednaní k akcionárskym dohodám pri JAS, ktorých predmetom je právo pridať sa k prevodu akcií, právo požadovať prevod akcií a právo požadovať nadobudnutie akcií.

Právo pridať sa k prevodu akcií i právo požadovať prevod akcií môžu byť zriadené aj ako práva s kvázi vecno-právnym účinkom, pokiaľ budú registrované v príslušnej evidencii Národného centrálného depozitára cenných papierov, a. s. Možnosť registrácie predmetných práv a tým aj vyššia istota voči tretím osobám, ktoré nie sú stranami príslušnej akcionárskej zmluvy, je vyhradená výlučne pre JAS, u iných obchodných spoločností takáto forma dodatočného zabezpečenia nie je možná. V tomto prípade je však vznik týchto práv viazaný na sprísnené materiálne a predovšetkým formálne požiadavky: Pokiaľ právo pridať sa k prevodu akcií či právo požadovať prevod akcií majú byť dohodnuté ako práva, ktoré vznikajú registráciou, vyžaduje sa na ich zriadenie notárska zápisnica. O zjednodušení a flexibilitu teda v súvislosti s registrovanými právami pri JAS nemožno hovoriť pri ich zriadení, ale až pri ich vymáhaní.

---

¹⁷⁴ Dôvodová správa k zákonu č. 389/2015 Z. z. Osobitná časť. Bod 14.

¹⁷⁵ Porovnaj Pala, R. – Frindrich, J. – Kormaník, I. – Miháliková, K. In Ovečková, O. a kolektív. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I.* § 1-260. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. S. 1493 a 1504.

V danej súvislosti ostáva diskutabilné, či bolo nutné požadovať notársku zápisnicu, nakoľko základnými atribútmi JAS má byť práve flexibilita a jednoduchosť. Autorka vidí len opodstatnenosť jednoduchej písomnej formy v súvislosti s dôkaznou funkciou vo vzťahu k príslušnému centrálnemu depozitárovi a naopak nevidí dôvod chrániť účastníkov dohody, na základe ktorej sa právo pridať sa k prevodu akcií resp. právo požadovať prevod akcií má registrovať, dodatočne ešte aj formou materiálnej kontroly zo strany notára. Na druhej strane možno argumentovať tým, že sprísnené požiadavky na materiálnu kontrolu zo strany notára majú zrejme slúžiť tomu, aby sa registrácia predmetných práv nevykonala na základe neplatnej zmluvy, aj keď samozrejme v praxi nemožno vylúčiť ani takúto situáciu.¹⁷⁶

Treba osobitne poukázať aj na to, že zákon i v tom prípade vyžaduje pre dohody medzi akcionármi JAS, ktorých predmetom sú práva pridať sa k prevodu akcií a práva požadovať prevod akcií, sprísnenú formu (v danom prípade obligatórne overenie podpisov), ak predmetné práva nebudú registrované. To isté platí aj o dohodách ohľadom práva požadovať nadobudnutie akcií, pri ktorom registrácia nie je možná. Tu sa sprísnená forma javí ako zrejme neopodstatnená, nakoľko na platnosť dohody medzi akcionármi a. s. i medzi spoločníkmi ostatných obchodných spoločností písomná forma nie je potrebná. Podľa názoru autorky takáto sprísnená forma nie je opodstatnená ani s ohľadom na osobitné právne následky, ktoré zákon upravuje v súvislosti s porušením predmetných práv dojednaných v akcionárskej dohode.

---

¹⁷⁶ Pre porovnanie: Pri zmluvnom záložnom práve, ktoré má vzniknúť registráciou v Notárskom centrálnom registri záložných práv, nie je potrebné vyhotoviť zmluvu o zriadení záložného práva vo forme notárskej zápisnice a postačuje jednoduchá písomná forma, pozri § 151b Občiansky zákonník (zákon č. 40/1964 Zb.).

Možno preto konštatovať, že skutočná jednoduchosť a flexibilita spojená so zvýšenou istotou možnosti domôcť sa svojich práv z predmetných zmlúv (či už zo strany oprávnených akcionárov alebo tretích osôb) sa aj v prípade neregistrovaných práv uplatňuje až vo fáze domáhania sa týchto práv v situáciách, kedy povinný akcionár nesplní svoje povinnosti z príslušnej vedľajšej dohody k akcionárskej zmluve.

Napokon treba poukázať aj na to, že spôsob úpravy akcionárskych dohôd, pre aký sa rozhodol slovenský zákonodarca, prináša so sebou riziko vnášania neistoty do právneho prostredia. Nastoluje totiž viaceré otázky, predovšetkým, aký vplyv má skutočnosť, že určité druhy akcionárskych dohôd sú výslovne uvedené pri určitom type spoločnosti, na dohody uzatvárané medzi spoločníkmi ostatných obchodných spoločností. Prax ukáže, či súčasné zavedenie všeobecného deklaratórneho ustanovenia v § 66c ObZ, ktoré dohody medzi spoločníkmi v zásade pripúšťa, bolo v danej situácii vhodným riešením.

JAS na jednej strane nepochybne poskytuje akcionárom vyššiu mieru autonómie, ktorá im umožňuje upraviť v stanovách v súvislosti s ich akciami na jednej strane viac práv a na strane druhej viac obmedzení. U osobitných akcionárskych dohodách sa však nedá paušálne tvrdiť, že tieto so sebou priniesli výhradne vyššiu mieru flexibility alebo právnej istoty.

Dr. Angelika Mašurová, MLE,

Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave.

Kontakt na autorku: angelika.masurova@flaw.uniba.sk

POUŽITÉ ZDROJE V KAPITOLE

Odborné monografie a iné odborné knihy

1. Mamojka, M. a kolektív. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. 1. zväzok. § 1- § 260.* Žilina : Eurokódex, 2016. ISBN 978-80-8155-065-2.
2. Ovečková, O. a kolektív. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I. § 1-260.* Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-8186-573-6.
3. Patakyová, M. a kolektív. *Obchodný zákonník Komentár. 5. vydanie.* Bratislava : C. H. Beck, 2016. ISBN 978-80-89603-46-6.
4. Suchoža, J. a kolektív. *Obchodný zákonník a súvisiace predpisy. Komentár.* Bratislava : Eurounion, 2016. ISBN 978-80-89374-34-2.

Odborné príspevky v časopisoch a zborníkoch

1. Baňacká, L. *Dohody o výkone hlasovacieho práva.* In *Právo a obchodovanie*, Košice : UPJŠ, 2008. ISBN 978-80-7097-702-6. S. 1-7.
2. Černá, S. *Vedlejší dohody (sideletters) společníků kapitálových společností.* In *obchodněprávní revue*, 2011, 14, s. 1-10.
3. Janáč, V. *Právo požadovať prevod akcií (drag-along právo) – vybrané aspekty.* In *Súkromné právo*, 2015, 10-11, s. 21-29.
4. Novotná, M. *Rozhodování o neplatnosti usnesení orgánu obchodní korporace v intencích základních zásad soukromého práva.* In *Bulletin advokacie*, 2016, 3, s. 41-43.
5. Patakyová, M. – Grambličková, B. *Capital doctrine in the European Union - a lesson to learn from Finland?* In *The Lawyer quarterly : international journal for legal research*, 2016, 3, s. 137-155.
6. Šuleková, Ž. *Jednoduchá spoločnosť na akcie – nová forma obchodnej spoločnosti.* In *Súkromné právo*, 2016, 6, s. 2-10.

7. Šuleková, Ž. *Vedľajšie dojednania spoločníkov*. In *Akademické akcenty 2013*. Žilina : Eurokódex, 2014, ISBN 978-80-8155-047-8. S. 207-214.

Právne predpisy Slovenskej republiky

1. zákon č. 40/1964 Zb., Občiansky zákonník.
2. zákon č. 513/1991 Zb., Obchodný zákonník.
3. zákon. č. 60/2015 Z. z., Civilný sporový poriadok.
4. zákon č. 566/2001 Z. z., o cenných papieroch a investičných službách.
5. zákon č. 323/1992 Zb., o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok).

Iné zdroje

1. Dôvodová správa k zákonu č. 389/2015 Z.z., zmena Obchodného zákonníka – ASPI: LIT163329SK.
2. Prevádzkový poriadok Národného centrálného depozitára cenných papierov, a. s.

IV. KAUZÁLNY A ABSTRAKTNÝ AVAL

JUDR. BRANISLAV JABLONKA, PHD.

Anotácia: Príspevok sa zaoberá funkčným využitím avalu (zmenkového ručenia). Autor najprv všeobecne popisuje podstatu avalu. Ďalej rozoberá postavenie avalistu a špecifické postavenie zásad subsidiarity a akcesority pri zabezpečovacích záväzkoch. Nosnou časťou príspevku je analýza hospodárskeho významu avalu v súkromnoprávných vzťahoch. Z hľadiska zaangažovania avalistu do kauzy zmenky autor rozlišuje dva základné druhy avalu. Autor doktrinálne popisuje abstraktný aval a kauzálny aval.

Kľúčové slová: Aval, avalista, avalát, akcesorita, subsidiarita, zmenka, abstraktný aval, kauzálny aval

Abstract: The article deals with the using guarantor of bill of exchange. The author describes the merit of aval in general. Further, he deals with the position of the guarantor of bill of exchange and his specific position of principles of subsidiarity and accessory in security obligation. The merit part of the article deals with the analyzing of economic importance in civil relationship. From the point of view of engaging the guarantor of bill of exchange into the cause of bill of exchange the author differs two main kinds of aval. The author describes the abstract aval and the casual aval.

Key words: Aval, the guarantor of bill of exchange, subsidiarity, accessory, bill of exchange, abstract aval, causal aval.

1. VYMEDZENIE AVALU (ZMENKOVÉHO RUČENIA)

Aval (v doslovnom preklade zmenkové ručenie) je špeciálnym zmenkovoprávnym zabezpečovacím prostriedkom, na základe ktorého sa avalista zaväzuje zaplatiť záväzok zo zmenky. V zmenkovom práve sa v súvislosti so zmenkovým ručením používajú obvykle latinské pojmy, a to aval, avalista a avalát. **Aval** znamená zmenkové ručenie, t. j. ide o pomenovanie tohto inštitútu. **Avalista** je zmenkový ručiteľ. **Avalát** je osoba, za ktorú sa avalista zaručil, že zaplatí záväzok zo zmenky. Na rozdiel od ručenia podľa civilného práva, ktoré je kodifikované v Občianskom zákonníku a Obchodnom zákonníku, záväzok z titulu avala nesmeruje len voči konkrétnemu zmenkovému dlžníkovi (avalátovi). Je to preto, že avalista zaist'uje zaplatenie záväzku zo skriptúry (zmenky) bez ohľadu na to, za koho sa zaručil. **Je síce pravda, že avalista sa zaručuje vo vzťahu ku konkrétnej osobe – avalátovi (čl. I § 32 ods. 1 ZZŠ), ale podľa tohto kritéria sa určuje iba postavenie avalistu, či ide o priameho dlžníka, alebo nepriameho dlžníka v závislosti od postavenia avaláta.** Uvedené však nemá vplyv na skutočnosť, že avalista zodpovedá za zaplatenie záväzku zo skriptúry (zmenky).

Z hľadiska kvantitatívneho aval môže zaist'ovať celú zmenkovú sumu alebo len časť zmenkovej sumy. Ak vo vyhlásení avalistu nie je uvedený kvantitatívny rozsah avala, platí, že aval je prevzatý za celú zmenkovú sumu. Ručiteľské vyhlásenie musí byť nepodmienené, inak je neplatné. Aj podľa francúzskej zmenkovej doktríny aval môže byť kvantitatívne obmedzený na časť zmenkovej sumy.¹⁷⁷ Avalistom môže byť akákoľvek osoba, a to aj dokonca taká osoba, ktorá je už zo zmenky zaviazaná z iného titulu (napr. v pozícii indosata či vystaviteľa). Najčastejšie je avalistom tretia osoba, ktorá zo zmenky v čase jej avalovania nie je zaviazaná. Aval u osoby už zaviazanej zo zmenky má praktický význam v prípade, keď je táto osoba zaviazaná

---

¹⁷⁷ Rontchevsky, N. 2017. *Code de Commerce. Annoté. 112 édition.* Paris : DALLOZ, 2017, s. 1025.

zo zmenky v pozícii vystaviteľa alebo indosanta, pričom prevezme aval za akceptanta. V tomto prípade bude mať totiž avalista postavenie priameho dlžníka, čo je z pohľadu majiteľa zmenky lepšia situácia najmä vtedy, keď sa zmešká vykonanie zachovávacích úkonov, ktorých absencia má nepriaznivý vplyv na práva majiteľa zmenky vo vzťahu k nepriamym dlžníkom. Opomenutím včasného vykonania zachovávacích úkonov sa nároky voči nepriamym dlžníkom prekludujú, ale práva majiteľa zmenky vo vzťahu k priamym dlžníkom nie sú dotknuté. Nie je vylúčená ani situácia, že akceptant, vystaviteľ alebo indosant prevezme záväzok z titulu avala sám za seba. Takýto aval však nemá hospodársky význam, pretože žiadnym spôsobom nezlepšuje bonitu zmenky a nemá ani vplyv na platnosť zmenky.

Z povahy veci vyplýva, že záväzok avalistu môže vzniknúť, ak je avalátom zmenkový dlžník. Záväzok avalistu teda nemôže vzniknúť, ak je ako avalát označená osoba, ktorá nie je zmenkový dlžník (napr. domiciliát).

Aval sa umiestňuje na zmenke (na líci zmenky alebo rube zmenky) alebo na prívesku, ktorý je súčasťou zmenky. Je potrebné poukázať na to, že na ženevskej konferencii sa nedosiahla zhoda v otázke, či pripustiť vyznačenie avalu na osobitnej listine nemajúcej nič spoločné so zmenkou (t. j. listine, ktorá nie je zmenkou ani príveskom). Talianska delegácia bola proti takému pripusteniu avala, zatiaľ čo Holandsko s podporou latinských štátov žiadali, aby jednotný zákon pripustil takúto možnosť avala. Nakoniec Jednotný zákon zmenkový takúto možnosť nepripúšťa, ale v čl. 4 výhrad k JZZ sa umožňuje každému štátu rozhodnúť, že vo vnútroštátnej úprave pripustia formu avala na listine mimo zmenky.¹⁷⁸ Aval nemusí byť datovaný.¹⁷⁹

---

¹⁷⁸ Spišiak, J. 1940. *Zmenkové právo podľa ženevských konvencií*. Bratislava, 1940, s. 102 a nasl.

¹⁷⁹ Rovnako aj francúzska doktrína Rontchevsky, N. 2017. *Code de Commerce. Annoté. 112 édition*. Paris : DALLOZ, 2017, s. 1026.

Aval môže byť na zmenke vyznačený tromi spôsobmi, a to buď ako :

- 1) úplný aval,
- 2) redukovaný aval, alebo
- 3) holý aval.

2. POSTAVENIE AVALISTU, AKCESORITA

A SUBSIDIARITA PRI AVALE

Avalista je samostatný zmenkový dlžník, ktorý zodpovedá za zaplatenie zmenky. V porovnaní s ručiteľom zaviazaným za dlžníka podľa civilného práva, avalista nezaist'uje povinnosť za tohto ktorého zmenkového dlžníka, ale zaist'uje zaplatenie zmenky ako takej. Avalista sa zaručuje vo vzťahu ku konkrétnej osobe – avalátovi, pričom podľa tohto kritéria sa určuje iba postavenie avalistu, či ide o priameho dlžníka, alebo nepriameho dlžníka v závislosti od postavenia avaláta. Uvedené však nemá vplyv na skutočnosť, že avalista zodpovedá za zaplatenie záväzku zo skriptúry (zmenky).

Pre záväzok avalistu nie je typická ani zásada akcesority, ani zásada subsidiarity tak, ako je to pri ručiteľských záväzkoch podľa civilného práva. Akcesorita, ako aj subsidiarita typické pre ručenie podľa civilného práva sú výrazne potreté pri avale.

Zásada akcesority pri avale sa uplatňuje len pri vzniku avalu, a to len do tej miery, či záväzok avaláta je platný z hľadiska formy. Inými slovami povedané, k vzniku záväzku z titulu avala nedôjde, ak je záväzok avaláta neplatný pre formálne vady. Formálna vada majúca za následok neplatnosť zmenky môže spočívať vo formálne vadnom podpise vystaviteľa (napr. na zmenke nie je vlastnoručný podpis vystaviteľa, ale je tam jeho náhrada vyznačená odtlačkom pečiatky alebo scanom). V tomto prípade je podpis vystaviteľa formálne vadný, ide o neplatnú zmenku, a preto pre vadu formy vystaviteľa (avaláta) nemôže vzniknúť ani platný záväzok avalistu, a to akéhokoľvek avalistu, či už za vystaviteľa, alebo inú osobu, keďže zmenka je neplatná. Iným príkladom formálnej vady môže byť formálne vadný podpis indosanta. V takomto prípade ide o formálne neplatný podpis indosanta, ktorý však sám osebe nemá vplyv na platnosť zmenky. Pre vadu formy podpisu indosanta (avaláta) preto nemôže vzniknúť ani platný záväzok avalistu za toho indosanta (avaláta), ktorého podpis je formálne vadný. Uvedené však

nevyklučuje, že záväzok iného avalistu za inú osobu (avaláta), ktorý je formálne platný, môže v tomto prípade vzniknúť, keďže formálna vada podpisu indosanta nemá vplyv na platnosť zmenky (na rozdiel od formálnej vady podpisu vystaviteľa, ktorá má za následok neplatnosť zmenky).

Materiálne vady záväzku avaláta však nemajú vplyv na vznik záväzku avalistu, t. j. zásada akcesority sa v tejto súvislosti neuplatňuje. V prípade, ak záväzok avaláta nevznikne preto, že na zmenke je síce vlastnoručný podpis avaláta, ale ten je sfalšovaný (t. j. ide o formálne platný podpis, ktorý však materiálne nezaväzuje avaláta), nemá uvedená skutočnosť vplyv na vznik záväzku avalistu.

Zásada subsidiarity pri avale je potláčaná úplne. Pri uplatňovaní práva sa jej potláčanie prejavuje jednak v tom, že majiteľ zmenky môže uplatňovať svoj nárok voči avalistovi bez ohľadu na to, či skôr využil svoje právo a uplatnil najprv svoj nárok voči avalátovi. Ďalej sa potláčanie subsidiarity prejavuje v tom, že avalista nemôže odvodzovať námietky voči plateniu zmenky od avaláta (t. j. nemôže uplatňovať námietky, ktoré výlučne patria len avalátovi). Avalista môže uplatňovať len svoje námietky voči plateniu zmenky. Nie je teda vylúčené, že avalát sa ubráni svojimi námietkami plateniu zmenky, ale avalista sa neubráni. **Postavenie avalistu môže byť, paradoxne, horšie než postavenie avaláta.** Námietky, ktorými sa môže brániť avalista, majú buď absolútny, alebo relatívny charakter, čo vyplýva z čl. I § 17 ZZŠ.

Absolútne námietky, samozrejme, prislúchajú každému zmenkovému dlžníkovi, t. j. pri uplatnení absolútnej námietky sa ňou ubráni rovnako avalát, ako aj avalista. Kameňom úrazu pre avalistu sú relatívne námietky vyplývajúce z vlastného vzťahu, keďže sa môžu uplatňovať len vo vlastnom vzťahu, a to vo vzťahu majiteľ zmenky *verzus* avalát alebo majiteľ zmenky *verzus* avalista. Relatívne námietky majú najčastejšie povahu kauzálnych námietok, pretože sa uplatňujú pri zaist'ovacích zmenkách ako jedných z hospodárskeho hľadiska najčastejšie používaných zmeniek v súčasnosti. V tejto súvislosti sa domnievame, že z hľadiska funkčného je potrebné definovať dva

druhy avalov, a to „*kauzálny aval*“ a „*abstraktný aval*“. V zmenkovej doktríne sme sa s uvedenými pojmami dosiaľ nestretli, ale z hľadiska obsahu avala vo vzťahu k relatívnym námietkam považujeme za potrebné ich definovať a tým obohatiť novodobú zmenkovú doktrínu. Rozlišovanie avala na kauzálny aval a abstraktný aval má význam pri zmenkách, ktoré z hľadiska hospodárskeho plnia zaist'ovaciu funkciu. Pri platobných zmenkách *pro soluto*, investičných (depozitných) zmenkách a „pohľadávkových“ zmenkách, nemá význam hovoriť o kauzálnom avale, keďže v týchto vzťahoch dominuje zmenka ako cenný papier, ktorý je najmä predmetom obchodovania. V týchto prípadoch má aval v zásade charakter abstraktného avala, keďže neexistuje zaist'ovací vzťah viažuci sa k zmenke.

3. KAUZÁLNY AVAL

Kauzálny aval je taký druh avala, ktorý vznikne tak, že v dohode o vystavení zmenky, ktorá opisuje kauzálnu príčinu vystavenia zmenky, uzavretej medzi vystaviteľom (avalátom) a majiteľom zmenky, je tret'ou zmluvnou stranou dohody aj samotný avalista. Avalista je priamo prostredníctvom dohody o vystavení zmenky, v ktorej je opísaná zaist'ovacia (zabezpečovacia) funkcia zmenky, vtelený do kauzálneho vzťahu. V prípade kauzálneho avala má avalista možnosť vznášať v zásade kauzálne námietky vyplývajúce z kauzálneho vzťahu medzi avalátom a vystaviteľom, pretože uvedené námietky sú aj jeho námietky, keďže je zmluvnou stranou dohody. Aký typ kauzálnej námietky má avalista uplatniť, však nemusí byť pre neho jednoduché, pretože pri vzniku kauzálneho vzťahu bol síce spolu s avalátom zainteresovaný, ale počas trvania kauzálneho vzťahu a následného skratu v kauzálnom vzťahu jeho vzťah s avalátom ochladol, čoho následkom môže byť, že nemusí mať už žiadnu vedomosť o kauzálnom vzťahu (napr. nemá vôbec vedomosť o tom, či bolo čiastočne plnené a koľko bolo čiastočne plnené z titulu pôžičky zaistenej zmenkou). Preto sa môže ocitnúť jednak v núdzi tvrdenia námietok, čo má za následok bez ďalšieho aj dôkaznú núdzu (ak niečo netvrdím, logicky to ani nedokazujem). Nie je však vylúčené však ani to, že o kauze vedomosť mať bude, t. j. relatívne námietky bude tvrdiť, ale ocitne sa v dôkaznej núdzi, pretože u neho absentujú dôkazy o tvrdených skutočnostiach (napr. má vedomosť, že bolo čiastočne plnené vo výške =5.000,- EUR z titulu pôžičky zaistenej zmenkou, ale nemá o uvedenom žiadny relevantný dôkaz).

Novodobá judikatúra považuje za formu kauzálneho avalu aj situáciu, keď dohodu o vystavení zmenky, ktorá opisuje kauzálnu príčinu vystavenia zmenky, uzavrie len vystaviteľ (avalát) s majiteľom zmenky, pričom avalista nie je zmluvnou stranou tejto dohody, ale má tzv. **dvojedinné postavenie**. Špecifickosť prípadu spočíva v tom, že vystaviteľom (avalátom) je obchodná spoločnosť, za ktorú

koná ten istý štatutárny orgán (napr. Timon Uhrinovský, konateľ GAMA DELTA, s. r. o.), ktorý následne zmenku v pozícii fyzickej osoby avaluje (Timon Uhrinovský). Je prirodzené, že aj keď Timon Uhrinovský v pozícii fyzickej osoby nepodpísal dohodu o vystavení zmenky, nie je možné mu nepriznať právo uplatniť relatívne námietky vyplývajúce z dohody o vystavení zmenky, keďže z titulu „dvojjednosti“ svojho postavenia bol súčasťou tejto kauzálnej dohody nielen ako právnická osoba, ale aj ako fyzická osoba, keďže tá istá jediná osoba konala v dvoch pozíciách¹⁸⁰.

S pozíciou dvojjedinného postavenia avalistu sa zaoberala aj európska judikatúra, podľa ktorej čl. 15 ods. 1 Nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. 12. 2000 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach sa má vykladať v tom zmysle, že fyzickú osobu, ktorá má úzke podnikateľské väzby alebo väzby spojené s povoláním vo vzťahu k spoločnosti, ako sú konateľstvo alebo väčšinový obchodný podiel v tejto spoločnosti, nemožno považovať za spotrebiteľa v zmysle tohto ustanovenia, ak prevezme aval za vlastnú zmenku vystavenú na zabezpečenie záväzkov tejto spoločnosti zo zmluvy o poskytnutí úveru.¹⁸¹

---

¹⁸⁰ Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR, In: Soudní judikatura č. 6/2010, s. 456

¹⁸¹ Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo dňa 14. 3. 2013 vo veci *Česká spořitelna, a.s. c/a Gerald Feichter*, sp. zn. C – 419/11

4. ABSTRAKTNÝ AVAL

Abstraktný aval je taký druh avala, ktorý vznikne tak, že avalista vyznačí aval na zmenke bez toho, že by bol akýmkoľvek spôsobom zaangažovaný na dohode o vystavení zmenky, ktorá opisuje kauzálnu príčinu vystavenia zmenky, uzavretej medzi vystaviteľom (avalátom) a majiteľom zmenky. Avalista teda nie je zmluvnou stranou dohody o vystavení zmenky. Ide o typický aval bez kauzy, ktorý má výsostne abstraktnú povahu, keďže nie je vôbec do kauzy zainteresovaný. Abstraktný aval môže avalista vyznačiť aj z ochoty priateľovi, či úsluhy obchodnému partnerovi. Predstavme si situáciu, že avalát s majiteľom zmenky uzavrel už dohodu o vystavení zmenky, ktorá opisuje hospodársky dôvod vystavenia zmenky spočívajúci v poskytnutí úveru. Majiteľ zmenky (banka) požiada dlžníka (avaláta), aby zvýšil bonitu zmenky tým, že ju avaluje u bonitného avalistu. Avalát navštívi avalistu, ktorého požiada o vyznačenie avalu na zmenke bez toho, aby mu uviedol kauzu vystavenia zmenky a uvedie iba, že potrebuje bonitného avalistu. Avalista bez ďalšieho vyznačí na zmenke aval. Uvedená situácia je typickým prípadom abstraktného avala, keď avalista nemá ani poňatia, čo bolo hospodárskym účelom vystavenia zmenky, keďže nie je zmluvnou stranou dohody o vystavení zmenky. **Z titulu abstraktného avalu sú relatívne námietky avalistu zo vzťahu avaláta a majiteľa zmenky v zásade vylúčené, pretože nejde o jeho námietky, ktoré by mohol uplatňovať, keďže do kauzálneho vzťahu nebol zainteresovaný.** Z hľadiska možnosti uplatnenia relatívnych námietok (najmä kauzálnych) je postavenie avalistu z titulu abstraktného avala podstatne horšie než z titulu kauzálneho avala, keďže nemá možnosť brániť sa relatívnymi námietkami vyplývajúcimi z kauzálneho vzťahu vzniknutého medzi majiteľom zmenky a avalátom.

5. ZÁVER KAPITOLY

Aval predstavuje špecifickú formu zabezpečenia záväzkov. Ide o zmenkovoprávny zabezpečovací prostriedok, pri ktorom sú potreté zásady subsidiarity a akcesority, ktoré sa inak uplatňujú pri iných zabezpečovacích prostriedkoch v civilnom práve. Z hľadiska angažovania avalistu do kauzy zmenky sme dospeli k záveru, že je možné rozlišovať dva základné druhy avalu, čomu aj zodpovedá doktrínálne pomenovanie abstraktný aval alebo kauzálny aval. Zatiaľ čo avalista pri kauzálnom avale je zainteresovaný pri vzniku avalu do kauzálnej príčiny emisie zmenky, naopak avalista pri abstraktnom avale o kauzálnej príčine emisie zmenky nič nevie. Abstraktný aval je tak typický abstraktný právny úkon.

JUDr. Branislav Jablonka PhD.

Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

Kontakt na autora: branislav.jablonka@bajolegal.sk

POUŽITÉ ZDROJE V KAPITOLE

Odborné monografie a iné odborné knihy

1. Rontchevsky, N. *Code de Commerce. Annoté. 112 édition.* Paris : DALLOZ, 2017
2. Spišiak, J. *Zmenkové právo podľa ženevských konvencií.* Bratislava, 1940

Rozhodnutia, rozsudky a uznesenia súdov

1. Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo dňa 14. 3. 2013 vo veci **Česká spořitelna, a.s. c/a Gerald Feichter**, sp. zn. C – 419/11
2. Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR, In: Soudní judikatura č. 6/2010, s. 456

V. ZÁVĚREČNÉ SLOVO EDITORA

MICHAL ČERNÝ PH.D.

V předchozích kapitolách autoři vymezili a analyzovali vybrané otázky slovenského obchodního práva, které rezonují v právní vědě. V tomto směru představují výzvy komercialistům a komercialistice. Jde o otázky aktuální a jejich význam je univerzální.

Slovenská i česká právní věda obchodního práva, resp. obchodně-korporačního práva se neustále ovlivňují a dá se hovořit o intenzivní přeshraniční diskusi, přenosu myšlenek a vzájemném pozitivním vlivu.

Ani různost právních předpisů není překážkou. V České republice jsou již několik let účinné rekodifikované právní předpisy - zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník a zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních korporacích, - které jsou oba klíčové pro úpravu obchodně-korporační materie. Na Slovensku se zákonodárce vydal spíše cestou evoluce dosavadních předpisů - tedy Obchodního zákoníku (zákon č. 513/1991 Zb.) a Občanského zákoníku (zákon č. 40/1964 Zb.), v nichž cestou postupných novelizací dochází k úpravám právních norem a změnám regulací soukromoprávních vztahů. Obě cesty mohou vést k témuž cíli a není objektivně možné považovat jednu či druhou za lepší nebo horší.

Česká republika i Slovenská republika jsou dva suverénní státy, které jsou současně členskými státy Evropské unie a v důsledku toho pak stojí národní zákonodárci i národní soudy logicky před stejnými či obdobnými výzvami.

V obou státech tak v právní vědě rezonují otázky obchodního vedení v rámci obchodních korporací, otázky hledání mezí loajality člena korporace (nikoliv nezbytně jen obchodní), otázky hranic mezi

donucujícími a dispozitivními ustanoveními zákona v souvislosti s ustanoveními zakladatelských právních jednání obchodních korporací (a všeobecně právnických osob vůbec). Obchod je však realizován pomocí závazkových vztahů, v nichž velký význam mají otázky zajištění dluhu, resp. právní nástroje minimalizace rizika nesplnění závazku. Využívání směnek je v tomto ohledu univerzální a rovněž směnečné rukojemství v rámci úpravy směnečného práva hraje významnou roli při aplikaci. V tomto ohledu jsou veškerá témata, která jsou obsažena v předchozích kapitolách univerzální a současně i zvláště slovensko-česky inspirativní.

Otázky nalézání obsahu pojmu obchodní vedení jsou v českém obchodním právu velice aktuální již přibližně dvě desetiletí. Tento pojem zákonodárce použil v zákoně č. 513/1991 Sb., Obchodním zákoníku a později byl jeho obsah nalézán teoretickým bádáním, pomocí soudních rozhodnutí a neposlední řadě též novelizacemi právních předpisů. V průběhu let se hledal obsah a místo obchodního vedení. Postupně rovněž vyvstaly otázky vztahu obchodního vedení a péče řádného hospodáře člena voleného (zejména statutárního) orgánu obchodní korporace. Pro české obchodní korporace český zákonodárce normuje pravidlo podnikatelského úsudku v ustanoveních § 51 a násl. zák. č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních korporacích.¹⁸² Péče řádného hospodáře však není omezena jen na obchodní korporace a v podstatě široce rezonuje ve společnosti i v právu.

Rovněž loajalita člena korporace patří mezi otázky, které byly v devadesátých letech minulého století potlačeny, pozornosti a právní úpravy se jim dostalo teprve později. S rekodifikací českého soukromého práva se pak i tato nemajetková povinnost dostala do popředí a získala univerzální význam - díky úpravě pro veškeré české

---

¹⁸² srov. např. Štenglová, I. - Havel, B. In Štenglová, I. - Havel, B. - Čileček, F. - Kuhn, P. - Šuk, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2.vydání.* Praha : C.H.Beck, 2017. S.150-158.

právnícké osoby korporativního typu (tedy pro všechny obchodní korporace i všechny civilní korporace) v Občanském zákoníku.¹⁸³

Harmonizace obchodně-korporativního práva v členských státech Evropské unie je výzvou právním řádům členských států, tedy národním zákonodárcům a národním soudům, k zajištění dosažení určitého výsledku - který je v rámci celé Evropské unie přijat jako hodnotový cíl. Jedním z nich je umožnění vzniku kapitálovým společností se zjednodušenou strukturou za mírnějších podmínek, než jsou stanoveny obecně. Dosažení tohoto cíle přitom může být zajištěno pomocí různých přístupů. Buď systémové úpravy obchodně-korporativního práva (slovenské řešení) nebo pomocí kombinace různých institutů různých právních předpisů - to se dá nazvat funkčním řešením (český přístup). Jak vyplývá shora z textu A.Mašúrové, slovenský zákonodárce se vydal cestou postupné evoluce základních právních předpisů a do tohoto rámce plně zapadá i systémové řešení, které přijal úpravou nové právní formy "jednoduché společnosti na akcie" v rámci ustanovení § 220h - § 220zl slovenského Obchodního zákoníku. Základní kapitál právnické osoby této právní formy může být i jen 1 EUR. Oproti tomu základní kapitál slovenské akciové společnosti musí být i nadále nejméně 25.000 EUR. Zákonodárce však při úpravě právní formy jednoduché společnosti na akcie nezapomněl ani na možnost akcionářských smluv (odpovídající přibližně právu odkupu a dalším - v podrobnostech ke slovenské úpravě srov. kapitolu 3 této knihy).

Přístup českého zákonodárce k dosažení tohoto účelu je zásadně odlišný. Český zákonodárce liberální úpravou společnosti s ručením omezeným v zákoně č. 90/2012 Sb., zákoně o obchodních korporacích, dovolil založení i vznik společnosti s ručením omezeným již při základním kapitálu 1 Kč. Pro akciovou společnost se vyžaduje i nadále základní kapitál nejméně 2.000.000 Kč nebo 80.000 EUR.

---

¹⁸³ srov. např. Lasák, J. In Lavický, P. a kolektiv. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 654)*. 1. vydání. Praha : C.H.Beck, 2014. S. 1075-1079.

Ochrana pomocí tzv. garanční funkce základního kapitálu ustupuje do značné míry do pozadí, tedy alespoň u českých společností s ručením omezeným. Ochrana byla však nahrazena pomocí jiných institutů - zejména právního institutu vyloučení z výkonu funkce člena voleného orgánu obchodní korporace ve smyslu ustanovení § 63 a násl. zák. č. 90/2012 Sb.

V právní úpravě společnosti s ručením omezeným je umožněna velmi široká autonomie vůle zakladatelů resp. společníků této společnosti.

Ovšem splnění evropsko-unijního požadavku na úpravu jednoduché formy kapitálové společnosti s náklady zakladatelů do výše 100 EUR je v České republice “dosaženo” pomocí funkčního řešení, které spočívá v odlišné zákonné úpravě soudního poplatku (osvobození) v kombinaci se zvláštní sazbou odměny notáře (snížená na polovinu oproti “běžné sazbě”) při splnění stanovených podmínek. A jako obvykle - “děbel se skrývá v detailu”. Oněmi podmínkami jsou podle rozhodnutí zákonodárce současně 1) uvedení pouze základních údajů vyžadovaných zákonem do zakladatelského právního jednání a současně 2) provedení prvozápisu společnosti postupem tzv. přímého zápisu do obchodního rejstříku notářem, který sepsal zakladatelské právní jednání. Toto funkční řešení je neutrální v případě, že je zakládána společnost tzv. jednočlennou. V případě, že je zakladatelské právní jednání smlouvou mezi dvěma či více zakladateli, se však nehodí. Zakladatelé stojí před volbou dvou navzájem se vylučujících alternativ - buď dosáhnou zápisu do rejstříku s vynaložením cca poloviny finančních prostředků, avšak nevyužijí nic z velmi široce nabízených možností dispozitivní právní úpravy, nebo naopak zvolí možnost dovoleného odchýlení se od zákona a pak “nedosáhnou na slevu” ve výdajích souvisejících se založením a vznikem společnosti. Pro úplnost je třeba dodat, že Česká republika ani tak neplní doporučení Evropské komise “Přezkum iniciativy Small Business Act pro Evropu”, když náklady zakladatelů i při využití levnější varianty jsou více než dvojnásobné oproti “100 EUR” doporučení Evropské komise.

K tomu navíc přistupuje i formalistický přístup soudů k výkladu pojmu “jen povinná ustanovení dle zákona”, což je dokresluje systémovou nevhodnost tohoto funkčního “českého řešení”.¹⁸⁴

Dle mého názoru se český zákonodárce může od slovenského zákonodárce inspirovat přinejmenším tím, že by mohl volit systémová řešení místo “jen funkčních”.

Konečně směnečné právo je dosud v České republice i ve Slovenské republice upraveno především v zákoně č. 191/1950 Sb. (zákon směnečný a šekový). Od rozdělení Československa na nástupnické státy (Českou republiku a Slovenskou republiku) se přirozeně vyvíjelo v obou státech, změny jsou však spíše malé a drtivá většina materie směnečného práva zůstává upravená fakticky stejně. To je zcela přirozené, neboť fakticky byla při přijetí do Směnečného a šekového zákona inkorporována materie mezinárodních smluv - tzv. ženevských směnečných dohod¹⁸⁵ a ženevských dohod o šecích.¹⁸⁶ Zcela přirozeně tak může docházet i k česko-slovenské či slovensko-české výměně myšlenek a vzájemnému ovlivňování v oblasti právní vědy, což dokládá i obsah kapitoly 4 v této e-knize.

---

¹⁸⁴ Podrobně se těmito otázkami zabývala např. Plonková, D. In Černý, M. - Petr. M. - Dostal, O. - Dohnal, J. Kajliková, Z. Plonková, D. - Zorková, E. 2017: *Vybrané výzvy v právu soutěžním a v českém právu obchodních korporací*. Olomouc : Iuridicum Olomoucense, 2017. S. 167 (všeobecně však v rozsahu s. 162-174).

¹⁸⁵ k tomu srov. např. Kotásek, J. *Zákon směnečný a šekový. Komentář. 2.vydání*. Praha : Wolters Kluwer, 2017. S.5.

¹⁸⁶ ibid. S. 334-335.

POUŽITÉ ZDROJE V KAPITOLE

Odborné monografie a jiné odborné knihy

1. Kotásek, J. *Zákon směnečný a šekový. Komentář. 2.vydání.* Praha : Wolters Kluwer, 2017.
2. Lavický, P. a kolektiv. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 654). 1. vydání.* Praha : C.H.Beck, 2014. S. 1075-1079.
3. Štenglová, I. - Havel, B. - Cileček, F. - Kuhn, P. - Šuk, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2.vydání.* Praha : C.H.Beck, 2017.
4. Černý, M. - Petr. M. - Dostal, O. - Dohnal, J. Kajliková, Z. Plonková, D. - Zorková, E. *2017:Vybrané výzvy v právu soutěžním a v českém právu obchodních korporací.* Olomouc : Iuridicum Olomoucense, 2017. [Dostupné on-line na adrese: www.michalcerny.net/iuridicum.html]